

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄԱՆԴԱՆԴԱՆԻ
ԴՐՈՒՄ

ԴՐՈՒՄ

My dear Mr. [unclear]

L. [unclear]

2004

398-42

(456.)

ՎԵՐ. ՃԱՆ ՄԸԳՆԻԼ

ՐՈՒՀԼԷ ՄԵՄԼՈՒ ԴՕՄՐ

ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՏԻՆ ՄԻՓԵՐՃԻՄ

ՎԱՀՐԱՄ Պ. ԹԱՀՄԻՋՃԵԱՆ

«Րուհլէ մէմլու օլունըգ»

ԵԳԻ. 5. 18.

Ի Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

ՄԱԹՊԱՆԱԻՑ. ՄԱՏԹԵՈՍԵԱՆ

1907

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Ե. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Թիւ 27, Ֆինանսնըրս Եօգուշու, Կ. Պոլիս

38862-67

معارف عمومیہ نظارت جلیلہ سنک ۲۶ ذی القعدہ ۳۲۴ و ۲۸ کانون اول
۳۲۲ تاریخى و ۳۵۶ نومرولى رخصتنامه سیله طبع اولتمشدر

Իշպուռ քիծապա պիր գաչ սամըր մուգատտեմէ եազմագլղըմ
Թալէպ օլունտըղընտա, անը պիր իմթիյազ 'ատտ էթտիմ:

Պու Կիւնլէրտէ Գրիստոսըն Գիլիսէսինին վէ անըն հէր պիր
'ազասընըն ԵԷԷԷ-ԷԷ ԷԷԷԷ-ԷԷ՝ Գրիստոսըն Րուհըլլէ մէմու օլ-
մազ տըր Գրիսթիանըզ՝ Րուհտա եաշամագտան մա'տա պիր շէյ
տէյիլ տիր: Վա'զ՝ Րուհըն իզհարընտան մա'տա պիր շէյ տէյիլ տիր:
Գուտսիյէթ՝ Րուհըն մէյվէսինտէն մա'տա պիր շէյ տէյիլ տիր: Պու
հագիգաթլար՝ լազըմընտան օլ գատար ազ Թա'լիմ օլունմըշլար,
վէ հազընտա սէօյլէնիլէն պէրէքէթլէր տախի օլ գատար ազ եա-
շանըլմըշ տըր քի, պու նօզթալարա տիզգաթ տ'ալէթ էյլէյէն հէր
սէտա հէր քէս Թարաֆընտան հիւն ի գապուլ պուլուր:

Շու մա'լիւմ տիր քի Րուհ իւլ Գուտալէ նմաը մէմու օլմալը
սիւ՝ալընա վէրիլէպիլէն էն էյի ճէվապա հէր քէս քեամիլէն միւ-
Թապագաթ էթմէզ: Պա'զըլարըն զաննընճա Րուհ իւլ Գուտս Գիլի-
սէյէ ԷԷԷԷԷԷ օլուպ՝ հէր միւ՝մինտէ տիրի սու ըրմաը հալինտէ
Թէմէքրին էտէր: Պա'զը փունարլար չամուր վէ Թաշ իլէ տօլտը-
ղընտան, անճազ անլէրին փաքլէնիպ աշըլմաը իճապ էթտիյի մի-
սիլլիւ, քէզալիք պիզ տախի անճազ օլ մանիլէրի գալտըրըպ՝ քէն-
տիմիզի պիզտէ օլան Րուհա քեամիլէն Թէսլիմ էտէրսէք, Րուհըն
տօլուլըղընա նա՝իլ օլուրըզ: Ալլահտան զիյատէ Րուհ Թալէպ էթ-
մէմէլիզ: Ալլահ պիզտէն զիյատէ իսթէր քի Րուհ պիզիմ պիւթիւն-
լիւլիմիւզիւ զապթ էթսին:

Պաշալար՝ Րուհըն միւ՝մինտէ մէվնուտ օլտըղընը վէ պիզտէն
տահա միւքէմմէլ պիր Թէսլիմիյէթ Թալէպ էտէր իտիյինի քեամիլէն
զապուլ էթմէքլէ, պէրապէր, Րուհըն տօլուլըղընա նա՝իլ օլմազ
իչին ալա փուն տօլուլըղընա Ալլահտան Թալէպ էթմէք լազըմ իտի-
յինի իտտի'ա էտէրլէր: Ալլահ քէնտի Րուհանի 'ամիյէլէրինին
ճիւմէսինի պիրտէն 'ալնի վազթտա վէրմէզ: Իլլա իլահի վէ էպէ-
տի պիր Զամ հալինտէ պէրտէվամ վէրիւր: Րուհ՝ Կէօյա սէմալամը

թէրք էծմըն կիպի վերիմէմիշ տիրւ Օ՝ Ալլահտա վէ Գիլիսէտէ տիրւ. Բուհըն զանիլիյի պիզզամ Ալլահտան թալէպ օլունըպ նա՛խ օլունմալ տըրւ:

Պու սոն թէսավիւրըն զապուլ էտէնէր արասընտա տախի հագիզամըն պէյանամը խուսուսընտա երնէ պիր տէրէճէ ֆարզըն օլանլարը վաք տըրւ Պիր թարաֆտան տէնիլտի բի, Բուհ իւլ Գուսսըն է՛-Ն-Է ալըրըզ, վէ օլ իման չօզ տէֆիա կէօրիւշէ վա-գա՛յայա թէպտիլ օլմայարազ գալըր գարանըզտա երւրիւմէլի Ալլահա թէքմիլէն Է՛-Ն-Է օլ-Ն-Ն ճանլար՝ օլ վա՛տը թալէպ էծ-մէյէ տալէթ օլունուրլար, անտէն սօնրա Բուհըն քէնտիլէրտէ խտիլինէ թէքմիլ էմնիյէթ քէսպ էտէրէք, կիտիպ իշլէյէպիլիլէր վէ Բուհ քէնտի տօլուլըր իլէ անլէր վասիթասըլլէ իշլէր Տիկէր թարաֆտան «Բուհըն իմանլէ -Լ-Է-Ն-Ն» քէլամընա էնէմիլիյէթ վէրի-լիւր ինանմազ վէ ալմազ արասընտա օլան ֆարզ կէօսմէրիլիւր, վէթ ալէպ էծտիլիմիզի ալանա գատար, վէ Ալլահըն պիզի քէնտի լուհըլլէ պէ թէքար տօլտուրտըլըն պիլէնէ գատար պէքլէմէմիզ ինթար օլունուր «Բուհըն մէմու օլմազ» պիզէ՝ պա թէքիպէ պի-լինէն պիր վազա՛ա հալլինտէ թագտիմ օլունըրւ:

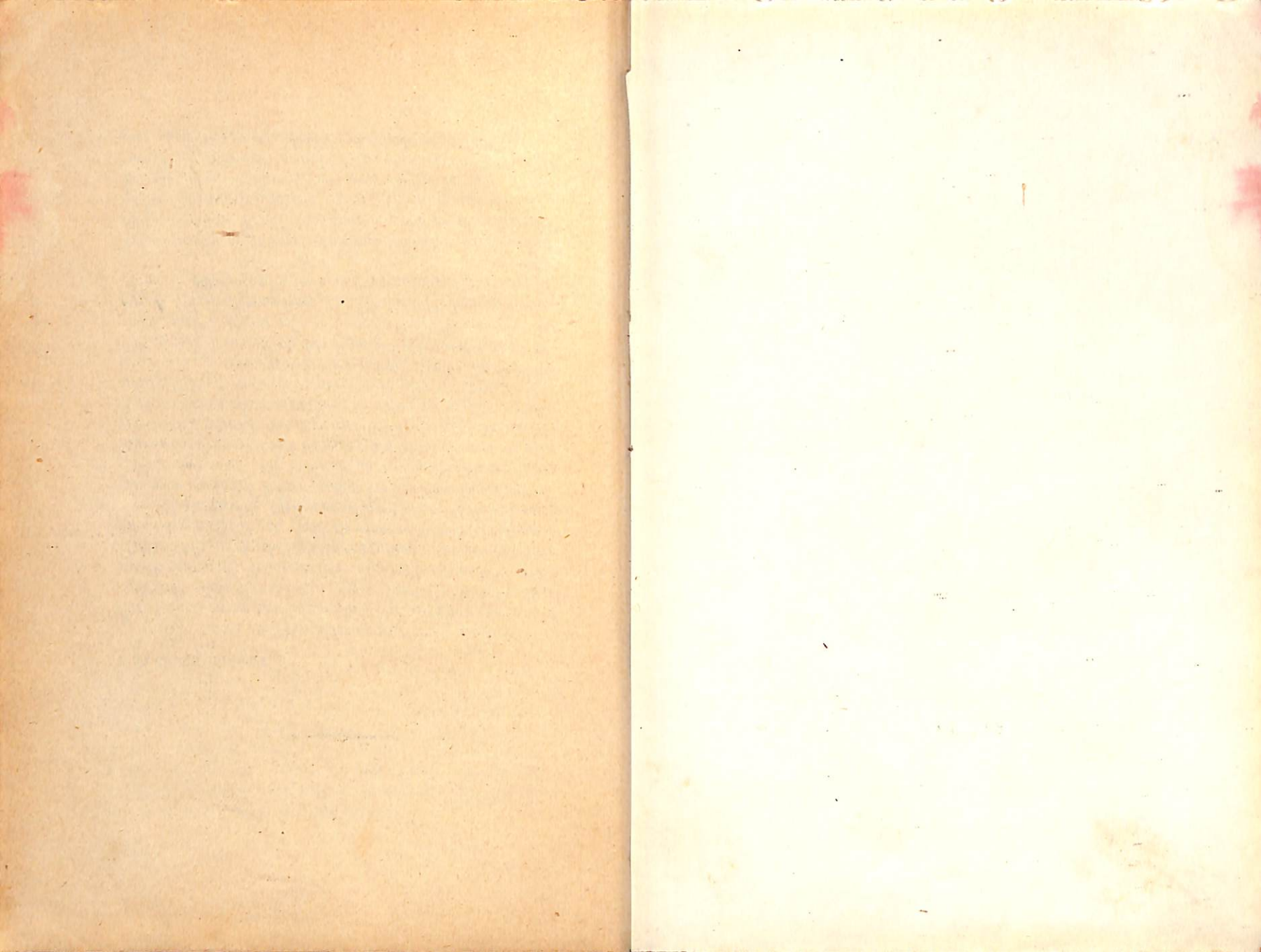
Տահա պաշգա Գրիսթիանլար պուլունըր քի անլէր տախի պու ֆարզըն թէսավիւրլարըն պիրլէշմիշի կիպի կէօրիւնէն պիր թէ-տավիւրա գահիպ տիրլէր Անլէրին գանըշընճա Բուհըն իծթիլա՛ը տէրունի իլէ պիլինիւր պիր թարգտա տօլուլըլընա պա՛զը քիմնէլէր նա՛խ օլմըշ տըրլար վէ հէր քէս տախի նա՛խ օլա պիլիւր Կերչի պու խուսուստա քէնտի թէքիպէլէրիլլէ շէհատէթ էտէմէզ խէլէր տէ, Ալլահըն անլէրէ տիւշիւնիւպ թալէպ էծտիրլէրինտէն զիյատէ վէրմէսինէ միւնթագըր օլուրլար ՚Այնի վազըթտա Ալլահըն Բու-հընըն քէնտիլէրտէ օլտըղընը պիլիլէր վէ Անը տահա էլի պիլմէք վէ քէնտիլէրինի Անա տահա զիյատէ թէալիմ էտէ պիլմէք իշլին ի՛նայէթ թալէպ էտէրլէր ինանըլար քի քէնտիլէրտէ օլան Բուհ՝ Բուհըն տօլտուրմաղա միւզթէտիր օլան Բապպա քէնտիլէրի զըլա-ղուզլար Տօլուլըր իմանլէ թալէպ էտէրլէր Տօլմազըղա մուն-թագըր օլուրլար, վէ վա՛տընըն իծմամը իշլին Բապպա նագար զըլարլար Օլ պէրէքէթ պիր տագիզէ զարֆընտա եախօտ թէտիր-ճէ՝ տէ կէլսէ քէնտիլէրին իտիլինի պիլիլէրլէր:

Պու շէյլէրի՝ պու քիթապտա թագտիմ օլընան հագիզամա միւ-թապպաթ էլլէմէյէն քիմնէլէր իշլին եագմատըն Շէր քէսին, խուսուսա ինծիլ վա՛ըզլարընըն պու քիթապը տու՛ա իլէ գրա՛ամ էլլէմէլէրի իշլին թէշվիզ էծմէք իսթէրիմ էմինիմ քի անլէրէ մու՛ալէնէթ վէ պէրէքէթ օլանագ տըրւ Բուհըն մէմու օլմազըզ ֆարզընըն վէ ՚ագիմ ինթիյանընըն իգնա՛իյէթինի տէրիլէշտիրէ-ճէք տիրւ:

Մանիլէրի կէօսմէրէճէք վէ եօլու աչաճագ տըրւ իման վէ իւմտի թէշվիզ էլլէյէճէք տիրւ Վէ էմինիմ տախի քի նիչէ քիմնէ-լէրի՝ պիզզամ Ալլահտան ալընաճագ օլան պու պէրէքէթին՝ ինա-յէթ թախթը հուզուրընտա՝ եէնի պիր վազֆիլիյէթ վէ քեամիլ պիր թէսիլմիլիյէթլէ ալընըր իտիլինէ իգնա էտէճէք տիրւ:

Վէ տու՛ա էտէրիմ քի պու քիթապ՝ օգուլան քիմնէլէրի էօլլէ թահրիք էլլէսին քի անլէր պու պէրէքէթի տէյիլ սալթ քէնտիլէր իշլին թալէպ էլլէսինլէր, իլա Ալլահ քէնտի պիւթիւն Գիլիսէսինէ Բուհ իւլ Գուսսըն գուվիլէթլէ ինան էծմէսի խուսուսընտա Գէ-Ռ-Է Դ-Է-Է-Է-Է-Է-Է-Է էլէճէ վէ կիւնտիւզ պէր տէվամ տու՛ա էլլէ-սինլէր Տէնիզ տալըասը կէլտիլինտէ տիր քի քէնարտա ոլան հէր հավուզ տօլար, վէ եէկտիկէրինտէն այրը օլան ճիւմլէ քիւչիւք հավուզլար Օգիանտաղա զայպ օլուրլար Պու պէրէքէթի պիլէն վէ թալէպ էլլէյէն միւ՛մինլէր՝ եէկտիկէրլէրի վէ ճիւմլէ պիրատէրլէր իշլին հասընթլէ թալէպ էլլէտիրլէրինտէ տիր քի Բուհըն գուվ-վէթի տօլուլըր իլէ գահիր օլուր Իշպու Բուհըն մէմու քիթապըն Ալլահտան զանիլիլէ պէրէքէթլէնմէսի իշլին տու՛ա էտէրէք անը հէր պիր Ալլահ էվլատընա թավսիյէ էտէրիմ:

ԷՆՏԵՐԻՍ ՄԻՒՐԵՏ

JOHN MACNEIL

ՃԱՆ ՄՇԳՆԻԼ

ՄԻՒԷԼԼԻՖԻՆ ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷՍԻ

Պու Քիթապը «մա'սուվար» իշխան գալէմէ ալտըմ: «Բէմալէ վասըլ օլմըշ» «Բեամիլ» վէ պունա միւմասիլ քէլիմէլէր օգունտըղընտա պու խուսուսըն խաթրտա օլմասընը թէմէննի էյլէրիմ: Ասիաի ճէնուպիյէ գըթ'ասը Բիլիսէլէրիյլէ էտին-տիյիմ ազ եա չօգ սըգը 'ալազա պու Քիթապըն հաւի օլմասընա չալըշտըղըմ պա'ղը սաֆի վէ մահրէմանէ միւքեալէմէլէրին լիւզումընը հիսս էթտիրտի: Ահ, Ալլահըն սէվկիւլիւ էվլատընտան նիշէլէրի Պէնտէկոստէնին օլ պիր ճիհէթինտէ եա'նի րէսուլլարըն «Րուհլէ մէմլու» օլմագտան էվլէլ պուլունտըգլարը ճիհէթտէ եաշամագտա տըրլար վէ 'էօմրլէրիյլէ «Րուհ իւլ Գուտսըն մէվ-ճուտ խտիյինի պիլէ իշիթմէտիք» իգրարընը էյլէմէքտէ տիրլէր: Պու Քիթապըն մագսէտի անլէրին տիգգաթընը Հագգը պիւքիւրիւյէթլէրի (իւք տօղուշ հագգը) օլան Րուհըն տօլուլըղընա ճէլպ էթմէք տիր: Ալլահ պիգլիմ Պէնտէկոստէնին օլ Պէր թարաֆընտա տէյիլ իլլա Պէրէ թարաֆընտա եաշամամըղը իսթէր:

Աթիտէքի սահիֆէլէրին միւհթէվիյաթը միւպէշիւրիյիմ էննաընտա միւթէլա'ա էյլէտիյիմիգ Բ. Մուգատտէս մէշգլէրինտէն ճէմ' էտիրմիշ տիր: Մէզքիւր մէշգլէրին պիր Քիթապ հալինէ կէլ-

մէսի չօգւար թարափընտան թալէպ օլունտը-
ղընտա ագտէմճէ մէյտանա կէլէն պէրէքէթ՝ քի-
թապ հալինտէ գրա'աթ օլունտըղընտա տախի
հասըլ օլուր իւմիտիլէ պու իշէ միւպաշիրէթ
օլունտը :

Պու էսէրին քեաֆի պիր շէյ օլմատըղընը
կէօրտիւլիւմտէ զայէթլէ «գօրգար վէ թիթրէր»
խսէմտէ «գուվլէթլի շէյլէրի խէճիլ էթմէք իշիւն
տիւնեանըն զա'իֆ շէյլէրինի ինթիխապ էտէն»է
ֆէրաղաթ էթմէյէրէք տու'ա էտէրիմ քի պունը
տախի էօյլէճէ իսթիմալ էյլէսին : Իւմիտ էտէ-
րիմ քի, պու քիթապ անը եազանա պէօյիւք պիր
պէրէքէթ օլտըղը միսիլիւ, գարի'ունա տախի
էօյլէ օլաճագ տըր :

ՃԱՆ ՄԸԳՆԻՆ

ՄԻԻԹԷՐԻՃԻՄԻՆ ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷՍԻ

Ալլահա համտ էտէրիղքի Ինճիլ 'էօմրիւ, ըէ-
սաւլարըն եաշայըպ վա'գ էթտիքլէրի օլ ոստէ
վէ սաֆի 'էօմր տիւնեանըն հէր թարափընտա
հիւսնի գապուլ պուլտըղը կիպի տիյարըմըղըն
սէնէլէրտէն պէրու 'այի ու ատէթ վէ ըէսմիյաթ
գօյու փէրտէլէրի ալթընտա մէսթուր գալան
Քիլիսէլէրի արասընտա տախի տնկլաշըմագտա
տըր : «Անըն Օղլու Յիսուս Քրիստոսըն գանը
պիղի հէր կիւնահտան փաքլէր» քէլամը նիշէ
ճանլարտա վագա'ա օլմագտա տըր :

Էվլէլէրի Ինճիլ՝ պիր թագըմ ֆիքրի թագ-
պիմ վէ թէֆտիրլէր իլէ հալը ապիսինտէն չըգըպ
գուվլէթի տախի թախֆիֆ օլունարագ ճանլա-
րա վէրիտիլնտէն թէ'սիրսիզ գալմը, պիր թէք
ճանը թէվպէ կէօզ եաշլարը իլէ մէմլու գըլա-
մամը վէ կիւնահըն հիւքմինտէն ազատ էտէմէ-
միլ իքէն պու կիւն ըուհլէ մէմլու իշճիլէր վա-
սիթասըլէ Ինճիլին գուվլէթի գահիր օլմագտա,
ճանլարը թէվպէ թէպրիւր վէ թէգատտիւսէ մագ-
հար գըլմագտա տըր :

Ալլահա պու 'ինայէթի իշիւն համտ օլսուն :
Լաքին ինթիպահը ըուհանի շու հալէ նէ՞ տէր-
սին, զէմանընտա թէվպէ իլէ 'աֆվլըղա նա'իլ
օլմը վէ տէրունի 'ագիւմ պիր հէրարէթլէ թու-

Թուշմագտա օլան նիչէ ճանլար՝ կէօյա օլ 'էօմ-
րին նիհայէթինէ երիշմիշ, անտէ տէ իւմիւտ էթ-
տիյի սա'ատէթ ի բունանիյէյի պուլամամըշ կիւպի
ազ սօնկրա շէվզ վէ շէթարէթինի զայ՝ սէլամէ-
թինի զայպ իգնա 'իտէր վէ շէհարէթինի պիւլէ
թէրքլէ հալը 'ասլիլէրինէ բիւճու էթմէքտէ տիր-
լէր: Իշթէ տիւնեա Օգիանսունա եօլճուլուգ
էթմէք իւզրէ էնտիրիլմիշ տիւմէնսիզ պիւր կէմի:
Թէճրիպէ տալլալարը թէփէսինտէ կեան Կեան
իզվա չուգուրլարը տէրունինտէ սիւրիւքլէնէրէք
գըլըտան գըլըյա ֆըրլայըպ էննիհայէ զարգ օլուր:

Բուն իւլ Գուտա տէրունի գապթ էթմէմիշ,
հէմ տախի գալպտէն տիշարը ճօշմամըշ իսէ սալթ
թէվպէ իլէ իքթիֆա էտէն հէր ճանըն անվալի
թա'րիֆ օլունտըղը իւզրէ կիտէր:

«Կիւնահլարընըզ գըրմըզ կիւպի օլսա, գար
կիւպի պէյազ օլաճագ տըր, գըրմըզ պէօճէյի կի-
պի գըրմըզը օլսա եափաղը կիւպի օլաճագ տըր»
տէյիւ պույուրան Բապպ «Իլէլէպէտ սիզին իլէ
թէմէքքիւն էթմէք իւզրէ սիզէ տիկէր պիւր թէ-
սէլլի էտիճի, եա'նի հագիգաթ բունընը վէրէ-
ճէք տիր» քէլամընը պույուրըր:

Ահ, օլ տէվամի, ֆասըլէսիզ վէ գըրըգսըզ
հուգուր հէմ Բունըն իլէլէպէտ թէմէքքիւնիւ
տիր քի միւ'մինի «հէր հագգսըզլըգտան փաք-
լէր» «թագտիս էտէր» «հէր հագիգաթա իրշատ
էղէր» վէ «ճէլայինին հուգուրընտա շատլըգլէ
գուսուրսըզ իհգար էտէր»:

Փատիմտէ բէսուլլար վէ իւք ֆըրիսթիանլար
պու 'էօմրիւ եաշայարագ իտի քի «էյի ճիհատը
պիթիրտիւմ սէֆէրի թէմամ էտիպ իմանը հըֆզ
էթտիմ: Արթըզ պէնիմ իլիւն սալան թաճը հա-
զըր տըր» շէհատէթինի էյլէտիլէր:

Էյ թէճափտի գալպէ 'նա'իլ օլմըշ ճանլար,
«Վա'տ սիզէ վէ էվլատընըզա վէ ճիւմլէ ուզագ-
տա օլանլարա, եա'նի Ալլահըմըզ Բապպըն տա'-
վէթ էտէճէյի հէր քիմսէյէ տիր:»

Գայսէրիյի

ՎԱՀԲԱՄ Գ. ՅԱՀՄԵՍՏԵԱՆ

ՐՈՒՀԼԷ ՄԵՄԼՈՒ ԴՅՈՄՐ

— օ՜ջ Գ՜՞ օ —

Պ Ա Պ 1.

Ի Լ Ք Խ Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս

ՊՈՒ քիթապ եէնի տօղուշ 'աթիյէ-
սինէ նա'իլ օլանլար իչին գալէմէ
ալընմը տըր :

Էյ պու էսէրի օգույան տօսթում, էյեր
«եէնիտէն տօղմամը» իսէն, լութֆէն անը
պիր թարաֆա գօ. զիրա հէր պիր միւմի-
նին վէլատէթ հագգը օլան Րուհլէ մէմու
օլմագ խուսուսընտա էտէճէյիմիզ միւթէ-
լա'ա՝ եէնի տօղուշ վագա'ասըյլա պէտ
էյլէր : Քէզալիք եէնիտէն տօղմուշ տէյիլ

խան Ահտը ձէտիտին էն պէլլի պէրէքէթ-
լէրինտէն պիրի օլան պու 'աթիյետէ հագ-
գըն եօգ տըր : Իւք իշին էվլատ Ուլլահ-
տան պիրի օլմագլըղըն տըր , վէ անտէն
սօնրա պունը պիր միրաս հալինտէ թալէպ
էտէպիլիր սին : Էյէր եէնիտէն տօղմըշ
խան , պու քիթապը մէսհ օլմըշ պասար
վէ պիղարազ պիր ֆիքր իլէ օգույապիլմէք
իշին գուվլէթ թալէպ էյլէ . չիւնքի պու
մատտէյէ գարշը սու ի թէսավլուրա զա-
հիպ օլմագ զայէթ աճընաճագ պիր քէյ-
ֆիյէթ տիր : Ճան Պընիան «Մուգատտէս
ձիհատ» նամ էսէրինտէ իսթիյար Սու ի
Ջանն էֆէնտիյի թահթը իտարէսինտէ
ալթմըշ սաղըր քիմնէլէր իլէ Գուլագ գա-
փունըն պէքճիլիյինէ թա'յին էթմէսիյլէ
մալիք օլտըղը զէքեավլէթ վէ մէհարէթինի
ախէր էսէրլէրինտէն տահա զիյատէ պուն-
տա փարլատըր : Մէզքիւր գափույը Սու ի
Ջանն վէ քէնտի սաղըր ատէմլէրի պէքլէ-
տիքճէ ճան չէհրինէ Ե'անի գալպէ էմմա-
նուէլ պիլէ եագլաշամազ : Նիշէլէր «Գիլիսէ
թա'լիմաթըմըղտա պու կիպի պիր չէյ եօգ»
«Պանա սէվկիւլի օլան միւ'էլլիֆլէրին էսէր-

լէրինտէ պու կիպի թէսավլուրա թէսա-
տիւֆ էթմէտիմ» : «Պու չէյ պանա քեա-
միլէն եէնի տիր վէ ապլա ինանամամ» վէ
զայրի եօլար իլէ ի'թիրազաթտա պուլու-
նուրլար : Պու հալ կէօսթէրիր քի Սու ի
Ջանն էֆէնտի քէնտի պէքճիլիյինի փէք
մուվաֆֆագ պիր սուրէթտէ եափմագտա
տըր : Իմտի Բապպըն իսմինտէ անտէն
սարֆը նազար իլէ , աթիտէքի սահիֆէ-
լէրտէ Ալլահըն կէօսթէրէճէյի հագիգաթ-
լարա մէյտան վէրէլիմ : Բուհանի զա'աֆըն
պիր սէպէպի տախի Սու ի Ջանն տըր :

Պ Ա Պ 2.

ՀԵՐ ՊԻՐ ՄԻՒՄԻՆԻՆ ՀԱԳԳԸ ՎԵԼԱՏԵԹԻ

ՀԵՐ Թարափտա Ալլահն գալմը Թարափընտան պիրնոգոսան հիսս ուպէյան օլունմագտա տըր: Եաշատըզլարը Գրիսթիյան 'էօմրիւ մէմուլ էթտիլլէրի կիպի օլմայօր: Թէճրիպէտէ զալիպ օլմագ եէրինէ Թէքրար պէ Թէքրար մախուֆ մաղլուպիյէթ, բուհանի իգնա'իյէթ եէրինէ բուհանի աճըզ, տէրին վէ պագի գալան գալպ սէլամէթի եէրինէ իզթիրապ վէ խօշնուտուզըզ հիսս օլունմագտա տըր: Գրիստոս «պանա կէլի-նիլ» տէտիյինտէ վէրէճէյի շէյլէր պունլար մը իտի: Տախիմա պօշա տիւշմէքլիք Ք. Մուգատտէս Գրիսթիանլըզընըն Թապիի 'էօմրիւ մի տիր: Քէլամ Ուլլահ պու միւճիպ ի էսէֆ սիւալլարա սուրէթ ի գաթ'իյէտէ «Խայր» ճէվապընը վէրիւր. կիւնտէն կիւնէ արթմագտա օլան էվլատ Ալլահն շէհա-

38862-67

38862-67

տէթլէրի տախի «Խայր» ճէվապընը վէրիւր: 'Ալէլ 'ուսուս հիսս օլընան վէ պա'զէնտէ լիսանէն իզրար օլունմայան պու իհթիյա-ճաթըն չարէսի Բուհլէ մէմլու օլնագ տըր, վէ պու հալ իսէ հէր պիւր միւմինին եէնի տօլուշտա մալիք օլտըզը հագգը վէլատէթի տիր: Բուհլէ մէմլու օլմագ Գրիսթիյանըն իմթիյազը իտիյինի իշիտիլիլ, ֆագաթ հագգը վէրասէր անտէն տահա գուվլէթի պիր քէլամ տըր: Էյ պու քիթապը օգու-յան տօսթըմ, Պեարոս, Ստեփաննոս, Ֆէվ-գանի օտատա պուլընան եիւզ եիրմի էր-քէր վէ գարըլար ('Ամալ. 2. 4. վէ 1. 14, 15.) վէ Կոռնելիոսըն խանէսինտէ պուլունան էրքէր վէ գարըլար ('Ամալ. 10. 44-47.) Միսիլիւ Բուհլէ մէմլու օլմագ սէնին տախի հագգը վէլատէթին տիր: «Վէ Բուհլիւ Գուստա անթիյէսինի ալաճագալընը: Զիրա վնտ սիղէ վէ էվլատընըզա վէ ճիւմլէ ուզագտա օլանլարա տըր:» ('Ամալ. 2. 38. 39.) Պու հագգը վէլատէթինի նէ եափտըն: Անը Թալէպ էթտի'ն մի: Պու տագիպէտէ անա մալիք օլարագ Եաշատըզլարը տամլարն: Եօգ

յէթ հազգընը թահգիւր մի էթմէքտէսին •
(թէք. 25. 34) Եախօտ թահգիւր էթմէյօր
էսէն, թէ'խիւմի էտիյօրսըն, Եոաւ պիրազ
«Գըզըլ չօրպա», իչիւն պիւքիւրիյէթ հազ-
գընը զայպ էթտիյինտէ կէօզիւ թէքմիլէն
աչըլարազ համագաթընը կէօրիւպ սօնրա-
տան պէրէքէթէ վարիս օլմաք խթէտի,
վէ կէօզ եաչարըյէ արատը իսէտէ թէպ-
տիլի նիյէթէ ֆուրսաթ պուլմատը: (Իպր.
12, 16, 17:)

Քեանչքի պու սաթըրլարը օգույան հէր
ֆէրտ թէվլէյէ ֆուրսաթ վար իքէն քէնտի
պիւքիւրիյէթ հազգը պէրէքէթինի թէվլէր-
րիւս էթմէք արգուսընա մալիք օլա իտիլէր
(էյէր մալիք օլմամըչ իսէլէր:) Վէ օլ վստ
'էօմրիւմիւզտէ իթմամ օլընա իտի: «Վէ
Պէյթի Յակոբ միւրֆիտիսի քէմէլլիւֆ էտէ-
ճէրլէր:» (Սըգիւս 17:)

Պ Ա Պ 3.

ԻԹԱ՝ԱԹ ԹԱԼԷՊ ԷՏԷՆ ՊԻՐ ԷՍՐ

ՓէՔ ինթիմալ պիրի շէյլէ տիւչիւ-
նիւր, «Հազգը վէլատէթիմի թալէպ
էտիպ էթմէմէք պանա 'ա'իտ տիր. պիլա
չիւպհէ պսղըլարըն Րուհլէ մէմլու օլմալարը
փէք միւնասիպ տիր, ֆազաթ պու խու-
սուստա պէնիւմ գայիլու էթմէմէ լիւզիւմ
եօզ տըր» — պէյլէ սէյլէյիպ իճրա էթ-
մէք թէճրիւպէսինէ կէլինտիքտէ, Րուհ իլէ
մէմլու օլունըզ» (Եփես. 5. 18:) քէլամը իճ-
րա օլունաճազ պիր ֆարզ վէ 'Ահա ճէ-
տիտին միւհէլմ էմրի օլուպ իթա'աթ
մաթըլպ էյլէր իտիյինէ տիգգաթ էտէլիմ:
Նիլէ միւմիւլէր «Րուհլէ մէմլու օլունըզ»
քէլամընըն պիր էմր իտիյինտէն խապէր-
տար օլմատըզլարընը պէյան էտէրլէր, ֆա-
զաթ • պիր էնր տիր վէ խապէրտար օլ-
մամազ ատէմի մա'զուր գըլամազ: Մալիւ-

մինիզ իւզրէ Եփես. 5. 18տէ սրպուծի վէ մէնֆի իբի էմր վար տըր «սերխօշ օլմայը-նըզ» վէ «Բուհլէ մէմլու օլունըզ» Սրպու-ծի օլան էմր մէնֆի էմր գատար ամիրինէ օլուպ Եփեսոս Բրիտիյանլարընտան նիչէ-լէրի իւզէրինէ մէնֆի էմրին օլտըզը գա-տար հիւքմիւ ճարի իսի: Գատարմտէ Եփե-սոս միւմինլէրի իչիւն սահիհ օլան շէյ՝ էլ-եէվմ հուզուրը իլահիտէ օլան ճիւղիէ միւ-մինլէր իչիւն տախի՝ այնի տէրէճէ սահիհ տիր: Պու կիւն «սերխօշ օլմայընըզ» էմրինի թէճաւուզ էթմէք պիր միւմինէ կիւնաճմը տըր. վէ այնի տէրէճէ նաֆիզ օլան «մէմ-լու օլունըզ» էմրինէ իթա՛աթ էթմէմէք ֆազիլէթ մի՞ տիր: Էյէր սերխօշ օլմագ պիր Բրիտիյան իչիւն կիւնահ իսէ, մէմլու օլ-մամագ տախի պի այնիհի հագիգաթէն վէ քեամիլէն կիւնահ տըր: Պիզէ Բուհլէ մէմ-լու պիր՝ էօմրինն եաշանմասը, եախօտ զէ-մին ասմալարընըն մէյլէսինտէն հասըլ օլան շէրապլէ տէյիլ, իլլա «Հագիգի ասմանըն մէյլէսինտէն հասըլ օլան եէնի շէրապլէ մէմլու օլմամըզ էմր վէ մէմլու օլնմագ-տա տըր:

Տօսթըմ, էյէր սանա «շէրապլէ սերխօշ օլմայընըզ» էմրինէ միւթի՝ օլուպ օլմատը-ղըն սիւ՛ալ օլունըր իսէ նի՞ ճէվապ վէրէ-ճէքսին: Էյէր միւթի իսէն կիւզէլ: Քէզա-լիք «Բուհլէ մէմլու օլունըզ» էմրինէ իթա՛-աթ էտիյօլմընն տէյիւ սիւ՛ալ օլունուր իսէ նի՞ ճէվապ վէրէճէքսին: Էյէր «խայր» տէյէճէք իսէն իթա՛աթ սըզ օլուպ Այլահըն էն պէրրագ էմրլէրինտէն պիրինի թէճա-վուզ էթտիյին էճլտէն գապահաթլըսըն: Օն թէնպիհտէ պուլընան հէր հանկը պիր էմրի թէճաւուզ էթմէյէ միւսա՛ատէ օլնմա-տըզը միսիլիւ, պու էմրին թէճաւուզ օլըն-մասընա տախի ասլա միւսա՛ատէ օլունմագ:

Մատտէնին պագիսինի օգուամաղտան էվ-վէլ կիւնահընը իգըրար պիրլէ գալպին եէնի-պիր իթա՛աթա պաշամագ իսթէտիյինի Բապպա սէօլէր իսէն տահա էյի էթմիշ օլմն՞զմըսըն:

Պ Ա. Պ 4.

ԵԷՆԻ ՏՕՂՈՒՇՏԱՆ ՖԱՐԳԸ

ԲՈՒՀԱԼԷ մեմլու օլմագ՝ «Բուհտան տօղմագ» լըդտան պիւսպիւթիւն ֆարգ-լը օլան մա՛լիւմ պիր պէրէքէթ տիր։ Պա՛զըլար հէր Բրիսթիանտա Բուհ վար խաի-յինի իտտիա էտէրլէր. փէք տօղրու ալը. զիրա «էյէր պիր քիմսէտէ Բրիստոսըն բուհը եօգ իսէ, օլ քիմսէ Անըն տէյիլ տիր։» (Բօմ. 8. 9.) Վէ «պիր քիմսէ Բուհիւլ Գուտա իլէ օլմայընճա Յիսուս Բապպ տըր տէյէ-մէզ։» (1 Կորն. 12. 3.) Ֆաղաթ «Բուհը ալ-մագ» վէ «Բուհլէ մեմլու» օլմագ. իքի ֆարգ-լը շէյլէր տիրլէր։ Պիրիւնին տէտիյի կիպի «Նիլ ըրմաղը տա՛խմա Մըսըրտա տըր, ֆա-ղաթ Մըսըր հէր սէնէ անըն ճէօյմէսինի պէրլէր։» Նիլէ մալիք օլմագ պիր շէյ, ֆա-ղաթ ճօչղուն Նիլէ մալիք օլմագ պաշղա պիր շէյ տիր։ Նիլին ճօչմասը Մըսըրը աճ-

լըդտան դուրթարըր, լաքին ճօչմագ իչին տօլմագ լաղըմ տըր։ Պէօյլէ տախի Բրիս-թիանըն Բուհլէ ճօչմասըյլէ տիւնեա կիւ-նահտան խէլաս օլուր լաքին ճօչմագտան էվիլէլ մէմլու օլմագ լաղըմ տըր։

Մատամքի Ալլահ պունտա էմր էթմիշ տիր, էօյլէ իսէ եինի տօղուշ վագա՛ասը զէմանընտա Բուհտան տօլմամագլըղա պիր սէպէպ եօգ տըր։ Մմալ. 10. 44-48 տէ Կոռ-նելիոս վէ տօթլարընըն վագա՛սընտ պագ։ Անլէր յայնի կիւնտէ իման էթտիլէր, խէ-լաս պուլտուլար, «Բուհիւլ Գուտա նա՛իլ օլ-տուլար։» վէ սու իլէ վաֆթիլ օլունտըլար։ Լաքին հէր իման էտէն յայնի վէճիլէ Բուհ իւլ Գուտա նա՛իլ օլուր եախօտ Բուհլէ մէմ-լու օլուր տէյիլ իտտի՛ա էթմէք միւհիլը պիր խաթայա տիւշմէք տիր։ Պիւա շիւպհէ Բ. Մուգատտէս զէմանընտա մէսիլէ պէօյ-լէ տէյիլ իտի։

1. Պիզգաք Բեսուրդերին ահվալընը եղէ աղաղըմ։ Մմալ. 2. 4 տէ շէօյլէ օդուրըղ. «ճիւմիլէսի Բուհիւլ Գուտալէ մէմլու օլտու-լար։» — ճիւմիլէսի եա՛նի ֆէվգանի օտատա օլան ճիւմիլէ երքէք վէ դարըլար վէ օն իքի

ընտանիքը: Պու առեմէր ագտեմէ Բուհը
ալմըչար իտի: Անէր իմանա կելտիքլէրին-
տէ վէ Բրիստոս «արգամ սըրա կելինիզ»
տէյիւ չաղըրտըղնտա Բուհը ալտըլար: Գը-
յամընտան սօնրա վէ ուրուճընտան էվիլէ
Բրիստոս անէրէ նէֆիս էտիպ «Բուհ իւլ
Գուտս ալընըզ» տէտի (Յովհ. 20. 22) էլ-
պէթթէ օլ զէման Բուհը ալմըչ օլմալը
տըրլար. Փագաթ թա ֆէվգանի օտատա
կէչիրտիքլէրի օլ սապահա գատար անէ-
րին Բուհէ մէմլու օլտըզլարընը սալա օգու-
մայօրուզ: Պու իսէ տահա «Բուհ իւլ Գուտս
վէրիմէտիյինտէն» տէյիլ իտի (Յովհ. 7. 39).
էինէտէ պուհլար՝ մէզքիւր սապահտան էվ-
վէլ Բրիսթիան իտիլէր:

2. Սաւարիալըրարն ահվալընը ելէ
ալալըմ:

Սալ. 8. 5-13 տէն անլատըղմըզա նա-
զարէն Միւպէչիւր Փիլիպպոսըն վա՛ղըյէ
Սամարիա շէնրինտէ ույանըղըզ օլուպ
էհալի ինանըր վէ վաֆթիզ տախի օլու-
նուրլար իտի: Պուհլար կէրչի Բուհ իւլ Գուտ-
սա նա՛իլ օլմամըչ իտի իսէլէրտէ Բրիսթիան
օլմուչլար իտի: Սօնրա պետրոս վէ Յով-

հաննէս կէօնտէրիլիպ անլէր իչիւն տու՛ա
էթմէլէրիյէ Փիլիպպոսըն պաչաաղըր իչի
թէրմիլ էթմէքտէ իտիլէր (Սալ. 8. 13-17):

3. Պօղոսըն ահվալընը ելէ ալալըմ:

Սօղոս Բապալըն շայիրտէրինէ թէհտիտ
էթմէք իւզրէ Շամա կիթմէքտէ իքէն, հէր
չէիլ պիլէն վէ հէր եէրտէ հաղըր օլան
Բրիստոս՝ Շամատա օլան օլ քիւչիւք քիլիսէ
իչիւն Սօղոսըն էօնիւնէ էօյէնտէրէ հալինտէ
տուրուպ եէրէ տիւչիւրտիւյիւ անտէ եէնի-
տէն տօլմըչ իտի: «Նա Բապալ նէ՞ իսթէր-
սին քի պէն ետիալըմ»: Սու՛ալը պիլա
չիւպհէ թէճտիտ ի գալպ 'ալամէթի տիր:
Մէրգում Շամատա 'ամա օլտըղը օլ իւչ կիւն
զարֆընտա թէսլիմ օլմըչ, իման էթմիչ,
պինա՛էնալէյհ Բրիսթիան պիր քիմնէ իտի:
Փագաթ Անանիա նէզտինտէ կէլէնէ գա-
տար «Բուհ իւլ Գուտս վէ մէմլու» տէյիլ իտի:
(Սալ. 9. 17): Սաուղըն պու անէ գատար
Բապալ Յիսուսըն շայիրտէրինին էն ճիտտի,
էն ճէսուր վէ էն նամտարը օլմագ շէրէ-
ֆինէ նա՛իլ օլմասընա վասիթա օլան Անա-
նիա քիմ իտի — քի անըն վասիթասըյէ
Սօղոս կիպի պիր զաթ եէնի Ահտըն էն 'ա-

զիմ պերէքէթինէ նա'իլ օլտու : Մէրգում
նա մա'լիւմ ամմա իթա'աթլը պիր միւ'մին
օլուպ, Սօլոսա եափաղը պու խըզմէթտէն
մա'տա հագգընտա պիր մալիւմաթըմըզ եօգ
տըր : Մուգատտէպէրին խըզմէթի պէօյլէ
տիր : Իհթիմալ տըր պու կիւն պիլէ պէօ-
յիւք պիր Պօղոս քիւչիւք պիր Անանիա
վասիթասըյլէ պերէքէթէնէպիլիր :

4. 'Ամալ 19. 1-6 su եփեսոսյրարուն
աւիպարուն ելէ ալարմ :

Պօղոս տօլաչըր իքէն պուրատա ծնիքի
թանէ շայիրտէ թէսատիւֆ էյլէտի . Պուն-
լար խէլաս պուլմը Քրիսթիանլար իտիլէր :
Փագաթ Պօղոսն անլէրէ իւք սիւ'ալը «Ի-
ման էթտիյինիլտէ Բուհ իւլ Գուտսա նա'-
իլ օլտընըզմը» իտի պիւա շիւպհէ պու սիւ-
'ալ իլէ Պօղոս՝ միւ'մին օլմագ ամմա Բուհ
իւլ Գուտսա նա'իլ օլմաւագյրդըն միւմքին
իտիյինի պէյան էյլէր : Հագիգաթէն տէ
Պօղոսն զաննը տահիհ չըգտը . անլէր հալա
Բուհը «ալմաւըչար» իտի : Պիթթապի'
ֆիլան պիր մա'նատա անլէրտէ Բուհ վար
իտի, զիրա Բուհ վասիթասըյլէ իտիքի
իման էթտիլէր, էյլէր Քրիստոսըն Բուհընա

մալիք օլմագսա իտիլէր Անըն օլմագլար
իտի . լաքին Պօղոսըն տախի պէյան էթմէք
իսթէտիյի վէճհ իւզրէ լուղէթին Պէնտէ-
կոստէ մա'նասընճա Բուհը ալմամըչար իտի :
'Էօմըլէրինտէ Պէնտէկոստէ հալա վուզու'
պուլմամըչ իտի :

«Իման էթտիյինիլտէ Բուհ իւլ Գուտսա
նա'իլ օլտընըզմը» պու այլէթ կէօսթէրիր.քի
ա. իման էտիլտիյի անտէ Բուհ իւլ Գուտսը
ալմագ միւմքին տիր . վէ ք. ալմագ սըզըն
տախի իման էթմէք միւմքին տիր : Պօղոս
անլէրի քէլամտա վէ Բապպըն թարիգինտէ
միգտարը քեաֆի թա'լիմ էթտիքտէն սօն-
րա իւզէրլէրինէ «Բուհ իւլ Գուտսըն» կէլ-
տիյինի օգուլըզ : Պունտան իսթինթաճ
էտէրիլ քի, Եփեսոսլըլար թէճտիտի գալ-
պէ նա'իլ օլտըգտան սօնրա Բուհ իւլ Գուտ-
սը ալմագլէ իքինճի պիր պերէքէթէ նա'իլ
օլմուլ օլտըլար : Պօղոս Եփեսոսլըլարա եազ-
տըզը ըհսալէտէ պու վագը'այը զիքը էտէ-
րէք «Անա իման էթմէրլէ վա'տ օլընան Բուհ
իւլ Գուտալէ միւհըրլէնտիլիլ :» Տէյիւ պու-
յուրուր (Եփես. Ա. 13) : Էփէլա «Իման էթ-
տիլէր», պիրագ վագըթ սօնկրա «միւհըրլէն-

տիւր», «նա՛իւ օլտուլար», «մէմլու օլտուլար», իշպու տէօրթ խուսուլարտան — (1) Բէսուլլէր (2) Սամարիալլար (3) Պօղոս (4) Նիստուլլար — իսթինթաճ էտէրիզքի Ահա ը ճէտիտ զէմանընտա ատէմլէր Քրիսթիանճա եաշտըլար, խէլաս պուլտուլար, թէճտիտ ի գալպէ նա՛իւ օլտըլար, եինէ տէ «Բուհլէ մէմլու» օլմագլըզ հագգընտա պիր շէյ պիւմէտիւր — մա՛լիւմաթլարը եօք իտի. պու մա՛լիւմաթ վէ պու պերէքէթ անլէրէ՝ եէնի սօղուշա նա՛իւ օլտըգտան պիր վագըթ սօնրա կէլտի: Ելեհվմ նիչէլէր թամմ պու սէպէպտէն ինքեար էթմէքտէ տիրլէր: Լաքին քիմէ՞ ինանմալը իզ: Միւթէրիզլէրէ՞մի եօգսա իլհամը իլահիյէ՞մի: Քէլամուլլահ անը պէյան էթմէսիլլէ իթիրաղա մահալ եա ինթիյաճ գալմամըլ տըր: Պէօլլէճէ թաստիգ էտէրիզքի պի՛ այնիհի զէմանըմըզ միւմինլէրի իչիւն տախի իման էթմէք, խէլաս պուլմագ եէնիտէն սօղմագ, եինէ տէ Բուհիւլ Գուսպլէ «մէմլու» օլմամագ միւմքին տիր. զիյատէսի վար. սէնէլէրճէ եաշտըլտան սօնրա սէմալի վաթանա կիթմէք, օրատա էպէտէն Բապպ իլէ օլմագ, եինէ տէ զէմին

իւզէրինտէ «Բուհլէ մէմլու օլմագ» վար իտիյինտէն խապէրտար օլմամագ միւմքին տիր: Պագաթ նէ 'ազիմ պիր զայաթ: էպէտի վէ թագմինի միւմքինսիզ պիր զայաթ: Իմտի Ք. Մուգատտէստէն զայէթ պէրրագ սուրէթտէ անլատըղըմըզա նազարէն, եէնիտէն սօղմուշ պիր ճան իչիւն Քրիստոստա Բուհտան սօղմագտան զայէթ իւսթիւն վէ ալա ախէր պիր պերէքէթ «Բուհլէ մէմլու օլմագ պերէքէթի վար տըր:

Վագթըլլէ պիր քիմնէ բէնտի վա՛րըզնա «սէնին կիպի պիր զաթըն պու նէվ» վագլար թէճէմմիւինէ կիթտիյինէ թէ՛աճիւպ էտէրիմ. օլ թէճէմմիւտէ սէօլլէյէն վա՛րըզլարըն հէփ տէտիքլէրի 'Ահա ը ճէտիտ տէ եաղըլ տէյիլ մի: Վարը «էվլէթ, էօլլէտիր, զիրա օլ շէյլէրի պիզ 'Ահա ը ճէտիտին իչինտէ պրագմըլըզ, չիմտի իսէ օրատան գալպիմիզէ վէ 'էօմրիւմիւզէ կէչիւմէք իսթէրիզ» տէտի: Իլահի խազնէմիզ վէ Պէնտէկոստէ պերէքէթինտէ օլան հիսսէմիզ՝ Փէտէրիմիզ Ալլահ թարաֆընտան Քրիստոստա հըֆղ օլուհմըլ տըր: Հիսսէմիզի թալէպ վէ ախզ էյլէմիշմիիզ: Եյեր պէօլլէ պիր

պէրէքէթ վար խտիրնտէն խապէրտար տէյիլ իսէք, էլպէթթէ թալէպ էթմէ-միշիլ. ֆազաթ պիր տէֆ'ա խապէրտար օլտըգտան սօնկրա էլպէթթէ անը պիզէ մալ էթմէտիքճէ բահաթ էթմէզիլ:

Վազթըլէ Սգօշեա պանդալարը դնդալարընտա 40,000,000 ինկ. լիրասը սահիպսիզ պէօյիւք պիր մէպլաղ վար խտիրնի իլան էլլէտիլէր: Պու մէպլաղտա հիսսէլէրի օլան պա'ղը քիմնէլէր պէլքի ֆապրիգալարտա վէֆաթ էթմիշէր, պա'ղըլարը պէլքի էլան պիր հայաթ օլուպ ագչէճէ շէտիտ մուզայագատա իսէլէր տէ օլ մէպլաղտա քէնտիլէրին հիսսէսի օլտըղընտան խապէրտար օլմայարագ նէ թալէպ էտէրլէր նէ տէ ախլ էտէպիլիլլէր: Պունտան տահա նէ դատար զիյատէ 'ազիմ իլահի պիր խաղինէ սահիպսիլ պիր սուրէթտէ Բրիտոտտա մահֆուլ տըր: Պու խաղինէ հիսսէտարանընտան պաղըլարը Բուհտան մահրում օլարագ վէֆաթ էթտիլէր. նիշէլէրի իսէ էլէէվմ թա'րիֆի նագապիլ սէմալի զանիլիք մահֆուլ իքէն շէտիտ բուհանի զարուրէթ վէ մուզայագա իշինտէ պուլընմագտա տըրլար:

Տօսթլար, պու խաղինէմիլ հագգընտա տիւշիւնիւյօրմըլիլ: Անը իսթիմալ էտիպ էթմէմէք խուսուսընտա մէսուլիյէթ թահթընտաիլ: Հիսապ կիւնիւնիւն եագլաշմագտա խտիրնի տէրխաթէ էլլէ (Մատթ. 23.19):

Պ Ա. Պ 5.

ՀԷՐ ՖԵՐՏԻՆ ԻԶԹԻՅԱՃԸ

ՊԱՋԸԼԱՐԸՆ զաննընճա, Բուհլէ մէմլու օլմագ պէրէքէթի՝ անճագ Ալլաճըն իշինտէ պուլընանլար իշին օլուպ 'աւլամմը նաս եախօտ խանէ խալղը իշին տէյիլ տիր: Պիլա չիւպհէ պու՝ շէյթանըն պաշ եալանլարընտան պիրի տիր: Եաղըգ քի շէյթան պու գատար էմնիյէթ գաղանապիլ միշ տիր: Մէմլու օլմաղլէ շու վատ եէրինի պուլուր. «Արալարընտա զա'իֆ օլան օլ կիւնտէ Դաւիթ կիպի օլաճագ, վէ Պէյթ Ի Դաւիթ Ալլահ կիպի:» (Զաք. 12. 8.)

Պու շէյթանըն մաղլուպ օլաճաղընը պէյան էտէր. պու սէպէպտէն 'աճա'իպ տէյիլ տիր քի Օ պիղի Բուհլէ մէմլու օլմագլըգտան կէրի տուրտուրսըն: Պիղ զէմին իւզէրինէ անճագ Քրիստոսըն իզգէթլէնմէսի իշին վաղ օլունմըշիղ, Ֆապաթ Քրիստոսը թա'ղիղ էտէպիլէճէք անճագ պիր Զաթ

վար տըր, Օ տախի Բուհլէ Գուտս տըր: «Օ պէնի թա'ղիղ էտէճէք:» (Յուդ. 16. 14.) Քրիստոսը մաթլուպը վէճհ իւզրէ իզգէթլէյէպիլմէք իշին Բուհլէ մէմլու օլմագ լաղըմ տըր: Պիր չօք էվ զա'իլէլէրիյէ թաղ եիգ օլունմագտա օլան պիր էվ խաթունը Քրիստոսը իզգէթլէյէպիլմէք իշին ըէսուլլարըն միւհթաճ օլտըղը գատար տօլուլուղա իհթիյաճը վար տըր: Քէզալիք պիր չամաշըրճը գատըն պիր Զօպան գատար, վէ պիր թիւճճար պիր միւպէշիր գատար Բուհլէ Գուտս միւհթաճ տըր: Ալլահըն պիղի իշինէ գօտըղը հալ ու քէյֆիյէթլէրտէ Քրիստոսը 'իզգէթլէյէն պիր 'էօմր եաշամագ իշին, չախսէն Բուհլէ մէմլու օլմաղլա միւհթաճըղ: Ֆէվգանի օտատա օլան եիւղ եիրմի քիմնէլէր, էրքէք վէ գարըլար, սահիպ Ի իթիպար վէ էնկին թագըմտան օլանլար «Ճիւմլէսի Բուհլէ Գուտս վէմլու» օլտուլար, վէ ըէսուլլար գատար մէմլու օլտուլար, ('Ամալ. 2. 4.) «Բուհլէ Գուտս 'աթիւյէսինի ալաճագսընըղ: Զիրա վատ սիգէ վէ էվլատընըղա վէ ճիւմլէ ուղագտա օլանլարա տըր:» ('Ամալ. 2. 38. 39.)

Սմալ. 8. 17 տէն էօյրէն տէյիմիզէ կէօրէ Սամարիա տա օլան ճիւմէ միւմիսէր պիլա ֆարգ վէ պիլա իսթինա «Բուհ իւլ Գուտա նաիլ օլտուլար» : Սմալ. 10. 44 տէ կէօրիւ յօրըզ քի Կոռնելիոսըն խանէսինտէ օլան լարըն ճիւմիսի իւզէրինէ, Պետրոս սէօյլէ մէքտէ իքէն «Բուհ իւլ Գուտա նազիլ օլտուլ» : Սմալ. 19. 6 տա կէօրիւ յօրըզ քի Պօղոս սէօյլէ մէքտէ իքէն ճիւմիսի իւզէրինէ «Բուհ իւլ Գուտա» նազիլ օլտուլ : Անլէրին ճիւմիսի Բուհը ալալլար, չիւնքի ճիւմիսի տախի միւհթաճ իսիլէր : Պիզիմ ճիւմիսի զ տախի միւհթաճ տէյիմի իզ . էօյլէ իսէ նիլ չիւն ճիւմիսի զ ալալլարըզ : Վէ էյէր ալ մազ իսէք պիլ զիյան չէքէճէյիլ . Գիլիսէ զիյան չէքէճէք, տիւնեա զիյան չէքէճէք վէ հէփսինտէն զիյատէ Քրիստոս զիյան չէքէճէք տիր :

Պ Ա Պ 6.

ԻՐԹԻՏԱՏ ԷԹՄԷՔՏԷՆ ՀԸՖԶ ԷՏԷՐ

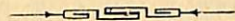
Իւլ Քրիսթիանլարըն՝ պիր քիմսէ թէվպէ էտէր էթմէզ «Բուհ իւլ Գուտալէ մէմլու» օլմասը խուտուսընտա իպլազ էյլէտիքլէրի զայրէթ զայէթ մա՛նատար ալը : Անլէր Պէյթէլ իլէ Փենուէլ վէ Խաչ իլէ Պէնտէկոստէ արասընտա օսանճլը սէնէլէրին իմրարընա հիչ պիր սէպէպ կէօրմէյօրլար իտի : Անլատըլար քի Մըսըր իլէ վաւ օլունան տիյար արասընտա գըրգ սէնէլիք պիր չէօլ 'էօմրինին պուլունմասը Ալլահըն իրատէթի տէյիլ իտի : (Թէս. 1. 2) Պետրոս վէ Յովհաննէս Սամարիալլարա կէլիպ անլէրիպ հագիգաթէն Ալլահա տէօնտիւքլէրինի անլատըզլարը կիպի իյիլ էյլէրի՝ անլէրին Բուհ իւլ Գուտալէ տօլտուրուլալարը օլտուլ : (Սմալ. 8. 15) Անանիա՝ տահա եէնի թէպտիլ օլան Թարսուսը Սօղոսա կէլտի-

յինտէ իւր սէօղիւ շու խոի . «Յիսուս՝ կէօղ-
լէրին կէօրսւին վէ Բուհ իւլ Գուտալէ մէմու
օլաւըն տէյիւ պէնի կէօնտէրտի» (Ամալ. 9. 17.)

Պօղոս Եփեսոստաւ պիր թագըմ՝ շայիրտ-
լէր պուլտըղընտա եյիլէնա անլէրի «Բուհ իւլ
Գուտաւ նա՛իլ օլալընըզ մը» տէյիւ սիւալ
էյլէտի : (Ամալ. 19. 2.) Իշպու իւր մու՛ալ-
լիմէր Բուհ իւլ Գուտա իչիւն պիր գաշ այ
եա սէնէ պէրլէյիպ տուրմաղլար խոի . զի-
րա պու պօշ միւտտէթտէ եէնի թէպտիլ
օլանլար «Բէնտիլէրի սէվէնին վասիթաւըյլէ
պիւրիւլլիյէ վալիպ» օլմաղլըզ մէմուլ էտէր
իքէն թէսատիւֆ էյլէտիլէրի մաղլուպիյէթ
սէպէպլինտէն իֆսատ օլունուրլար վէ եօլը
իւմիա էթտիլէրի կիպի պուլմատըղլարըն-
տան օտանըրլար : Բէզլալիք պու միւպթէ-
տիլէրին Ալլահա ա՛իա շէյլէրտէ զիյատէ
թէմէլլէշմէլէրի եախօտ զիյատէ թա՛լիմ
օլունմաղլարընա տախի պէրլէմէտիլէր . ֆա-
գաթ անլէրի տօղրուտան վէ տէրհմլ պէ-
րէքէթին տօլուլուղընա գըլաղուղատըլար .
տա՛իմա զալիպ օլան՝ էօմրիւն սըրընը թա՛-
լիմ էտէրլէր վէ օլ սըրը անլէրին մալը օլ-
մատըգճա անլէրի թէրք էթմէղլէր խոի :

Պու խուսուստա զէմանըմըղըն հալը րէսուլի
էյեամըն աշվալըյլէ միւթապազաթ էալի-
յօրմը : Վէրիլէճէք ճէվապ մէնֆի տիր :
էօյլէ իսէ Բէսուլի ուսուլտան իսթիֆատէ
էթմէրտէմի իզ , ձիւզի , ֆագաթ էյեամը-
մըղտա թութուլան ուսուլ էլէէվմ Բիլիսէ-
նին եիւզտէ պէօյիւք պիր գըսմընը իրթի-
տատ էտէնլէրլէ տօլտուրտըղը էճիլտէն տա-
հա պէօյիւք մէսուլիյէթ թահթընտա տըր :
Պու իրթիտատ էտէնլէրտէն չօղլարը սահի-
հէն Ալլահա տէօնմիւլլէր խոի , ֆագաթ
չի ֆա՛իտէ քի բուհանի եօլմուլարա «լաղըմ
օլան պիր» շէյլէ տիգգաթլարընը չէվիլէ-
ճէք օլան պիր Պետրոս եա Յովհաննէս ,
Անանիա եախօտ Պօղոս թէսատիւֆ էթմէ-
տիլինտէն , հէր նէ գատար իլէրի կիթմէք
իսթէտիլէր իսէտէ պէպէնէմէտիլէր վէ ազ
վագըթ սօնրա պիւթիւն պիւթիւնէ գու-
րուսուլար . վէ «պս՛ւ մը իմիշ բուհանի
'էօմր» տէյէրէք իգրարլարընը թէրք էթ-
տիլէր . թէա՛ճճիւպ օլունաճապ պիր հալ :
Իլլէթի մէն՝ էթմէք՝ չիֆա պուլմագտան
էյի տիր : Բուհանի 'էօմրէ եէնի պաշա-
յանլար՝ սէմալի Փէտէրին քէնտիլէր իչիւն

Թէտարիք էթտիյի օլ ճէլիլ տօղուլըլը Թէր-
միլէն էօյրէնիպ Թէրմիլէն գապուլ էտէր-
լէրսէ, օլ զէման փէք ազ քիմսէլէրին կէրի
տէօնտիւլէրինի իշիտէճէյիզ : Պիլիճմիսին ,
նիճիւն Պետրոս վէ Յովնանէս , Անանիա
վէ Պօղոս Բուհտան տօլմագլըգ հագգընտա
սէօյլէտիլէր : Չիւնքի անյէր օլ պէրէքէթի
պիզզաթ կէօնէնմիշ օլտուգլարընտան քէն-
տիլէրէ օլ գատար 'ազիմ գուլվիլթ օլան
էօյլէ պիր վագա'այը սէօյլէմէմէք էտէմէզ-
լէր իտի : Պիլիճմիսին , նիճիւն պիզ անը
միւլթէտիլէրէ վէ կէնճ Քրիսթիանլարա
սէօյլէմէյօրըզ : Չիւնքի օլ պէրէքէթի 'հօմ-
րէն պիլմէզիզ : Էյէր Բուհը «ալըր» իտէք
Բուհա «խըտմէթ» էտէրիզ , վէ էյէր օլ
ճիհէթտէ «չալըչմազ» իտէք , սէպէպի անը
«ալմատըղըմըզ»տըր :

Պ Ա Պ 7 .

ԱՐԱՏԱ ՕԼԱՆ ՎԱԳԹ

ՐՈՒՀ իլէ տօլմագլըգ՝ եէնի տօղուլ
գատար մա'լիւմ վէ մու'այէն պիր
պէրէքէթ տիր : Իմտի չօք քէրրէ սիւալ
օլունուր քի , Բուհտան տօլմագ իլէ Բուհ-
տան տօլմագլըգ արասընտա նէ՞ գատար
պիր միւտտէթ կէչմէլիտիր :

Չօգ քիմսէլէր եէնիտէն տօղտըգլարը
վագթը պիլիլէր , վէ պէլի պիր Թէպտի-
լաթա մազհար օլտըգլարընը պէրրագ պիր
սուրէթտէ պիլիլէր : Պէօյլէ տախի չօգ
քիմսէլէր՝ «Բուհ իւլ Գուտսլէ տօլտուգլարը»
զէմանը պիլիլէր . քէզալիք պու տախի միւ-
պարէք վէ պէրրագ հէմ մա'լիւմ պիր վա-
գա'ա օլուպ եէնի տօղուլ վագա'ասընը ին-
քեար էթմէքլիք գատար միւմքինսիզ պիր
հալ տըր : Տիկէր Թարաֆտան , վար էօյլէ
քիմսէլէր քի «եէնիտէն տօղտըգլարը» զէ-

մանը պիլմէզէր . անճադ պիր չօդ շաշմազ
'ալամէթէր վառիթաւըլէ պէօյիւք պիր
թէպտիլաթըն վուգու'ընը պիլիլէր 'այնի
վէճհէ նիչէլէր տախի նէ՞ զէման տօլտոնգ-
լարընը պիլմէզէր , ֆագաթ Յիսուսըն կէլիպ
ճանլարընը տօլտուրտըլընը վագա'ա հալինտէ
պիլիլէր . պու կիպիլէր մէզքիւր պէրէքէթին
զէման վէ մէքեանընը սէօյլէպիլէնլէր գա-
տար սահիհէն «Բուհէ տօլու» օլտպիլիլէր :

Իշպու իքի պէրէքէթէր արասընտա իմ-
րար էտէն միւտտէթէ կէլինտիքտէ , 'Ամալ.
2. 4 տէ Բէսուլլէրին 'էօմրիւնտէ կէօրիւրիզ
քի , «Արաւմճա կէլինիզ» տալէթինի ալ-
տըզլարը կիւն իլէ «մէմլու օլտըզլարը» զէ-
ման արասընտա իւշ պուշուգ սէնէ գատար
պիր միւտտէթ միւրուր էյլէտի : 'Ամալ. 8.
17 տէ Սամարիալըլար վէ 'Ամալ. 19. 1-7 տէ
Եփեսոսլուլար վագա'ասընտա՝ պիր գաշ
հաֆթա վէ 'Ամալ. 9. 17 տէ Սօղոս վագա-
'ասընտա իւշ կիւն միւրուր էյլէմիշ իտի ,
Փագաթ 'Ամալ. 10. 41 տէ Կուսնեխիոս վա-
գա'ասընտա մուգատտէմա կէօրաիւլիւմիւզ
միսիլլու անլէր 'այնի կիւնտէ եէնիտէն տօղ-
մըշ վէ Բուհտան տօլմըշլար իտի :

Պուշլարտան իսթինթաճ էտէրիզքի , մէ-
սէլէ Ալլահա մախսուս օլտուգճա պու պէ-
րէքէթէր արասընտա վագթա հաճէթ օլ-
մայրպ միւմին եէնիտէն տօղտըլը անտէ
Բուհտան տախի օղապիլիլի . նա'իլ օլտըլը-
մըզ «հայաթ» տէրհալ «զիյատէ հայաթա»
թէպտիլ օլտպիլիլ : էյէր իման էթտիլիմիզ
գէննալ Բուհ իւլ Գուտուր ալմամըշ իսէք ,
վէ իման եսէլիսէն պէրու տախի «նա'իլ»
օլմամըշ իսէք , վէ շիւսի Բուհէ մէմլու
օլան պիր 'էօմր եաշամայօր իսէք , գուտուր
հանկը թարաֆտա տըր :

Պ Ա Պ Տ.

ԱՆՏ Ը ՃԷՏԻՏ ՏԷ ԲՈՒՀԼԷ ՏՕԼՄԱԳԼԸՂԱ
ՎԷՐԻԼԷՆ ԻՍՄԼԷՐ

ԱՆՏ Ը ճէտիտ տէ պու պերէքէթ նէ գատար շօգ զիբր օլունարընը կէօրմէք, վէ անըն նէ իտիյինի հէմ նաւըլ մալիք օլընապիլիք իտիյինի տահա էյի անլամագ իչիւն, Բուհիլ Գուտս անըն հագգընտա սէօյլէր իքէն իսթի'մալ լէթտիյի պա'ղը թապիրաթա նազար էտէլիմ :

1. «Բուհիլ Գուտս լէթտիյի» օլընաւագ : «Չօգ կիւն կէչմէքսիլին Բուհիլ Գուտս իլէ վաֆիթիլ օլընաճագընը (Սմալ. 1. 5.) Բէզալիք պագ, Սմալ. 11. 16 : Մատթ. 3. 11 : Մարկ. 1. 8. Ղուկ. 3. 16. Յովհ. 1. 33 : Կէրչի «վաֆիթիլ» վէ «մէմլու» օլմագ թա'պիրէրի պագէն 'այնի մա'նատա իսթի'մալ օլընուրլար իսէ տէ տա'իմա էօյլէ տէյիլ տիր : Սմալ. 1. 5 տէ «վաֆիթիլ օլընա-

ճագընը» վա'տը Սմալ. 2. 4 տէ իթմամ օլընուլ «ճիւմլէսի Բուհիլ Գուտս լէթտիյի» օլմագ : «մէմլու» թա'պիրի «վաֆիթիլ» թա'պիրի եէրինէ իսթի'մալ օլընմըլ տըր : Սմալ. 4. 8 տէ Պետրոսն «Բուհիլ Գուտս լէթտիյի» օլմագընը վէ 31 ինճի տյէթտէ «ճիւմլէսի Բուհիլ Գուտս լէթտիյի» օլմագընը օգուրուլ, պուրատա իսէ «վաֆիթիլ» քէլիմէսի «մէմլու օլմագ» քէլիմէսի եէրինէ իսթի'մալ օլմագըն : Պարգ շուրատատըր քի «վաֆիթիլ» պիր տէֆա նա'իլ օլընըր : վէ Պէնտէկոստէյէ ա'իտ 'էօմրիւն խըտմէթ տօլուլըգ վէ զալէպէսինէ մուգատտէմէ օլան պիր վագա'ա տըր : Հայաթ խաշտա պաշար ֆագաթ խըտմէթ Պէնտէկոստէ տէ : Էյէր վաֆիթիլ օլմագըն իտի Պէնտէկոստէ օլմագ իտի վէ Պէնտէկոստէ օլմագըն լայըլ խըզմէթ օլմագ իտի : Ղուկ. 24. 49 տէ Էֆէնտիմիլ «Եօգարըտան գուվլէթլէ կիյաիրիլինճէյէ տէկին Երուսաղէմ շէհրինտէ իգամէթ էտինիմ» տէտի : «վաթընա միւնթագըր օլընը» (Սմալ. 1. 4.) «Չօգ կիւն կէչմէքսիլին Բուհիլ Գուտս լէթտիյի» վաֆիթիլ օլընաճագ-

սընըզ» (Մատ. 1. 5:) «Իւզէրինիզէ Բուհ
իւլ Գուտս կէլտիյինտէ քէսպի գուտրէթ
էտէճէքսինիզ» (Մատ. 1. 8:) Վէ կէօրիւ-
րիզ քի շայիրայէր Էֆէնտիլէրինին քէլա-
մընտ իթա'աթ էտէրէք թա «Պէնտէկոստէ
կիւնիւ» կէլէնէ գատար (Մատ. 2. 1:) Հիշ
պիր կէօնա իշ իլէ մէշղուլ օլամաալլար :
Անլէրէ լաղըմ օլան ոտտէճէ իրա'աք էթ-
մէք իտի : Վա'ա օլընան «Վաֆթիզ» իլէ
անլէր տահա եէնի պիր 'էօմիէ վէ վաղը-
'այա հէմ տախի խըտմէթէ կիրտիլէր քի
պու «վաֆթիզ»ին թէքէրրիւրինէ լիւղում
եօգ իտի . ֆազաթ «մէմլու» օլմագ պէօյ-
լէ տէյիլ տիր :

Մատ. 2. 4 տէ Վետրոս «մէմլու» օլմըշ
իտի , Մատ. 4. 8 տէ թէքրարէն վէ Մատ.
4. 31 տէ երնէ «մէմլու» օլաղընը կէօրիւ-
յօրըզ : «Մէմլու» օլմագլըգ թէքրար պէ
թէքրար վագը' օլմալլ վէ օլապիլիր , ֆա-
զաթ «վաֆթիզ» պիր տէֆ'ա լաղըմտըր :
Պու խուտուտա զիյատէ նուր ալմագ իշիւն
'Մատ. 2 Բուտուլ վէ րէսալէլէրտէ «մէմլու
օլտուլար» քէլիմէսինին նէ գատար չօգ օլ-
աղընը իշարէթ էտիպ «վաֆթիզ օլուն-

տըլար» քէլիմէսիլլէ րուպար էյլէ : Հազ-
գընտա պահ'ա էթտիյիմիզ վաֆթիզ 1 Կորն.
12. 13 տէ «Ճիւմէմիզ պիր րունլէ պիր ճէ-
սէա օլմագ իւղրէ վաֆթիզ օլունաղգ»
թա'պիրիլլէ գարըշտըրմամալլա տըր : Պու-
րատա Պօղոս րէսուլ՝ հէր միւմինին Բուհ
իւլ Գուտս վասիթաալլէ էօլիւ հալտէն պիլ
գըյամ Բրիստոսըն ճէսէտինէ պիր ա'զա
օլաճաղը հազգընտա սէօյլէր : Պօղոս րէսուլ
Յովհ. 3. 7 տէքի եէնիտէն տօղմագլըղը
պէօյլէճէ պէյան էյլէր :

«Պիր ճէսէա օլմագ իւղրէ վաֆթիզ»
օլունանլարա իտի քի Բրիստոսա «Բուհ իւլ
Գուտսլէ վաֆթիզ օլունաճագսընըզ (Մատ.
1. 5:) վա'տընը վէրաի :

Բրիստոսըն Մատ. 1. 5 տէ «Բուհ իւլ
Գուտսլէ վաֆթիզ օլունաճագսընըզ» քէ-
լամըլլէ Յովհ. 1. 29-33 տէ վաֆթիզ էտիճի
Յովհաննէսին «Իշթէ տիւնեանըն կիւնահընը
րէֆ' էտէն Ալլահըն գուղուսը . . . Բուհ իւլ
Գուտսլէ վաֆթիզ էտէն Օ տըր» (այնի
վա'ա Մատթ. Մարկ. վէ Դուկ. վասիթա-
սըլլէ տախի թահըրի գըլընմըշտըր) քէլա-
մընը միւթէլա'ա էթտիյիմիզտէ պիւլա չիւպ'է

պիր միւ՛մինին «Եւ Բապպ Յիսուս, պէնի
«Բու՛հ իւլ Գուտպէ վաֆթիզ էյլէ» տէյիւ
տու՛ա էթմէսի Բ. Մուգատտէսէ մուղայիր
պիր շէյ օլմազ : Պու քէլամըն՝ էօմրլէրինտէ
իթմամ օլունմատրզը քիմէլէր իչիւն Պէն-
տէկոստէ կիւնիւ հալա կէլմէմիշ տիր : «Բու՛հ իւլ
մէմլու օլունուզ» քէլամընը միւթէլա՛ա էթ-
տիյիմիզտէ «Եւ Բապպ, պէնի Բու՛հ իւլ մէմ-
լու գըլ» տու՛ասը Բ. Մուգատտէսէ մու-
թապըզ իքէն նի՛չիւն մուղայիր՝ աւտա օլըն-
մագտա տըր : Պիլա շիւպէէ պու տու՛ալար-
տան հէր հանկը պիրի քէնտի մէվլը՛րինտէ
տիկէրի գատար Բ. Մուգատտէսէ մութա-
պըզ տըր : Քրիստոսը կիւնահ թաշըյան
պիրի հալինտէ պիլմէք եւարը խէլաս տըր,
Փագաթ Անը վաֆթիզ էտիճի հալինտէ
պիլմէք քեւալի խէլաս տըր : Նէ գատար
քիմէլէր իչիւն Քրիստոս կիւնահ թաշըյան
օլըն, Փագաթ վաֆթիզ էտիճի օլմամը
տըր : Վա՛տ օլընան վաֆթիզէ նա՛իլ օլմագ
իչիւն թալէպ վէ րէճա էթմէք Բու՛հ մահ-
զուն էթմէք տիր տէյիւ քիմսէ տիւշիւնէմէզ
լաքին նա՛իլ օլընտըգտա «Վաֆթիզ» վէ
«Մէմլու» օլմագ արասընտա ագտէմճէ կէօն-

թէրիլէն Փարզը խաթրտա թութալըմ. զի-
րա օլ զէման Պէնտէկոստէ կիւնիւ կէլմիշ
վէ Բու՛հ իւլ վաֆթիզ օլունմը օլմաղէ ար-
թըզ վաֆթիզ իչիւն տու՛այա տէվամ էթ-
մէլի տէյիլ, չիւնքի օ թէքէրրիւր օլունա-
մազ . Փագաթ էօմրիւն հէր կիւնիւ իչիւն
թագէ պիր տօլուլըզ վէ Բու՛հ իւլ Գուտպէ
թէքրար պէ թէքրար մէմլու օլմագըզ
թալէպ վէ ախզ օլունապիլիր :

2. «Տիրի սու ըրմագըարը»

«Հէր քիմքի պանա իման էտէրսէ Բի-
թապըն պույուրտըրը վէճէլէ, պաթնընտան
տիրի սու ըրմագըարը ճէրէյան էտէճէք տիր»
տէտի : Պունը տախի քէնտինէ իման էտէն-
լէրին ալաճագըարը Բու՛հ իւլ հագգընտա
սէօյլէտի, զիրա Յիսուս հէնուզ թա՛ղիզ
օլունմատըրը իչիւն Բու՛հ իւլ Գուտա տահա
վէրիլիշ տէյիլ իտի : (Յով՛հ. 7. 38.)

Պիր քիմսէ «Բու՛հ իւլ մէմլու օլմագ» նէ՞
տիր տէյիւ սիւալ էտէրսէ, պիղզաթ մու-
՛ալլիմ օլ տու՛ալա շէօյլէ ճէվապ վէրիյօր,
«տիրի սու ըրմագըարընա» մալիք օլմագ
տըր՝ Վա՛տըն վիւս՛աթընա տիգգաթ էյլէ
«Հէր քիմ քի պանա իման էտէրսէ» :

Իմանսըզըդ իլէ քէնտինի մահրում պրա-
գար քիմսէտէն մա'տա հիշ պիր միւ'մին
հաթթա էն զա'իֆ վէ էն տուրդուն քիմսէ
պիլէ օլ վասի' հուտուտըն խարիճինստէ տէ.
յիլտիր : Պա'ղըլարընըն զանն էթտիյի մի-
սիլլիւ պու պէրէքէթ սալթ քիլիսէ տա'իրէ-
սինէ տ'իտ պիր շէյ տէյիլտիր :

Իմտի Գէլամ'ուլլահըն ուլու հիյէթ գա-
տար վասի' օլան շու վա'տլարընը թա պի-
ղիմ թէճրիպէ ի զաթիյէմիզ հուտուտլա-
րընա կէթիրէնէ գատար միւթէլա'ա էտէ-
լիմ, վէ Սլահըն վա'տլարընը թէճրիպէլէ-
րիմիզ իլէ եան եանա կէթիրէնէտէք կէր-
միյէթլէ չալըչալըմ :

Պու վա'տ սէնիկ իչիւն տիր : Էօյլէ իսէ
'էօմիլիւն վէ հայաթընտա անը կէօրիւյօր-
մըսըն : Էյէր տէյիլ իսէ, նի'չիւն : Սէպէպի
եօ'գ մը տըր : Լաքին անըն վիւս'աթընա նա-
ղար գըլ, «ըրմագլար», չաղլայան պիր չայ
տէյիլ, զիրա չաղլամագլըգ սըղըդ պէյտն
էտէր, եախօտ պիր ըրմագ տէյիլ իլլա
ըրմագլար : Նէ իլահի պիր սէխալէթ :
Պրիզտէյն, Գլէյընա Հօքսպիւրի, Միւր-
րէյ, Թէյմըր վէ Տէրուէնթ ճիւմէսի պիր

մէճրայա տօլտուլար — Ըրմագլար : Լու-
ղէթին կէնիշ մա'նաուլլէ սէնտէն «տիրի
սու ըրմագլարը ճէրէյան», էթմէքտէ'մի
տիր. «ճէրէյան», քէլիմէսինի էյիճէ տիւ-
չիւն, «ճէրէյան» : Օլ զէման բուհանի իշ
թաղէ, աղատ վէ պիտուհուլէ իճրա օլու-
նըր, ըրմագլարըն ճէրէյանը իչիւն թու-
լումպալար իսթի'մոյընա իւզում գալ-
մաղ. վէ ճանը մահպուս օլանըն ճէհտի
տալիս օլ աղընթըյա պիր ֆա'իտէ էթմէզ
(Մէզ. 142. 7) : Ըրմագլար ճէրէյան էթմէ-
յէ պաչլատըղընտա 'ամէլէ քէնտի ճէհտ
թուլումպասընը թէրք իտէր վէ «ճանըմը
հապսխանէտէն չըգար քի իսմինէ համս
էտէյիմ», տու'ասընըն ճէվապընը ալմըշ
օլուր : Յովհ. 3. 4. վէ 7 պասպլարտա կէօրիւ-
լէն թէտէրըլւճ զիզըյմէթ տիր Յովհ. 3.
7 տէ «հայաթըն», իսթիտասընը — Նէնի
տօղըլը օգուրըղ : Յովհ. 4. 14. տէ «զիյատէ
հայաթ» — «Գայնայան սու փունարը», հաղ-
գընտա օգուրըղ, տա'իմա գայնար սույա
մալիք օլմագլըղըն սըրըր «իչէրսէ», քէլա-
մընտա տըր, պունընիլ տա'իմա իշմէքիք,
թապլի'աթընտա օլմագլըղ անլարըղ. «Հէր

քիմ իշխրսէ իրէլէպէտ սուսամազ: Պիր քիմ-
սէնին տէրունինտէ սու փունարը օլտունտա
եինէտէ օլ քիմսէ գուրու վէ սու սուզ օլտուն,
պու միւնթինսիզ տիր:

Չօդ քիմսէլէր Յովհ. 3 պապը եաշայօր-
լար, եա'նի «հայաթա» մալիք տիրլէր, ֆա-
ղաթ գուլվէթի վէ կէրմիյէթի աէյիլտիրլէր:
Պէօյլէլէր զայրը քեաֆի պիր հայաթտա եա-
շարլար, հալ պու քի Յիսուս անլէրին՝ Կիւնճիւ
պապտարի զանի հայաթը կէօնէնմէլէրինի
իսթէր:

Պու իրի վագը՝ ալար արասընտաքի ֆարգ-
հագար վագա'ասընտա կիւղէլճէ պէյան
օլունմը տրր: Թէք. 21. 14 տէ օգուրը քի
Աբրահամ հագարա պիր թուլում սու վէ-
ր/ պ անը կէօնտէրտի Մէրգումէ պէրրիյէտէ
սօլաշմագտա իքէն «թուլումտա սու տիւքէն-
տի» (այ. 13) լաքին Ալլահ անըն կէօղլէրինի
աշմաղլէ՝ օ պիր սու գուլուսը կէօրտիւ (այ.
19:) «թուլումը» Քրիսթիանլար վար վէ
«գուլուլը» Քրիսթիանլար վար տրր: Պօշ
պիր թուլում վէ էօլմէք իւզրէ օլան չօճուգ
իլէ պէրրիյէտէ սօլաշմագ նէ աճըլը պիր
հալ տրր:

Հայըֆ քի Ալլահ՝ թուլումլարը տագըպ
իլահի թէփէլէրտէն կէլէն սու փունարլարըլէ
զանի հայաթա մալիք օլմամըղը արզու էտէր-
քէն նէ՝ գատարլար վար տրր քի սուսըղըգ-
տան միւթէ'էզզի օլմագտա տրըլար: Քէնտին-
տէն մա'տա հէր շէյաէն վագ կէչմէմիզի իս-
թէր: Հէր Քրիսթիան «փունարա» մալիք իսէ
տէ, ճիւմլէսի «գայնայան» փունարա մալիք
տէյիլտիրլէր: Յիսուս վագթըլէ եօրուլուպտա
եանընտա րահաթ էթմէքտէ իտիյի գուլույա
պու կիւն հիշ պիր էրքէք եա գատըն պօշ
տէսթի իլէ կէլմէզ, չիւնքի գուլու գուրումուշ
տրր: Նաւըլ վէ նիճիւն գուրումըլ տրր: Զիրա
գուլույա օլ գատար չագըլ տօլմըլ տրր քի,
սու պօղուլմըլ տրր: Օլ գուլույը թէմիզլէ, օլ
զէման Քրիստոսըն կիւնիւնտէ օլտըղը կիպի
սու գայնայաճագ տրր: Ալլահ էվլատընտան
նիշէլէրի տախի թամմ պէօյլէ տիրլէր: Տէ-
րունլէրինտէ փունար վար, լաքին պօղուլմուշ
տրր: սու գայնամայօր, պէօյլէլիքլէ անճագ
թուլումա իսթինատ էթմէքտէ տիրլէր: Ա'հ,
օլ չագըլլար թէմիզլէնտէ իտի կէօղլմիւզ
աշըլարագ սու գուլուսընը տէրհալ կէօրիւր
իտիք: Քեանշքի հէր «թուլումը» փարէլէյէ վէ

«փունարր» կէօրմէր իւզրէ հէր կէօղիւ աչա իտի:

Շիմաի տէօրտիւննիւ պապըն «փունարըն» եէտիննի պապըն «ըրմագլարը» իլէ ըուպար էտէլիմ: «Փունար» եա գույու ընահաղի ինթիյաճաթըն իքմալի իչիւն տիր. ֆագաթ Յիսուսըն Քրիսթիյանըղը էսառէն քէնտի ֆաիտէսինի արամայան պիր շէյ օլտըղը էճլաէն էքրաճսաֆի ինթիյաճըն իքմալը իչիւն տախի 'աղիմ թէտարիքեաթ կէօրմիւշ տիր: Տէրունինտէ փունարա մալիք օլան վէ Քրիստոս իլէ զանի պիր թարգտա իգնա' օլանըն պաթնընտան «Տիրի սուրմագլարը ճէրէյան էտէճէք տիր»: Շէօյլէքի չար ճիհէթի իհաթէ էտէն էօղիւմ վէ գարանըղա իգնա'իյէթ վէ մէտէրրէթ ճօշաուրաճագ տըր, զիրա «ըրմաղըն հէր կիթտիյի եէրտէ անլէր եաշայաճագ տըր»: Եզեկ. 47. 9: Քիլիսէն վէ գօնշուլարըն սէնին իհեա էտէն, թագէլէյէն վէ մէյլէ վէրէն հուզուրընը հիսս էթմէքտէ մի տիր: Էյէր Յովն. 7. 38ի պա թէճըիպէ պիլիւսէն ախէր սէօղ իլէ «Րուհլէ մէմլու» իսէն չիւպհէսիզ հիսս էտէճէքլէր տիր: Փու-

գաթ տէրխաթր էյլէ քի Դիննի պապտաքի պէրէքէթէ նա'իլ օլմագ իչիւն տէօրտիւննիւ պապտան կէչէճէյիզ: Յովն. 3 տէ թէմէքքիւն էտէն. 4տէ մէմլու գըլան վէ 7տէ ճէրեան էտէն սույա մալիք օլույօրըզ:

3. «Փէճէրին վա'տըն»

«Փէտէրին վա'տըն» միւնթաղըր օլունըղ» (Սմալ. 1. 4:) Պագ Սմալ. 2. 33, 39: Գաղ. 3. 14: Ղուկ. 24. 49:

Իհամը իլահիտէ պիղէ Փէտէր թարաֆընտան վա'տ օլունմըշ պիր չօգ պէրէքէթլէր վար տըր: ֆագաթ ախէր պիլճիւմլէ 'ալա, 'աղիմ վէ զիյգըյմէթ վատար սըրտսընտա անճագ պունա — «Փէտէրին վա'տը» — տահա զիյատէ էհէմիյէթ վէրիւմիշ տիր:

Մէգքիւր վա'տըն նէ օլտըղը Սմալ. 1. 4տէ «վա'տըն» միւնթաղըր օլունըղ» այլէթինի Սմալ. 1. 5տէքի «վաթիլ օլունաճագսընըղ» վէ Սմալ. 2. 4 տէքի «ճիւմլէսի մէմլու օլսրագ» քէլիմլէրիլլէ ըուպար էթտիյիմիլտէ մա'լիւմ օլուր: Փէտէրին վա'տը քիմէ մախսուս տըր. էլպէթթէ պիւլա ֆարգ վէ պիւլա իսթիսնա Փէտէրին

ճիւմէ ելլատընա : Օլ զէմանտան պէրու
 «վա'տ աիգէ» տիր : Էօյլէ իսէ վա'տա
 «նա'իլ» օլտընը՞ մը Իսթի'մալ օլունմայան
 պիր վա'տ ասլա թահսիլ օլմամը՞ պիր
 չէքէ միւշապի'ն տիր քի անը ալանա փէք
 ազ մէնֆա'աթը վար տէր : Սէն իշպու
 չէքին պէտէլինի թահսիլ էթտի'ն մի : Էյէր
 տէյիլ իսէ նի'չիւն էթմէտին . գուսուր
 Փէտէրաէ տէյիլ իլլա օղուլտա տըր :

4. «Տէօֆմեֆ»

«Բունըմուտան ճիւմէ պէշէր իւզէրինէ
 տէօքէճէյիմ» ('Ամալ. 2. 17.) Գէզալիք պագ
 'Ամալ. 2. 18: Յուլէլ, 2. 28, 29: Ես. 44. 3:
 'Ամալ. 2. 33: 10. 45: Պէրէքէթին պօլլու-
 ղընը իշպու պէյանաթտան տահա պէրրագ
 պիր թարղտա էօյրէնէպիլիլիլ :

5. «Աթիյէ»

«Վէ Բուն իւլ Գուտա աթիյէտինի ալա-
 ճագընըլ» ('Ամալ. 2. 38.) Գէզալիք պագ
 'Ամալ. 8. 20: 10. 45: 11. 17: Պու պէյա-
 նաթտան տալսի մէղքիւր պէրէքէթին մէճ-
 ճանէն իտիլինի էօյրէնէմէլ մի իլ : Պու սը-
 րատա Ղուկ. 11. 13տէքի «նէ գատար զիյա-
 տէ» քէլամընը տիգգաթլէ միւթէլա'ա էյլէ :

6. «Նա'իլ օլմագ»

«Բուն իւլ Գուտա նա'իլ օլտուլար» ('Ա-
 մալ. 8. 17.) «Բէսպի գուարէթ էտէրէք»
 ('Ամալ. 1. 8.) «Իման էթտիլինիլտէ Բուն
 իւլ Գուտա նա'իլ օլտընը՞ մը» ('Ամալ. 17.
 2.) 'Ամալ. 8. 15. Յուլէ. 20. 22. Գաղ. 3. 14:
 «Նա'իլ» օլմագըլըն թամմ գուլվէթինի
 անկալապիլիլ իսէք, օլ զէման պիւթիւն
 մատտէ իւզէրինէ նուր սէյլէրի ճօշաճագ
 տըր : «Նա'իլ» օլմագ՝ «Աթիյէ»նին մէլ-
 ղումը միւթէմիմի տիր : Աթիյէ ալլանա-
 տըլճա քիմնէյէ ֆա'իտէ էտէմէլ : Իշթէ
 եէթիչմէտիլիմիլ թամմ պու նօղթա տըր :
 Ալլան իհսան էթմէքտէն տուր օլմամը՞ տըր,
 ֆագաթ պիլ ալմագտան ֆարիլ օլմուշըլ :
 «Նա'իլ օլմագ» պիլիմ թարաֆըմըլտան իճ-
 րա օլունաճագ մա'իւմ վէ մու'այէն պիր
 ֆի'լ տիր : Նա'իլ օլտը՞ մը . տէյիլ իսէ, նի-
 չիւն : Ալլան իհսան էթմէքտէ տիր :

7. «Նագիլ» օլմագ

«Զիրա անլէրին հիչ պիրինին իւզէրինէ
 նագիլ օլմամը՞ իտի» ('Ամալ. 8. 16.) Պագ
 'Ամալ. 10. 44: 11. 15: Պու պէյանաթտան
 էօյրէնիլիլ քի մէղքիւր պէրէքէթ պա'ղէն

տախի «Անսրգըն» կելիր վէ պիլինիր սու-
րէթտէ կելիր: ՝Ամալ. 2. 2իլէ ըուպար էլլէ,
«Անսրգըն սէմատէն պիր սէտա կելիպ:»

8. «Կէրմէֆ»

«Բուհ իւլ Գուտս անլէր իւզէրինէ կել-
մէքլէ» (՝Ամալ. 19. 6:) Քէզալիք պազ ՝Ա-
մալ. 1. 8: Յովհ. 15. 26: Յովհ. 16. 7. 8. 13:
Պու պէյանաթտան տախի Բուհ իւլ Գուտ-
սըն շախսիյէրինի էօյրէնիրիզ: «Յիւտու
Քրիստոս տիւնեայա կէշի» վէ «Բուհ իւլ
Գուտս անլէր իւզէրինէ կէշի» թապիրլէրի
կքի միւվազի պէյանաթ տըրլար:

Պուրատա էյէր Քրիստոս պիր շախս իսէ
նիջիւն Բուհ իւլ Գուտս սալթ պիր թէէսիր
օլտուն:

9. «Միւհրդէնմէֆ»

«Վա'տ օլընան Բուհ իւլ Գուտսլէ միւհր-
լէնտինիզ» (Եփես. 1. 13:) Քէզալիք պազ
2 Կորն. 1. 22: Եփես. 1. 13 տէքի պու
«միւհրլէնմէք» ՝Ամալ. 19. 2 տէքի «նա'իլ
օլմագ իլէ հէմմա'նա տըր, քէզալիք ՝Ամալ.
19. 6 տաքի «կէլմէք» տախի այնի մա'նատա
տըր: Զիրա պու ըէսալէտէ Պօղոս աչիքեար
պիր սուրէթտէ ՝Ամալ. 19. 1-7 տէքի վա-

զը'այը պէյան էտէյօր: «Վէ անա սիզ
տախի հագիգաթըն քէլամը օլան խէլասը-
նըզըն պէչարէթինի իշիտիպ իւմլտ էթտի-
նիզ վէ անա իման էթմէքլէ վա'տ օլընան
Բուհ իւլ Գուտսլէ միւհրլէնտինիզ» (Եփես.
1. 13:) Պու ալէթտէ Եփեսոսլըլարըն ըու-
հանի թարիլիլէրինտէ իշինտէն կէչտիլլէրի
տէրէճէլլէրի կէօրիւրիւզ: (1) Վար իտի
էօլլէ պիր զէման քի անլէր ինճիլի իշիթ-
մէմիշ օլուպ թա'իֆէլիք զուլմէթինտէ եա-
շամագտա իտիլլէր: (2) Սօնրա Քէլամը
իշիթտիլլէր: (3) Իման էթտիլլէր (4) վէ
տահա սօնրա միւհրլէնտիլլէր. «Իման էթ-
մէքլէ . . . միւհրլէնտինիզ»: Եփեսոսլըլար
իմանլէ խէլաս պուլտըզլարընտա պիր վա-
զա'ա կէօրտիւլլէրի կիպի պու հալ տախի
անլէրէ թամմ էօլլէ պիր վազա'ա իտի:
Եինէ տէ պիր քիմնէ՝ «Քրիսթիան եէնիտէն
տօղտըգտան սօնրա նա'իլ օլաճաղը ախէր
պիր պէրէքէթ եօգ տըր» տէյէ պիլիր:

Էյէր Եփեսոսլըլար պու հալէ նա'իլ օլ-
տըլար իսէ, էլան միւ'մինլէր նիջիւն նա'իլ
օլմաղլար: Պիր Քրիսթիան Բուհ իւլ Գուտսլէ
միւհրլէնտիլլէնտէ, քէնտի էֆէնտիլինին

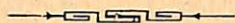
մալը օրմագ իւզորէ «միւհրլէնիւր» վէ միւհրլէ նէնին իւզէրինտէքի «սուրէթ իլէ եազը քիմի՞ն տիր» սու՛ալընա հաճէթ եօգ տըր : Էլպէթթէ մէլիյին : Օլ սուրէթի հէր քէս կէօրէպիլիւր : Էյէր պիր միւհր կէօրիւնմէզսէ ֆա՛խտէսի նէ՞ տիր : Սէմալի մէլիյին սուրէթի՝ կէօրիւնիւր վէ տա՛խմի պիր թարզտա իւզէրիմիզէ միւհրլէնմի՛շ մի տիր : Հէր Բուհ իւլ Գուտսլէ մէմլու քիմսէ «միւհրլէնմիշ» պիր միւ՛մին տիր :

Պ Ա Պ Գ.

ՆԱ՛ՍԸԼ ՄԱԼԻՔ ՕԼՄԱԼԸ

ՇԻՄՏԻ մէսէլէմիզին ա՛մէլի ճիհէթինէ կէլիրիզ : Էլպէթթէ մուգատտէմա «Բուհ իւլ Գուտսա նա՛խ» օլմամըշ պիր քիմսէ Էյէր պիզարազանէ միւթէլա՛ա էտէճէք օլուրսա, էն նիհայէ Պհատը ճէտիտ տէ պէօյլէ պիր պերէքէթին զիքր օլընտըզընա վէ օ տախի խաղինէ ի իլահիյէ օլան Յիսուս Գրիստոստա մահֆուզ օլուպ պիլճիւմլէ Ահատը ճէտիտ միւ՛մինլէրի իչիւն, պինա՛էն յալէյհ քէնտի իչիւն հազըր իտիյինէ իգնա օլուր : «Բուհ իլէ մէմլու օլմագ» պերէքէթի վառ իտիյի պիր քիմսէնին իթթիլաը տէրունիսինէ թուլու՝ էթմէզտէն անը արամագ զահմէթինէ տիւշմէսի խօշ տէյիլ տիր : վէ ասլա նա՛խ օլամայաճագ տըր : Թարիֆ էթմէքտէ օլտըղըմըզ «մէմլու» «Վաֆթիզ» «Լրմագլար» վէ զայրի թա՛պիր-

լէր սափվէթանէ պիր շէյ կէօսթէրիւլէր :
Թապիրաթ իլէ իշա՛ր էտիլէն պիր պէրէքէթ
վէ կէօլկէլէր արգասընտա տուրան պիր ճիամ
վար տըր : Օլ պէրէքէթին նէտէն իպարէթ
իտիյինի Բուհ իւլ Գուտա Ալլահըմըզ պիլիւր :
«Անը ալմըշ մը իմ : Դօմրիւմտէ վէ Դամէ-
լիմտէ անընդէ միւթապագաթ էտէն պիր
շէյ վա՛ր մը : Շիւնի շու սիւ՛ալ խաթրա կէ-
լիր «նա՛սըլ մալիք օլապիլիւրիմ :» Դիթապը
Մուգատտէսին վէրտիլի ճէվապ նէթիճէ
հալինտէ շու իւշ լուղէթլէրլէ պէյան օլու-
նուր — ԹԱԹՀԻՐ ՕԼ, ԹէՍԼԻՄ ՕԼ, ԹԱԼԷՊ
ԷՅԼԷ :

Պ Ա Պ 10.

ԵԱՆԼԸՇ ՄԻԻՃԻՊԼԷՐ

ՄԷԶՔԻԻԻ իւշ խուսուսաթը միւ-
թէլա՛ա էթմէզտէն էվիլէլ, անլէրի
եանըշ միւճիպլէրտէն նաշի թալէպ էթմէք
թէշլիքէսինտէն սագընմամըզ լազըմ տըր :
Անը ճէլիլ պիր մագսէտ իշիւն — Ալլահըն
իզզէթի իշիւն թալէպ էթմէլի իզ : Էյէը
միւշէվիլիզլէրիմիզին քէզըլւնտէ նէֆա պու-
լունույօր իսէ, օլ պէրէքէթլէ մէմլու օլ-
մաղա կիտէն եօլու Ալլահ հէր հալտէ գա-
փայաճագ տըր : Էյէր գալալիմիզին կիզլի
քէօշլէրինտէ պու պէրէքէթի պիզզաթ
քէնտի մէս՛ուտիյէթ վէ իգնա՛իյէթիմիզ
իշիւն եախօտ հաթթա զիյատէ ֆա՛իտէլի
օլմամըզ իշիւն, եախօտ քէսպ ի շէօհրէթ
էթմէմիզ իշիւն պու պէրէքէթի ալմագ
պիզէ խայրը տըր տէլիւ տիւշիւնիւյօր իսէք,
կէօզիւմիւզ սափ վէ պիւթիւն ճէսէտիմիզ

միւնէվկէր տէյիւ տիր : (Մատթ. 6. 22 :)
Պինա՛նն ալէյն փաքէյիճի աթէչին գալպի-
միզտէն կէչմէսինէ միւնթամ ըզ : Մէս՛էլէտէ
սալթ Ալլահ Ալֆա վէ Օմեղա օլմալը տըր :
Բուհլէ մէմլու օլմագլըղը թալէպ վէ թա՛-
գիպ էտէրքէն նիշանկեանըմըզ , «Ալլահըն ,
սալթ Ալլահըն իզզէթի իչիւն» մէպտէսի
օլմալը տըր :

Պ Ա Պ 11.

Թ Է Հ Ա Ր Է Թ

ԹԷՊԲԻՐՏԷՆ Էվկէլ , խէլասա նա՛իւ
օլմագ իչիւն մուլաֆագաթ թալէպ
էտէն պա՛ղը շարթլար օլտըղը միսիլլու —
կիւնահ հագգընտա իլզամիյէթ , թէվպէ ,
իման — քեամիլ խէլասա նա՛իւ օլմագ ,
«Բուհլէ մէմլու» օլմագ իչիւն տախի պա՛ղը
շարթլար վար տըր : Ինթիյաճըմըզ վար
իտիյինի պիլմէք պիր շէյ (մուգատտէմա
պահ» օլընտըղը իւզրէ , օլ պէրէքէթին
մէվճուա իտիյինի պիլմէք ախէր պիր շէյ
տիր :) «Թէհարէթ» տահա պաշգա պիր շէյ
տիր . պիր քիմնէ Բուհ իւլ Գուտալէ մէմ-
լու օլմագտան Էվկէլ գալպի «փաքէնմէլի»
տիր : «Վէ գալպլէրի պիլէն Ալլահ Բուհ իւլ
Գուտալը պիզէ վէրտիյի կիպի անլէրէ տախի
վէրմէքլէ , անլէրէ չէհատէթ էյլէտի : Վէ
գալպլէրինի իմանլէ փաֆիյէրեհ պիզիմ իլէ

անկէրի թէփրիգ էթմէտի :» (Ամալ 15. 8. 9 :) Ալլահ՝ էվլէլա անկէրին գալպէրինի փալքէտի , պա՛տէհու Բուհ իւլ Գուտալ վէրտի : Էյէր ախէր պիր շէյ իլէ տօլու իսէք , Բուհ իւլ Գուտալէ նսնըլ տօլապիլի-րիլ : Գալպ էվլէրա պօշանըպ փալքէնմէ-լիտի : Սիւտծիւ սապահլայլըն տօլաչըր իքէն էվ հանըմը սէսինի իչիտիր՝ պաղար քի եանընտա , մասանըն իւղէրինտէ կէշէն հաֆթա տաթուն ալաղըր պիր մէշրէպէ վար : Իչինէ պաղար քի թէմիլ տէյիլ , օլ սէպէպտէն իչինէ սիւտ ալմաղըր ապլա տիւշիւնմէլ , իլլա անը պօշալարպ չալղար , թէմիլլէր վէ դուրութտըգտան սօնրա սիւտ իչիւն տիշարը գօշար : Էյէր մէրգուլմէ օլ գապըր սիւտծիւյէ քիրլի կէօսթէրտէ իտի , օլ ատէմ՝ քէնտի թաթլըր սիւտիւնիւ անըն իչինէ գօմագ իսթէմէյէճէք իտի : Նէօյլէ տախի պիր գալպ Ալլահա ախտ օլա պիլիր , եա՛նի Քրիսթիան պիր քիմսէնին գալպի օլա պիլիր եինէտէ նափաք օլա պիլիր : Ֆա-գաթ թէմիլլէնմէտիքճէ Ալլահ անըն իչինէ «պիլլուր կիպի պէրրագ հայաթ սալուսըն» զիյգըյմէթ փէյինի գօյամայասըր պըր :

«Եէնի պիր եիւրէք՝ փաք եիւրէք» տէ-մէք Տէյիլ Տիր :

Պէլքի պիր քիմսէ շէօյլէ ի՛թիրաղ էտէ-պիլիր . «Ձանն էաէր իտիմ՝ քի , պիր քիմսէ Քրիսթիան օլուպ թապի՛աթը իլահիյէյէ հիսսէտար օլուր իսէ , փաք պիր գալպի տախի օլուր : Չօգ տէֆա պիրի եէնիտէն տօղա պիլիր , մաղֆէրէթ վէ թէպրիրէ տա-խի մաղհար օլա պիլիր , եինէտէ փաք պիր եիւրէյի օլմալ : «Մաղֆէրէթ» պիր շէյ «թէհարէթ» պաղա պիր շէյ տիր , վէ պիր քիմսէ սօնրաքինէ մալիք օլմայարագ էվլէլքինէ մալիք օլա պիլիր : Մէսէլա 51 ինճի Մէզմուրտա Դաւիթին քէյֆիյէթինի ալ : Օ պու մէզմուրըր եաղտըր զէման տիւշտիւյիւ եէրտէն գալղմըշ պիր Ալլահ էվլաար իտի : Ձիրա նաթան անա «Բապպ տախի սէնին կիւնահընը րէֆ՝ էթտի» տէ-տի (2 Միւլ. 12. 13 :) Մաղֆիրէթ հէր նէ գատար ՝աղիմ՝ վէ ՝ալա պիր աթիյէ իտի իսէ տէ բուհանի հագիլգաթլարըն տէրինլի-յինի պիլէն վէ թէվպէ էտէն պիր Իսրայէլ մէլիյինէ քեաֆի տէյիլ իտի : Օլ սէպէպ-տէն «Եւմ Ալլահ , պէնտէ փաֆ պիր եիւրէք

Եւրաթ», տէյիւ ֆէրեատ էյլէտի (Մէզ. 51. 10:) Պու «եէնի տօլուշտան», իւսթիւն, վէ հաթթա «'աֆվլըգտան», պլլէ տէրին պիր շէյ տիր. (ըուպար էթ Մէզ. 51. 2 վէ Երեմ. 33. 8:) Քէզալիք պու խուսուստա Ահա ը ճէտիտին թա'լիմինէ պագալըմ. «Անըն օղը Յիսուս Քրիստոսըն գանը պիղի հէր կիւնահտան փաֆիէր» (1 Յովհ. 1. 7.) «Կիւնահարընըր 'աֆվ էտիպ պիղի հէր հագգըրըգտան փաֆիէնեֆ իշիւն 0 սաւըգ վէ 'ատիլ տիր» (1 Յովհ. 1. 9:) Այէթ 7 տէքի «փաքլէնմէք» 9 տաքի «փաքլէնմէք» իլէ այնի՞ մի տիր: Պիլա չիւպհէ տէյիւ: Այէթ 7 տէքի «փաքլէնմէք» կիւնահ իշլէտիքտէն սօնրա անըն ճիւրմիւ հագգընտա տըր. թամմ պու մա'նատա Յիսուսըն գանը՝ իշլենիշլեն խաթանըն լէքէ վէ ճիւրմիւնտէն «փաքլէյիպ» գար կիպի պէյաղ էտէր. շէյլէքի պու փաքլէնմէք մագիյէ 'ալագատար տըր: Այէթ 7 տէքի «փաքլէնմէք» այէթ 9 տաքի իսէ «աֆվլըգ» տըր. վէ պու իքի քէլիմէլէր տախի պիր կիւնահ.քեարըն թէպրիր օլունտըղընը պէյան էտէր: Փագաթ այէթ 9 տաքի «հէր հագգըրըգտան

փաքլէմէք» քէլամը այնի այէթտէքի «աֆվլըգտան», եախօտ այէթ 7 տէքի «փաքլէնմէք» տէն զայէթ իւսթիւն պիր շէյ տիր: Էյլէ օլմաղսա իտի հէր իքի այէթ տախի 'այնի շէյի պէյան էթմիշ օլմատըյլէ միւէլլիֆի թէքէրրիւր ի էլֆագ ճիհէթիւտէն գուսուրըլ օլուր իտի: Այէթ 9 տաքի «փաքլէմէք» ահվալ ը աթիյէյէ ալագատար օլուպ կիւնահտան, կիւնահ իշլէմէքտէն աղատ օլմամըղլէ եաշայաճաղըմըղ մուգատտէն 'էօմրիւ պէյան էյլէր: Վէ տիգգաթ էթմէլիլլէքի պունը էտէն Յիսուսըն գանը օլմայըպ Յիսուս ֆենսիւսի հէր շէյէ գատիր գուտրէթիւնին խթի'մալըյլէ էտէճէք տիր: Նիշէ ֆիքրլէրտէ պու խուսուստա խայը իսթիլաֆաթ վար տըր, հաթթա իլահիլէրիմիլտէ պիլէ պու նօղթա թէֆրիգ օլունմամըշ տըր: Զիրա պիլգաթ Յիսուսա, եաշայան Քրիստոսա ա'իտ օլան գուվլէթ նիշէ քէրրէ Յիսուսըն գանընա վէ Քրիստոսըն էօլիմիւնէ վէրիմիշ տիր: Կիւնահըն միւճա'զաթընտան վէ ճիւմէ կիւնահարըն ճիւրմիւտէն գան վատիթաւ ոլլէ խէլաս պուլուրըլ: «0՝ գամընը կիւ

նահլարընտան խելաս էտէճէք տիր» (Մատթ. 1. 21.) «Անըն հայաքըյի խելաս պուլաճաղըլ» (Բօմ. 3. 10.) «Պիղի հէր հագգսըլլըգտան փարլէմէք իշիւն Օ սատըգ վէ 'ատիլ տիր» Դան՝ կիւնահ պիլփիլ իշէն՝ տիրտէն սօնրա երյգանըլտըլը մա'նատա «փաքլէր» Օ՝ իսէ կիւնահտան կէրի թուլմամագ վէ մէն՝ էթմէք մա'նատընտա «փաքլէր» Կիւնահ իշէմէֆսէն կէրի տուրտըրըր Պիղի կիւնահ իւզէրինէ «պիլքիւլլէյէ զալիպ գըլար» վէ պու միւպարէք մա'նատա «մէն՝ էթմէք շիֆա վէրմէքտէն էվլա տըր»

Պիր վալիտէ քէնտի չօճուղընա սապահլալըն գար կիպի պէյազ պիր փէշկիր գուշատըպ անըն թէմիլ սագլանմատընը չօճուղընա թէնպիհ էտէր, չօճուգ տախի «փէք էյի» ճէվապընը վէրիր վէ տիգգաթ էյլէր, ֆագաթ էթտիյի տիգգաթ պօշա կիթտի էյլէն թա'ամընտա փէշկիր օլապիլտիյի գատար քիրլի պիր հիյէթտէ էվէ կէլիր Նիմտի վալիտէ անը երյգալըպ էվլէլքի միսիլիւ գար կիպի պէյազ էտէ պիլիր ֆագաթ անը տա'իմա երյգամագ օսանճըլ պիր մէշղուլիյէթ տիր Պէյլէ

տախի Յիսուսըն գանը՝ երյգանմագ իւզրէ Անա կէթիրալիյիմիլ էլպիսէյի փաքլէյէ պիլիր, ֆագաթ նիշէլէրիմիլինքինի աճէպա գաշաճա տէֆա երյգամալը տըր:

Լարին էյէր վալիտէ քէնտի չօճուղընըն տէրուինէ էյլէ պիր գուլվէթ գօյապիլտէ — պիղզաթ քէնտինի — վէ օլ գուլվէթ վասիթասըլլէ չօճուգ արթըգ փէշկիրինի քիրլէթմէսէ, վէ երյգամալա հաճէթ պրագամագսա իտի, էյի օլմագըլ իտի Պուտսուլ քիրլիյի երյգամագլըգտան ֆարգըլ պիր շէյ տէյիլմի տիր Յիսուս թամմ պէյլէ եափար Օ՝ քէնտինէ իթիմատ էտէն էվլատընըն տէրուինէ էյլէ պիր գուլվէթ — պիղզաթ քէնտինի — գօր, քի անըն վասիթասըլլէ միւմին, հէր հանկը պիր մա'լիւմ կիւնահլէ քէնտի էլպիսէսինի քիրլէթմէքտէն հըֆղ օլունուր, շէյլէքի տէֆաթէ երյգանմալա հաճէթ գալմալ «հէր հագգսըլլըգտան փաքլէմէք» պու տըր Պաղաթ Ալահըն ալէթ 7 տէքի մա'նատա փաքլէնմիշ, 'աֆվ օլումըլ եիւղէրճէ էվլատը վար տըր, քի ալէթ 9 տաքի մա'նատա փաքլէնմէմիշէր վէ եագալարընը պրագ-

մայան պիր կիւնահտան եախօտ թա՛ճիզ
էտէն պաշգա պիրինտէն հալա խէլաս պուլ-
մամըչլար տըր: Պիլմէ՞զ մի իզ էօյլէ Բրիս-
թիւն թտէմէր քի, տէնիլտիյի իւզըրէ էրիճէ
եիւքէնիլմիշ սօֆրա իւզէրինէ գօնուլան
եաղ վէ սիրքէ շիշէլէրի թագըմընա պէն-
զէրէր. հանկը թարաֆա տէօնտէրսէն սը-
ճազ եա էքի, եա պիպէրլի եախօտ սիր-
քէլի պիր շէյէ ըասթ կէլիրսին: Շէօյլէքի
օ միսիլլուլէրին Ալլահա տէօնտիւքէրինէ
պէօյիւք շիւպհէլէր մէյտանա կէլիր: Պէօյլէ
թէրս, խուլլուլ, տիւնեէվի, հարիյս, եա-
խօտ զէվգ ու սէֆա սէվէն քիմսէլէրէ, տին
մու՛ալլիմէրինէ նէ՞ տէյէլիմ: Ատէմ ան-
լէրի եէնի տօղուշ աթիյէսինտէն մահրում
տէյիւ հիւքմ էթմէյէ գօրգար: Փագաթ
անլէրին ի՛նթիյաճը «փաք» պիր եիւրէք
տէնիլիր իսէ, տօղրու տըր զանն էտէրիմ:

Փաֆ եիւրեֆ նա՞սըյ օրուր

Փաք գալպէ մալիք օլմագ նէ՞ տէմէք
տիր: Հէր հագգսըզըգտան փաքէնմէք նէ՞
տէմէք տիր սուլլը մէյտանա կէլիր: Փաք
եիւրէք՝ Մատթ. 1. 21 է կէօրէ «կիւնահա-
րըմըզտան խէլաս օլմագ» տըր: 1 Յովն. 3.

Ծը 'ամէլէ գօմագ տըր. «Ալլահտան հէր
տօղմուշ օլան կիւնտհ իշլէմէզ . . . վէ Ալ-
լահտան տօղմըշ օլտըղը էճլտէն կիւնահ իշ-
լէյէմէզ:» Սմալ. 24. 16յա կէօրէ «խալիս
զամիրէ մալիք օլմագ» տըր: 1 Կորն. 4. 4 է
կէօրէ «քէնտի հագգըմըզտա զամիրիմիզին
պիր շէյ կէօթէրմէմէսի» տիր: Ախէր պի-
րինին տէտիյինէ կէօրէ «պիլճիւմլէ պիլլի-
յիւլիզ կիւնահրարսան խէլաս օլմագ» տըր:
Փագաթ պունա ի՛թիրազ էտէրէր վէ «Օ՛
քէմալէ էրմէք տիր» տէրլէր: (Ի՛է՛ աճճիւպ
օլլնաճագ շէյ քի պա՛ղըլար քեամիլ օլ-
մագտան զիյատէսիյլէ գօրգարլար: Պուն-
տան գօրգարլարը գատար տա զայրի
քեամիլ օլմագտան գօրգատար էյի էտէր-
լէր իտի. զիրա Ալլահը ինճիտէն շէյ զայրի
քեամիլ օլմագըզ տըր: Քէմալիյէթտէն
գօրգամագըզը պիրի շէօյլէճէ պէյան էաի-
յօր «էլլատ Ուլլահը էն՝ ալա պուղտայտան
մահրում էթմէք իշիւն շէյթան թարաֆըն-
տան պօսթանա գօրգութմագ իշիւն գօ-
տըզլարը եափմա ատէմտէն գօրգամաղա
պէնղէր:»)

«Պու քէմալիյէթ տէյիլմիտիր:» Հէմ էվ-

վէթ հէմ տէ խայր: Դէմալիյէթէ Դիթապը Մուգաւոտէս տէյիլ սալթ միւսա'ատէ էտէր, իլլա անը էմր էտէր: Փագաթ պու Վոռք-ըազ քէմալիյէթ տէյիլ, կիւնասըզըդ տէյիլ տիր: «Ճիւմլէ մա'լիւմ կիւնաստան» իպարէսինճէ «Ճիւմլէ» քէլիմէսինէ տիգգաթ էտէլիմ, տէյիլ պիրաղ եախօտ քազդիպէն ճիւմլէ կիւնաստան, իլլա «պիլճիւմլէ մա'լիւմ կիւնաստան» խէլաս պուլմագ, «մա'լիւմ» եա'նի պիղիմ պիլտիյիսիլ (տէյիլ քի Ալլահըն ճիւմլէ պիլտիյի) «Բեաֆֆէ ի մա'լիւմ կիւնաստան» խէլաս պուլմագ, շէօյլէքի պիր քիմսէ էն միւթէվազը ըէսուլըն լիսանըյլէ «Հէր վագըթ Ալլահըն վէ ինսանըն ինտինտէ խալի» զամիրէ մալիք օլմաղա ճէհտ էտէրիմ» (Սմալ. 24. 16:) Վէ «Բէնտի հագգըմտա զամիրիմ պիր շէյ կէօլթէրմէզ» (1 Կորն. 4. 4:) Եախօտ Յիսուսըն սէվտիյի շայիրտին լիսանըյլէ «Անըն էմրլէրինի հըֆզ էտէրիլ, վէ Անըն ինտինտէ մագպուլ օլան շէյլէրի իշլէրիլ» (1 Յովհ. 3. 22:) Տէմէյէ միւգթէտիր օլապիլիր:

Պինա'էն ալէյհ փաք պիր գալպէ մալիք օլմագ «կիւնասլարըմըղտան խէլաս պուլ-

մագ», տըր. ՅիՍՈՒՍ վասիթասըյլէ կիւնաս իշլէմէքտէն խէլաս պուլմագ տըր. էյի տիգգաթ էյլէ, շախսի ճէհտիմիլ իլէ, ույանըդ տուրուպ տու'ա էթմէք, իտման, ճէհտ վէ դայրէթիմիլլէ տէյիլ, իլլա Յիսուս վասըթասըյլէ: Շէօյլէքի մէս'էլէ պիղիմ նէ էտէպիլմէմիլ հագգընտա տէյիլ, իլլա Անըն նէ էտէպիլմէսի հագգընտա տըր: «Բապպա մուհալ պիր շէյ վա'ր մը տըր:» (Թէք. 18. 14:) «Լէքէսիլ սագլամաղա» միւգթէտիր տէյիլմիտիր. (Յուգ. 24:) Կիւնաստան, կիւնաս իշլէմէքտէն խէլաս էտէմէզմի: Շու այէթի օլաըզը կիպի անլայամազմը իլ. «Բեամիլէն խէլաս էթմէյէ տախի գատիր տիր:» (Իպր. 7. 23:) Մատթէոս Փուլըն տէտիյի կիպի «կիւնաստան, անըն ճիւրմինտէն, տիքէնինտէն վէ գուվ վէթինտէն քեամիլէն վէ սահիհէն գուլթարմաղա Օ միւգթէտիր տիր:» Էվլէթ, Օ կիւնասըն ճիւրմ վէ տիքէնինտէն խէլաս էտէն պիր զաթ օլաըզը կիպի, թամմ այնի տէրէճէ տախի կիւնասըն գուլթէրինսէն խէլաս էտէն պիր Զաթ տըր: Օ, խէլաս իշլինին հէր տա'իրէսինտէ 'այնի տէրէճէ

գուժվելթի տիր : Ֆադաթ պու ճիւմէ շէյ-
լէր սէօյլէնիպ իճրա տախի օլընտըգտան ,
վէ պիլճիւմէ մա'լիւմ կիւնահտան խէլաս
պուլտըգտան սօնկրա , արթըգ կիւնահ գալ-
մատը տէմէք իսթէմէղիլ : 1 Յովհ. 1. 8 տէ
«Էյէր կիւնահըմըղ եօգ տըր տէրտէք , քէն-
տիմիղի ալտատըրըղ» քէլամը կէօղիւմիլզ
էօնիւնտէ տիր : Պիղի քեամիլէն նամա'-
լիւմ . ֆադաթ «կէօղլէրի աթէշ ալէվի կի-
պի» (Յայտ. 2. 18 :) Օլան զաթըն հուղու-
ընտա մա'լիւմ վէ իւրեան նէ գատար
կիւնահըմըղ վար տըր :

Պօղոս 1 Կորն. 4. 4 տէ շէօյլէ նիտա էտէր
«Զիրա քէնտի հագգըմտա զամիրիմ պիր
շէյ կէօսթէրմէզ իսէ տէ , երնէ պուներնէ
քէնտիմի սալիհ 'ատտ էթմէմ , անճագ պէնի
հիւքմ էտէն Բապպ տըր :» Զամիրիմ քէն-
տի հագգըմտա պիր շէյ կէօսթէրմէզ իքէն
Ալլահ պէնիմ 'ալէյհիստէ չօգ շէյլէր պի-
լիր , թամմ պու նօգթատա տըր քի փաք-
լէյէն գանա տախի իհիթիյաճըմըղ մէյտանա
կէլիր : Էյէր Բիթապը Մուգատտէս գալպ
փաքըղը հագգըմտա վէրտիյի թա'լիմէ կիւ-
նահսըղըղ կիւնահըն մահվը , եա'նի մութ-

լագ պիր քէմալիյէթ իշար էթսէ իտի օլ
զէման գանըն փաքլէյիճի գուժվելթինէ նէ^օ
ինթիյաճըմըղ գալըր իտի : Հէր նէ գատար
Յիսուս Բրիստոս «պիղի հէր հագգսըղըղտան
փաքլէր ,» վէ «զամիրիմիլ քէնտի 'ալէյ-
հիւմիղտէ պիր շէյ կէօսթէրմէզ» վէ «խալիս
զամիրէ մալիք» օլապիլիր իսէք տէ երնէ տէ
զամիրիմիլին կէօսթէրմէտիլի վէ կէօղլէրի-
միլին քէշֆ էտէմէտիյի կիւնահըլարտան փաք-
լէնմէք իչիւն գանա իհիթիյաճըմըղ վար տըր :
Զօղլար պու նօգթատա եանըլըլար : Թաթ-
հիր օլունտըղլարը վէ «արթըգ կիւնահ խու-
սուօընտա զամիր թարաֆընտան թա'ղիր-
լէրի օլմատըղը իչիւն» (Իպր. 10. 2) արթըգ
կիւնահըլարը գարնասըղընը զանն էտէրլէր :
Նիչէլէր կիւնահ հագգընտա նէ գատար խա-
ֆիֆ տիւշիւնիւրլէր : Պօղոսըն կիւնահ հագ-
գընտա վէրտիյի թա'լիմտէն նէ գատար
աղ խապէրտար տըրլար : Օ' կիւնահը «հատ-
տէն զիյատէ գապիհ» (Բօմ. 7. 13) թէսմիյէ
էյլէր : Նէ աճըլը պիր հալ : Պաղըլար ճէ-
հալէթտէն նաչի Յուգանըն ահմագ մէլիյի
միսիլիւ գալէմթրաշ էլլէրինտէ Բապպըն
շալիրտլէրինէ էօյրէթտիյի տու'անըն իչիւնտէ

նէ գատար ըէճո վար խսէ ճիւղէսին տախի
քէսիպ աթարլար : Էֆէնտիմիզ շայիրտէ-
րինէ «Պիզէ սուչլու ունլարա պաղըչատը-
ղըմըզ միսիլիւ , պիզիմ սուչլարըմըզ պա-
ղըչա» տէյիւ տու'ա էթմէյի էօյրէթտի .
Փագաթ զէմանըմըզ ատէմէրի զուլմէթտէ
օլարագ քէնտի Մու'ալլիմէրինի թասհիհէ
գալգըչըրլար վէ ըէճայը քէսիպ աթարլար :
«Կիւնահըմըզ իգրարա հաճէթ հօգ տըր ,
չիւնըի իգրար էտէճէք պիր շէյիմիզ հօգ
տըր , պինա'էն 'ալէյհ 'աֆիլ օլընաճագ
սուչլարըմըզ հօգ տըր :» Եանըլան սէֆիլ
ատէմէր պունը սէօյլէտիքլէրի իչիւն պէլքի
'աֆիլըզ թալէպ էթմէյի տիրէր : Էն 'ազիզ
ատէմէր անլէր տիր քի օլ Զաթ ը ճէլիլին
հուզուընտա էն զիյատէ թէզարրու 'էտէր-
լէր վէ կիւնահըլը վար խտիյինի իգրարէ
Ալլահըն տա'իմա խօչանտըզ «Գըրըմըզ պիր
րուհ , գըրըմըզ վէ էզիլմիզ գալպ» թագ-
տիմէսինի թագտիմ էտէրլէր (Մէզ. 51. 17.)

«Պաշը իլէ սաչլարը պէյազ եափաղը մի-
սիլլիւ գար կիպի պէյազ օլանա» (Յայտ.
1. 14) վէ «Էլպիսէսի գար կիպի պէյազ»
(Դան. 7. 9.) օլուպ կիւնլէրի գատիմ օլա-

նա եաղըն կիթտիքճէ պիզիմ էն պէյազ
հալիմիզ իլէ Անըն պէյազըզը արասընտա-
քի Փարգը կէօրիւրիւզ , վէ պու պիլիլի պիզի
միւթէվազը' գըլար :

Վագթըլլէ պէօյիւք պիր մու'ալլիմ «կիւ-
նահըլ օլմագ նէ տէմէք տիր վէ կիւնահ նէ
տիր» սիւ'ալլարընը էտիպ քէնտի սիւ'ալլընա
պիլիլաթ քէնտի շու վէճըլէ ճէվապ վէրտի ,
«Ալլահըն ճէլալընա եէթէր գատար մալիք
իմ , տէմէք տիր . պու մա'նատա 'էօմիւրիւ-
միւզիւն հէր տագիգէսինտէ թէֆէքքիւր ,
սէօզ վէ 'ամէլէն կիւնահ էտէրիլ :» Վաթ-
մը տըր զէմին իւզէրինտէ էօյլէ պիր քիմսէ
քի , օլ գուտտիյէթի պիհուտուա օլան Զա-
թըն գարչըսընտա տուրուպ «Սէնին ճէլա-
լընը տա'իմա քեաֆի միգտար ալըյօրըմ»
տէյէպիլսին : Էյէր պէօյլէ տէյէճէք օլուր
խսէք «Բէնտիմիզի ալտատըրըզ , հազիգաթ
տախի պիզտէ տէյիլ տիր :»

Արատա օլան Փարգը Ահա ը ճէտիտին
իչինտէ ի'սթի'մալ օլընան «լէքէսիզ» վէ
«գուսուրսուզ» քէլիմէլէրի արասընտա օլան
Փարգլէ կէօթէրէպիլիլիլ : «Վէ սէլամէթ
մէնպա'ը օլան Ալլահ քէնտիսի սիզի թէմա-

մըյլէ թագաւիս էյլէյէ, վէ լուհընըզ վէ ճանընըզ վէ ճէսիտէնիզ քեամիլէն Բապպըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն զուհուրընա պիշա գոռառ հըֆզ օլունա:» (1 Թէս. 5. 23:) «Վէ սիզի լեֆէսիզ սագլամաղա գատիր օլանա» (Յուդ. 24:) Պիր քիմնէ եախօտ պիր իշ «լէքէսիզ» օլապիլիր, Փագաթի՛ այնի վագըթտա գոռառըղ օլապիլիր: Պու՛ մէ՛սէլէնին ինճէսինէ գաչմագ տէյիլ տիր: Պիր թէմսիլ իլէ ֆիքրիմի իզահ էտէյիմ. մասամըն իւզէրինտէ օլան շու մէքթուպ ֆիքրիմի անլատապիլիր: Պու մէքթուպը 1891 սէնէսինտէ միւպէշիքիլիմ էսնաորնտա Նիւ Զէլանտատա իքէն պէշ եաշընտաքի գըղըմտան ալմըշ իտիմ: Անըն իչինտէ շէօյլէ եաղըլ իտի. «Սէվիլիւլիւ փէտէրիմ պունըն ճիւմէսինի քէնտի պաշըմա եաղտըմ: Էլսի տախի սանա սէլամ էտէր:» Մէսէլէ շուրատա տըր քի օլ մէքթուպ թէքմիլ թահըրիւթ տէյիլ իտի, իլլա իրի եաղըլար եաղմաղա չալըշմըշ վէ հարֆլարըն հիշ պիրի ապըլ շէքլինտէ եաղըլմամըշ վէ պիւթիւն սահիֆէտէ պիր սաթը պիլէ խաթթը միւս թագիմէ կիթմէմիշ իտի: Էօյլէ իսէ նի՛

չիւն շէօյլէ պիր մէքթուպը պէյէնիր վէ թահըրիւթըմ արաորնտա սագլարըմ: Պէնիմ կիպի Փամիլեաորնտան ուզագտա օլան փէտէրլէր անլարար — գըղըմըն եաղտըլը իլք մէքթուպ իտի: Շիմտի պէնի մահզուզ գըլան պու մէքթուպ պիւա չիւպհէ «գուսուրըզ» տէյիլ տիր, իչինտէ օլան եաղը գատար տա գուսուրը վար Փագաթ էլպէթթէ գապահաթըլ, «լէքէսիզ» տիր: Պու մէքթուպ իչիւն չօճուղը թաղիր էթմէտիմ, անճագ իչինի միւշէվիլիլիլէ հիւքմ էթտիմ: Մէրգումէ պէնի մէմնուն էթմէյէ չալըշտը վէ մուլաֆֆագ տախի օլտու, վէ մուլաֆֆագ օլտըլընէ զայէթ տիգգաթ իլէ քէնտինէ անլաթտըմ: Տախիլտէ եաշայան Քրիստոսըն ինայէթիլլէ (զիրա պու Անըն իչի տիր) «Սիզի տալէթ էտէն սաաղդ օլուպ իճրա տախի էտէճէք տիր» (1 Թէս. 5. 24:) Պիլիմ եէվմի էօմրիւմիւզ տախի պէօյլէ «լէքէսիզ» օլապիլիր վէ պէնիմ չօճուղմա սէօյլէտիլիմ միսիլլիւ, Օ տախի քէնտինի մէմնուն էթտիլիմիզի պիլէ սէօյլէր, վէ ենուք հագգընտա «Ալլահա մագպուլ տըր» տէյիլ շէհատէթ օլունտըլը կիպի պիլիմ

հազգըմըզտա տախի շէհատէթ օլունըր (Իպր. 14. 5:) Նէ խօշ վէ նէ՝ ճէլիլ պիր շէհատէթ: Պագաթ ինայէթ վառիթասըյէ «լէքէսիլ» սագլանան պիր քիմսէ «գուսուրսըզ» իսիյինի զանն էտէրսէ նէ գատար եանըլըր. 0 անճագ «իլահի թախթըն հուզուրընտա» պուլունաճագ պիր հալ տըր: Զիրա կէօրլըրիւզ քի Եունանիճէտէ «լէքէսիլ» վէ «գուսուրսըզ» թէրճէմէ օլունան (amomos) քէլիմէսի զէմին իւզէրինտէ եաշայան հիշ պիր ատէմ իշին իսթիմալ օլունմամըշ տըր: Անճագ 1 Պետ. 1. 19 տա գուզու հազգընտա «գուսուրսըզ վէ լէքէսիլ» տէնիլմիշ տիր: Պաշգա մահալտէ մուգատտէսլէր հազգընտա շէօյլէ եազըլմըշ տըր. «Ալլահըն թախթըն էօնիւնտէ գուսուրսըզ տըրլար» (Յայտ. 14. 5:)

«Ճէլալինին հուզուրընտա գուսուրսըզ» (Յուգ. 24) «Լէքէ եա պիւրիւշիւք վէ պու միսիլիւ շէյլէրտէն 'արի օլարագ, մուգատտէս վէ լէքէսիլ օլմագ իւզրէ Բիլիսէյի Բէնտինէ իզգէթլէ իզհար էտէ» (Եփես. 5. 27.)

«Նիթէքիմ Բէնտի հուզուրընտա մուհապպէթտէ մուգատտէս վէ լէքէսիլ օլմա-

մըզ իշին, տինեանըն գուրուլմասընտան էվլէլ պիլի անտէ ինթիխապ էյլէտի» (Եփես. 1. 4:) Կէշմիշ էպէտիլիքտէ ինթիխապ օլունտըզ քի կէլէճէք էպէտիլիքտէ, պուրատա տէյիլ, օրատա, շիմաի տէյիլ օլ զէման «մուգատտէս վէ լէքէսիլ» օլալմ. զիրա հուզուրընտա» քէլիմէսի Յուգ. 24 տէ «Ճէլալինին հուզուրընտա» տէյիլ թէրճիմէ օլունան այնի Եունանիճէ քէլիմէ (katenopion) տըր: «Թաքի սիլի քէնտի հուզուրընա մուգատտէս վէ լէքէսիլ վէ գուսուրսըզ իհզար էտէ» (Կուլ. 1. 22:) Պուրատա տախի եինէ միւսթագպէլտէ սուրաճաղըմըզ մահալ հազգընտա սէօյլէր. զիրա «հուզուրընա» թէրճէմէ օլունան քէլիմէ Եփես. 1. 4 տէ քի իլէ 'այնի տիր: «Գուսուրսըզ» լըզ կիւնահսըզլըզ տըր: «Էյէր կիւնահըմըզ եօզ տըր (զէմին իւզէրինտէ) տէր իսէք (կիւնահսըզ, գուսուրսըզ) քէնտիմիլի արտատըրըզ, (պաշգատընը տէյիլ) հազիգաթ տախի պիլտէ տէյիլ տիր» (1 Յովհ. 1. 8) տէրունինտէ հազիգաթա մալիք օլան քիմսէ հէր նէ գատար գան վասըթասըյէ «հէր կիւնահտան փաքլէնմիշ» վէ հէր շէյէ Գատիր Խէլաս-

քեարնն գուարէթիլէ հէր հագգարըղղգտան փաքէնմիչ, իսէ տէ եինէ տէ տէրունինտէ կիւնահ վար իտիյինի պիլիր: Հագիգաթ Բուհընըն «էյէր կիւնահըմըզ եօգ տըր՝ տէր իսէք քէնտիմիգի ալտատըրըզ» քէլամընը, «հէր կիւնահտան փաքէր» վէ «հէր հագգարըղղգտան փաքէր» քէլամարը արասընա գօմասը նէ՛ գատար միւթէվազը՝անէ վէ մա՛նատար տըր: Պագաթ հէր նէ գատար զէմին իւզէրինտէ իքէն հագիգաթ պիզտէ օլտուգճա «կիւնահըմըզ եօգ տըր» — գու. սուրըզ ըզ տէյէմէզ իսէք, եինէ տէ պիւթինն Բիթապը Մուգաստէս պիզէ էօյրէտիր քի, պիզ պու ՚էօմրտէ «կիւնահլարըմըղտան» ազատ օլապիլիրիզ: («կիւնահ» վէ «կիւնահլար» արասընտա օլան ֆարգատիգգաթ էյլէ): Կիւնահ իչէմէքտէն խէլա՝ օլապիլիրիզ: «Սիզէ պու շէյլէրի եազըյօրըմ՝ քի կիւնահ իչէմէյէսինիզ» (1 Յուլ. 2. 1). «Թէօհմէթսիզ», «լէքէսիզ» վէ զայրի թապիրաթ իլէ թա՛րիֆ օլունան հալ պու տըր:

1 Կորն. 1. 8: 1 Տիմ. 3. 10: Տիտ. 1. 6. 7 տէ Եունանիճէ anegklētos (թէօհ-

մէթսիզ) քէլիմէսի իսթի՛մալ օլունմը տըր: Բէզալիք 1 Տիմ. 3. 2: 1 Տիմ. 5. 7 տէ Եունանիճէ anepileptos (այպսըզ) մա՛նատընտա գուսուրըզ քէլիմէսի իսթի՛մալ օլունմը տըր:

Բէզալիք Մատթ. 12. 5 տէ anaitios (սուչսըզ) քէլիմէսի իսթի՛մալ օլունմը տըր:

2 Պետ. 3. 14 տէ amometos (լէքէսիզ) իսթիմալ օլունմը տըր:

Բէզալիք Ղուկ. 1. 6: Փիլիպ. 2. 15: 3. 6: 1 Թէս. 2. 10: 3. 13: Վէ 5. 23 տէ amemptos (պիլա՛այալ) քէլիմէսի իսթի՛մալ օլունմը տըր:

Իչպու քէլիմէլէր գալպ վէ ՚էօմրինն էօյլէ հալլէրինի թա՛րիֆ էտէրլէր քի տէյիլ սալթ պու տիւնեատա եաշանըլապիլիր, իլլա եաշանըլմասը էմր օլունուր տախի, վէ թէֆթիչ էթսիյիմիզ այէթլէր անըն եաշանըրը իտիյինի իսպաթ էտէրլէր: Շէօյլէ քի փաք գալպ տէյէրէք «գուսուրըզ» (faultless) տէյիլ իլլա «լէքէսիզ» (blaimless) պիր եիւրէք անլայաճաղըզ:

Փաք պիր գալպտէն կիւնահ սէքիւլմէզ. հէր նէ գատար գալպ թէմիզէնիր-

սէտէ երեսնէ առնէն թէն պագի գալըր. վէ էյէր խէլապեար Յիսուսըն թէմէքքին էտէն գուվիթի պիր տագիգէ իշինն այրըր- սա օլ զէմանն նէֆա Անըն զապթըր ալթըն- տան զալգմըշ օլմաղլէ քէնտինի իղնար էյէր: Պու «թէն» ֆէնա տըր (Բօմ: 7. 8) վէ մատէմ քի պիզ տէ «թէն» վար կիւ- նան տախի վար. պինսէն 'ալէյն օլ փաք- լէյիճի գանա տախմա միւնթամըզ Տախմա փաք հըֆզ օլունմադ իշինն Օնա սըղընըր իսէք նախ իստախի օլըրըզ: «Գանը... փախէր» եա'նի տէվամէթ կէօթէրիյօր- տախմա փաքլէր տէմէք տիր, շէօյլէ քի կիւ- նանըն գալմադընա ապա միւսաճատէ օլուն- մադ զիրա կիւնան զուհուր էյլէտիքճէ գան անը փաքլէր վէ պէօյլէճէ պիզի փաք սագ- լար: Օլ սէպէպտէն պիզիմ իշինն Տախմա նուրաա եիւրիւմէք միւմին տիր:

Դրիստոս պիզտէ «թէնի» իպթալ էթ- տիքճէ «Հէր հագգսըզըզ տան» փաք օլու- ըըզ վէ «տօղրու օլմայանը» իճրա էթմէք- տէն խէլաա պուլըրուզ վէ հէր շէյէ գա- տիր խէլապեարըմըզա տէվամի թարզտա սըղընմամըզ կիւնան իւզէրինէ տէվամի

ղալէպէ չալապիլըրիզ, վէ ապա մաղլուպ օլմաղըզ Վագթըլլէ Դրիսթիան պիր վա- լիտէ քէնտի քիւշիւք գըզըղաղընը էօփիւպ եաթագ օտապընա եաթմագ իշինն եօլա- տը, վէ քէնտիսի թատմ օտապընա կիտիպ ագչամ թաամընը հաղըրլամագլէ մէշուլ իքէն պիր տէ էշիքլէրտէն եօգարը քիւշիւք այագ սէսլէրի իշիթտի. վէ նէ վագը' օլա- ճաղընը կէօլմէք իշինն փէնճէրէյէ սիվիշիպ փէրտէնինն արգասընա կիզլէնէրէք պէքէ- տի: Տէրհալ օլ քիւշիւք գըզ օտայա կիր- տի, վէ մասանըն իւզէրինտէքի շէֆտալի- լէրէ տօղրու կիտիպ պիրինի ալտը: Ահ, վալիտէսի շու մէնզարէտէ նէ գատար ա- ճընմագտա իտի: Մէրգուլէ չօճուղընա պիր շէյ սէօյլէմէտի իլլա օլտըզը եէրտէ տուրա- րագ Փէտէրի Ալլահա ըէճա էթտի քի չօ- ճուղընըն գալպինէ տօղուսըն: Ալլահ ըէ- ճասընը իշիթտի վէ պիրազ սօնրա թէքրար էշիքլէրտէն եօգարը քիւշիւք այագ սէսլէրի կէլտի: Չօճուգ օտայա կիրտի, ֆագաթ վալիտէսինին օրատա կիզլի իտիյինի պիւ- մէզ իտի վէ փարմագլարընըն ուճունապա- սարագ ուսուլճա եիւրիւլիւպ շէֆթալիլի

ալաւըը եէրէ գօտու : Սէվինճըի պիր սիմա
իլէ կէրի տէօնէր իբէն . քէյֆինտէն էլլէ-
րինի օվալայարագ շէօյլէ տէր իտի . «Շէյ-
թան եինէ ալտանտը, շէյթան եինէ ալ-
տանտը, շէյթան» : Ալլէպէ տուրուր : Էվ-
վէթ, փաքէնմէքլիք պու վէ պունտան զի-
յաէ տէմէք տիր : « Պիլ քիւլլէյէ զալիպ օ-
լուրըզ », զիրա Յիսուս գալպի փաքէր իսէ
վարըզ վէ 'ամէլիմիզին մէնպա'լարընը փաք-
լէր վէ ճիւմէ արզուլարըմըզ թաթհիր օ-
լունըր : Կիւնհաճա օլան արզու , եասագ օ-
լան մէյվէյի , շէֆթալիյի ալմագ իչիւն օ-
լան արզու տէֆ օլունուպ փաքէնմիշ տիր :
« Պիզի սէվէնին վասիթասըյլէ պիւքիւլլէյէ
զալիպ օլմագ » պու տըր (Բօմ 8. 37) : Հալ-
լէլուեա . օլ զէման ատէմ Ալլահն իրատէ-
թինի իճրա էթմէք իսթէր : Ալլահ նէտէն
խօշանըր իսէ քէնտիտէ անտէն խօշանըր :

Պիր տէֆա կէնճին պիրի քէնտիլլէ
թէաթրօյա կիթմէյէն վէ քեամիլ խէլասա
նաիլ օլան արգատաշընըն եիւզիւնէ պէ-
րապէր « Զանն էտէրիմ քի խօշանտըղընը
իճրա էտէրսին , սէն տէմէտին մի քի խօշ-
լանտըղընը եափարսըն , էօյլէ իսէ նիչիւն

պէնիմլէ կիթմէզսին » տէտի : Օլ միւմին
կէնճ ճէվապէն « կիթմէմ , չիւնքի խօշան-
մամ » տէտի : Զէմին իւզէրինտէ քամիլ ա-
զատըզ կէօնէնէն քիմսէլէր գալպի փաք
օլան քիմսէլէր տիրէր . զիրա անլէր տէյիլ
սալթ Ալլահն իրատէթինի մէնպուրէն
իճրա էտէրլէր , իլլա իճրա էթմէք իսքեր-
շեր վէ իճրա էթմէքտէն խօշանըրըզ վէ
տահա զիյատէ անըն իճրասընա միսքէսիր
գըլան պիր գուվլէթէ մալիք տիրէր : Այնի
վագթտա խասթախանէ վէ հապսխանէլէ-
րիմիզտէ օլան չօգ ատէմլէրէ լասթ կէլէ-
ճէքսին քի անլէր իսթէտիքլէրինի էտէ պի-
լիլէր զանընտա իտիլէր , Փագաթ էտէմէ-
տիքլէրինտէն օրայա դօնտուլար . եանըլ-
տըզլարընը պիլտիլէր :

Փաֆէնմէք ճերհալ օրար :

Պու փաք գալպէ նաւըլ մալիք օլապի-
լիրիմ :

Պեարուս շու ճէվապը վէրիյօր . « Գալլէ-
րինի իմանլէ փաքէլէրէք » (Սմալ. 15. 9) :
Փաքէմէք Ալլահն իչի տիր վէ օլ շարթ քի
Ալլահ քէնտի իչինի օնա միւէսսէս օլարագ
իճրա էտէճէք տիր պիզիմ թարաֆըմըզտան

օլուպ, «Իման» տրր : Ալլահտան հէր հանկը պիր շէյէ նաիլ օլմանըն անճադ պիր եօլու վար, օ տախի իման տրր : Պիր քիմաէ ափլլըդ վէ եէնի տօղուչա իմանկէ նաիլ օլտըղը միսլլու, գալպ թէհարէթինէ տախի իմանկէ եէթիշիլիր : Օլ խուսուստա Գրիստոսա սուրէթ ի գաթիյէտէ սրղընսըղլըն տագլգէտէ «թէհարէթէ նաիլ օլապիր լիւր վէ օլուրաըն : Էյէր «Հէր հադգսըղլըդ տան փաքլէնմէք» խուսուսընա շիւսի Գրիստոսա իլթիճա էտէր իսէն, օ տախի շիւսի սէնի փաքլէր : «Փաքլէնմէքէքմիսին տահա նէ՞ վագթա գատար :» (Երեմ. 13. 27) Շիւսի նիշիւն փաքլէնմէքսին : Փաքլէնմէք պիքքէսրիմ օլմաղ իլլա սեռհաղ օլուր : Փադաթ պէօյիւք Մուլլն պույուրտըղը կիպի «փաքլէնմէք տէրհալ պաշար վէ պիթթէտրիճ աէվամ էտէր» : Թամմ պու նօդթատա տրր քի նիշէ Ալլահ էվլատլարը եօլը շաշըրըրար : «Թէգատտիւս՝ Ալլահըն ճապա ինայէթիլլէ իմրա օլունըր» : Վէ պիթթէտրիճ թէգատտիւս էյլէր : Փադաթ «թէհարէթ» «թէգատտիւս» աէյիլ տիր : Սօնրաքի՝ Իլմի իլահիճէ պիր թապիր

օլուպ խաշ իլէ թոճ աբասընտա միւմինին Դօմրիւնտէ Բուհըն պիլճիւմէ իշէրինի հավի օլտըղը մանայլէպուրատա իսթիմալ օլունմըշ տրր : Փադաթ «թէհարէթ» պիր աւեշ տիր : Թէգատտիւս պէօյիւմէքլիւր օլտըղը թագտիրտէ «թէհարէթ» պէօյիւմէքլիւր շարթլարընտան պիրի տիր : Վէ թէգատտիւստէ թէտրիճէն իլէրի կիթմէք թէսալիլըրընտա օլանլարըն լուծֆտա պու գատար աղըր պէօյիւմէքլիւրինն ապ սէպէպի պու տրր քի, պէօյիւմէքլիւրին էն էսասի շարթլարընտան պիրի օլան «փաքլէնմէքլիւր» ունուսուրլար :

Պէլքի պիրի տէր «Գիլիսէ թալիմաթըմըղ իշինտէ էօյլէ պիր շէյ եօգ տրր :» Օլապիր Փադաթ Գիլթապը Մուգատտէստէ վար տրր : Տր. Էնտրիւ Պօնար ախէր պիր վէճէլէ էօյլէ պույուրըր «Գիլիսէ թալիմաթըմըղ իշինտէ օլան ճիւմէլէ շէյլէրէ ինանըրմ, չիւքի անլէրին ճիւմէսինի տէ Գիլթապը Մուգատտէս պուլըյօրմ, Փադաթ Գիլիսէ թալիմաթըմըղտա օլանտան գիյասէ շէյլէրէ տախի ինանըրմ. զիրա Գիլթապը Մուգատտէսիմտէ էօյլէ շէյլէր

պուլույորմ՝ քի թալիմաթըմըդտա եօգտըրի»
 Թապի՝ օլտըղըմըդ Բիլիսէնին ճիւմէ թալի-
 մաթը Բիթապը Մուգատտէստէ օլապիլիր.
 Փագաթ Բ. Մ. տէ օլան ճիւմէ շէյրէր թա-
 լիմաթ քիթապըմըդ իչինտէ մուգայյէտ օլա-
 մազ: «Փաք գալպ» թա՛լիմի՝ Բիլիսէ թալի-
 մաթըմըդտա պուլունմայանլարտան պիրի
 տիր: Թէհարէթ՝ եհնի տօղուշ կիպի պիր
 անտէիճրա օլընան պիր՝ ամէլ օլուպ, անա
 եթիշմէզտէն պէրիտէ թէտէրրիւճ օլմատը-
 ղընը թաստիգ իչին Ռաւիթին ՅԱինճի Մէզ-
 մուր 10 տա օլան տու՛ասընը միւթէլա՛ա է-
 տէլիմ: «Եա Ալլահ պէնտէ փաք պիր եիւրէք
 եարաթի» Եարաթմագ՝ պիրտէն պիրէ վէ
 տէրհալ օլաճագ պիր վազը՛ա տէյիլմի տիր:
 Խալիգին տէրէճէսի, անճագ քէլամը սէօյ-
 լէմէք օլուպ Դաւիթին տու՛ասընա տէրհալ
 ճէվապ իհսան օլունուր: Վէ օլ զէման
 տու՛ասընը շու համտա թէպտիլ էտէպիլիր
 իտի: «Թէչէքքիւր էտէրիմ՝ քի պէն տէ
 փաք պիր եիւրէք եարաթտըն:» Փագաթ
 օլմատըղը պիր շէյէ համտ էտէմէզ: Թէ-
 միզ գալպ իչին համտ էթմէք՝ անա նա՛իլ
 օլմագըղը խապաթ էտէր: Շունա տախի

տիգպաթ էթ քի գալպի փաքլէմէք սալթ
 Ալլահա մախսուս տըր:

2. Կորն. 7. 1 տէ «Բէնտիմիլի ճէսէտին
 վէ Բուհըն հէր նէվ՝ մուրտարըղընտան
 փաքլէմէմիզ» պիզէ թէնպիհ էտիլիօր,
 Փագաթ պու թէնպիհ Պօղոսըն 2. Կորն. 6.
 14-17 տէ թա՛տատ էյլէտիլի «ղայրի միւ-
 մին իլէ միւնասիպէթսիզ պիր պօյունտու-
 րուզա կիրմէք» «Փրսզ» «զուլմէթ» «Բէ-
 լիար», «միւմին օլմայան», «փութլար» վէ
 «նափաք շէյլէր» տէն սատէճէ այրըմագ
 մա՛նասընտա տըր: Պու ճիւմէ շէյլէրէ նա-
 զարէն եինէ Ալլահ շէօյլէ պուլուրույօր,
 «քէնտինիլի փաքլէյինիզ» Պիլի պու շէյէ
 միւզթէտիր գըլան գուվլէթի նէրէտէն
 ալաճագըզ: Բապպ տէյօր «Հէր ինթիյա-
 ճըն իչին պանա փօլիչա չէք», Ալլահըն
 հէր էմրի պիր գուվլէթ մախզէնի տիր:
 Փագաթ հէր նէ զէման մէ՛սէլէ՝ «գալպըն»,
 տախիլի ատէմին, ՝ամէլլէր մէնպա՛ընըն վէ
 իրատէթին պուլընտըղը մահալըն թէմիզ-
 լէնմէսի օլուր իսէ, օլ զէման անը պիզգաթ
 Ալլահ տէր իւհստէ էտէր վէ տէր «Անը
 պանա կէթիրինիզ» Էյէը պու մէ՛սէլէ պիզէ

Թէրք օլընսա իտի, Թէտրիճէն կիթմէքլիք լաղըմ օլուր իտի վէ շօգ տէֆա տախի օլտըղը միսիլլիւ կէրի կէրի կիտէր իտի: Փագաթ շիմտի մէսէլէ միւմին տախիլի պիր կիւնահը եէնմէք իշիւն քէնտի ճէհտիլէ նէ՝ էտէպիլիլ իտիյի տէյիլ, իլլա Ալլահ իւլ գատիրին նէ էտէպիլմէսի տիր: Պիզիմ գուվլէթիմիլ տէյիլ, իլլա Անըն:

Օ «փաքլէմէյէ» բաղի վէ միւգթէտիր տիր: Պիզ փաքլէնմէյէ բաղի՝ մի իզ:

Տօղրուլմասը հէր հալտէ լաղըմ օլան ախէր պիր եանըլ «փաքլէնմէքլիյին» վիսիքա օլանագ եէրտէ ճագսէճ օլմասը տըր: «Փաքլէնմէք» արատըղըմիլ պէրէքէթ պու տէյիլ տիր: Պու անճագ պիր վասըթա տըր: Մագսէտ «Բուհլէ մէմլու օլմագ» տըր: «Փաքլէնմէք» կիւնահտան ալըրլմագ օլուպ մէնֆի պիր պէրէքէթ տիր: Փագաթ պիլ անճագ սըպութի պիր պէրէքէթլէ իգնա օլապիլիլ իզ: Էյլ խաթուըն էվի Թէմիլլէտիյինտէ կիտիպ ավլուտա օթուրուր մը: Էլպէթթէ խալըր: Մէրգումէ էվի Թէմիլլէր Թաքի օթուրուլմաղա տահա միւնասիպ պիր հալէ կէլին: Ալլահ փաք-

լէր, «պօշալտըր, սիւփիւրիւր վէ Թէզէին էտէր» (Մատթ. 12. 44) քի կէլիպ անտէ Թէմէքլիւն էտէպիլիլն: վէ էյէր օլ Գուտտուս Զաթ իշէրի կիրիպ անը Բէնտինէ մէսքէն իթթիխաղ էտէր իսէ, օլ զէման Օքէնտի մէսքէնին «փաք» սաղլար: Հագգընտա միւթէլա՝ա էթտիյիմիլ պու «փաքլըգ» միւպարէք 'էօմրէ ալընաճագ ատըմլարտան պիրի տիր: Փագաթ օլ 'էօմրիւ եաշամագ իսթէյէնլէրին, մէզքիւր 'էօմրէ լաղըմ օլան ատըմլարը էվլէլա ալմատըգճա եաշայապիլմէլէրի իհթիմալտէն տէյիլ տիր: Օլ 'էօմր՝ Թէհարէթ 'էօմրիւ տիւր, վէ Իպն Ուլահա օլան իմանլէ իշէրի կիրիլիպ եաշանըրը: Պու միւնասիպէթլէ տիր քի Բուհլէ մէմլու 'էօմրէ իման 'էօմրիւ Թէսմիյէ օլունմըլ տըր:

Պ Ա. Պ 12.

ՎԱԳՖԻՅԵԹ ՆԷ՞ ՏԻՐ

ՐՈՒՆՆԻՆ ԻԼ ԳՈԼՏԱՐՆ ՄՈՐԼՈՂՂՆԱ ՆԱՒԻԼ
 օլմայանլարըմըղըն, նա՛իլ օլմագ ի-
 չին ալաճաղը իքինճի առըմ, վագֆիյէթ
 տիր — արամըղտա զայէթ 'ուսուսիլէշմիշ
 պիր լուղէթ: Րուհ իլ Գոլտալէ մէմու օլ-
 մագ իչին, էվվէլա «փաքէնմէք» սանիյէն
 «վագֆ օլմագ» լաղըմ տըր: Վագֆիյէթ
 փաքէնմէքտէն սօնրա կէլիր, տէյիլ քի
 էվվէլ: Վագֆիյէթին նէ վէ նէտէն իպա-
 րէթ օլտըղընը էյի անլամագ իչին, էյի
 պիր վագֆիյէթ լաղըմ տըր:

1. Թագսիս:

Թագտիսին ախէր պիր իսմի տախի վագ-
 ֆիյէթ տիր: Չօղլար Թագտիսին նէ իտիյի
 հագդընտա գարըղդ պիր Թէսավլուր Թա-
 ղըլար: Շու խաթրտա Թութուլմալը տըր
 քի, Թագտիսին 'իլմ ի իլահիճէ մա՛նասընը
 ալմայըպ, անճագ Ահտը ճէտիտտէ իսթի՛-

մալ օլընան «Թագտիս» քէլիմէսինի միւ-
 թէլա՛ա էտէճէյիլ:

«Վագֆիյէթ» իլէ «փաքէնմէ»յի քիմնէ
 պիրի պիրինէ գարըղտըմագ իքէն «Թագ-
 տիս» իլէ «փաքէնմէ»յի չօղլար գարըղտը-
 ղըլար: «Թագտիս» օլմագ՝ փաքէնմէք,
 Թաթհիր օլմագ, ազիզ օլմագ տրի տէր-
 լէր: Փագաթ Ահտը ճէտիտ քէլիմէսի
 «Թագտիս» տէ՛ կիւնահտան փաքէնմէք,
 Թաթհիր օլմագ, այրըմագ Թէսավլուրը
 ալա եօգ տըր: «Սէլամէթ մէնպա՛ը օլան
 Ալլահ քէնտիսի սիզի Թէմամըյլէ Թագտիս
 էյլէյէ» (1 Թէս. 5. 23), Պու՛ սիզի Թաթ-
 հիր գըլըն, կիւնահտան այրըն տէմէք
 տէյիլ տիր, 'այնի քէլիմէնին պուլունտըղը
 ախէր իքի Ֆըգրալարա պագտըղտա մէսէ-
 լէյի անլարըզ: «Պէն քէնտիմի անլէր իչին
 քագսիս էտէրիմ», (Յուլ. 17. 19) վէ
 «Քէնտիլէրինիզտէ Րապպ Ալլահը քագսիս
 էյլէյինիզ» (1 Պետ. 3. 15) պուրատա Թաթ-
 հիր օլմագ վէ կիւնահտան այրըմագ մա՛-
 նասընա կէլէմէզ: Պու այթթէրտէ վէրիլէն
 մանա աչիքեար տըր — Ազիզ պիր մագսէտէ
 Թախսիս օլունմագ» «Ալլահա Թախսիս օ-

լունմագ» «վագֆ օլմագ», Փաբլէնմէք կիւնահտան այրըլմագ տըր, ֆագաթ «թագտիս» օլունմագ Ալլահա այրըլմագ, թախսիս օլունմագ տըր. ագտէմճէ կիւնահտան այրըլանը Ալլահա թախսիս էյլէմէք տիր: Փաբլէնմէմիշ պիր շէյի 'աղիզ պիր մագտէ թախսիս (վագֆ) էտէմէղիզ. պինտէն 'ալէյն «փաբլէնմէքլիյին» թագտիսէ թէյատտուրմ էթմէսինին սէպէպինի պուրատա կէօրիւրիւզ. «թա քի անը թաթհիր էյլէյիպ թագտիս էտէ (Եփես. 5. 26): «Թագտիս» փաբլէնմէք» իւէ պիր օլմայըպ անճագ անըն միւթէմիմի տիր: «Պիզ Յիսուս Քրիստոսըն ճէսէտինին պիր քէրէթագտիմիյլէ թագտիս օլունտըզ (Իպր. 10. 10): «Պու էճլտէն Յիսուս տախի Քէնտի գանըյլէ գալմը թագտիս էթմէք իչին գափունըն խարիճինտէ էլէմ չէքտի (Իպր. 13. 12): Պու այէթլէրտէն իսթինթաճ էտէրիզ քի Յիսուսըն գանըյլէ թագտիս օլունտըր, Ալլահա թախսիս օլունտըլ: Օլզիգըյմէթ գանըն իշի ագտէմճէ պահա էյլէտիյիմիզ իւզրէ, կիւնահըն ճիւրմինտէն փաբլէնմէք օլտըզը կիպի, ախէր պիր խըտ-

մէթի տախի թագտիս էթմէքլիք տիր:

2. Թէսլիսիյէք

Տր. Չամըրզ շէօյլէ տէր «Եէնի տօղուշտա Ալլահ պանա վէրիր, լաքին վագֆիյէթտէ պէն Ալլահա վէրիրմա:» Եէնի տօղուշը պիլէն քիմսէ պիւլա շիւպհէ վագֆիյէթի տախի 'ամէլի թարզտա պիլիր:

Վագֆիյէթտէ թէսլիմիյէթ վար — քիտմիլ, պիւթիւն, շարթալզ վէ կէրի տէօնիւմէզ պիր թէսլիմիյէթ. Պօղոս պունը Բօմալըլարա հազալ «Էյ պիրատէրլէր, Ալլահըն բահմէթլէրի իչին սիգէ հալվարըրմ քի ճէսէսլէրինիզի տիրի, վէ մուգատտէս վէ Ալլահա մագպուլ պիր գուրպան տէյիւ թագտիմ էտէսինիզ. բուհանի ի'պատէթինիզ պու տըր». (Բօմ. 12. 1): Պու քիմսէլէր ագտէմճէ քէնտի ճանլարընը Ալլահա վէրմիչլէրիտի. լէսուլ շիմտի տախի քէնտի «ճէսէսլէրինի» վէրմէլէրի խուսուսընտա թէշվիզ էտէյօր: «Քէնտիլէրինիզի էօլիլէրտէն հայաթ պուլանլար կիպի Ալլահա թէսլիմ էտինիզ». (Բօմ. 6. 13): Էվվէլա հայաթ, սօնրա վագֆիյէթ: Քրիստոստա հայաթա մալիք մի իզ: Մալիք իտէք

քէնտիմիդի Ալլահա «Թէսլիմ» վէ «Թագտիմ» էյլէմէմիդ պիղէ էմր օլունմը տըր : Պու՝ հէր քէսին ըէյինէ վէ ինթիխապընա պրագըլմը պիր մէսէլէ տէյիլ տիր , իլլա կիւնահ վէ խաթալարտա էօլիւ իքէն հայաթ պոլան հէր պիր քիմսէյէ «քէնտիմի Ալլահա Թագտիմ» էթմէսի էմր օլունմը տըր : Սէն պու էմրէ իթա՛աթ էթտին մի : էթմէտին իսէ նի՛չիւն էթմէտին : Ալլահ քիմսէյի մու՛աֆ գըլմաղ : Շիմտի օլ էմրի իճրա էթտէն տահա էյի օլմաղ մր : էվլէթ , օլ պիր սաթըրը օգումաղտան իթա՛աթ էյլէ :

էյէր քէնտիմիդի Ալլահա Թէսլիմ էտէրսէք , հէր շէյիմիդի պիրլիքտէ Թագտիմ էթմիլ օլուրը վէ խարիճտէ գալան պիր շէյիմիդ օլմաղ : էյէր քիւչիւք պիր շէյի սագլար իսէք , նէ պէօյիւք պիր զայպ էթմիլ օլուրը : Պիր կիւն քիւչիւք պիր չօճուգ զայէթ գըյմէթլի պիր գապ իլէ օյնամագտա իքէն էլինի իչինէ սօգաու վէ կէրի չըգարամատը : Գապը գըրմագ տիւչիւնիւքէն փէտէրի չօճուղա տէտի . « օղլում պիր տահա սընա , էլինի աչ վէ շէյլէ պէնիմքի կիպի

փարմագլարընը տօղրուլթ վէ էլինի չէք » : Չօճուգ ճէվապէն «Ա՛հ , խայր , փէտէր . էյէր փարմագլարըմը էօյլէ տօղրուլտըր իսէմ , էլիմտէրի փէննիյի տիւչիւրիւրիւմ » : Չօչուգ պիւթիւն վագըթ օլ փէննիյի Թուլմմագտա իտի : Օլ սէպէպտէն էլինի չըգարամաղ իտի : Նէ գատարըրըմը Թամմէօյլէ իղ : էլինտէքի պագըրը պրագ Թէսլիմ օլ վէ Ալլահ սանա ալթուն վէրէճէք տիր :

Շունա տիգգաթ էտէլիմ քի Բօմ. 6. 13տէքի «Թէսլիմ» էտինիլ վէ Բօմ. 12. 1տէքի «Թագտիմ» էտինիլ քէլիմէլէրի տալնամէտէ հալ սըյդէսինտէ օլմայըպ մաղի տիր քի իճրա վէ իթմամ օլմը մու՛այյէն պիր ֆի՛լ կէօսթէրիր : Շէօյլէքի հէր նէ զէման «Քէնտիմիդի Ալլահա Թագտիմ էտինիլ» էմրինէ իմթիսալ էտէր իսէք «էվլէթ , քէնտիմի Ալլահա Թագտիմ էթտիմ» տէյէ պիրլիղ : Օլ զէման պու իֆատէնին արգասընտան իման կէլիպ «Ալլահա քազսիլմ էթտիյիմ շէյի Օ գապուլ էյլէտի» տէմէյի միւգթտիր գըլար : Պու նօգթատա իման հէր հալտէ լաղմ տըր . զիրա

էյէր վերտիյիմ շէյի Ալլահն ալտըղընա տաիւր իմանըմ օլմազ խոէ, ճիւմէ թագ-տիմէմաէն նէ՞ ամէլի պիր ֆաիտէ հասըլ օլաճագ տըր: «Պանա կէլէնի ապա աիշարը աթմամ», քէլաիւր՝ աֆվլըզ արայան պիր կիւնանըեարա օլտըղը գատար քեամիլ խէ-լաս արայան պիր մուգատտէսէ տաիսի մախուուս տըր: Ալլահ հէր թագտիմէմիզի գապուլ էթմէզ տէմէք եանլը տըր: Պու թէսաւվուր թագտիս օլունմըշ պիր 'էօմր եաշամագ իսթէյէն նիշէ ճիտտի Ալլահ էվ-լատընըն թէգատտիւմիւնէ մանի՞ օլմուշ տըր: Պունտան աշիքեար տըր քի վագ-ֆիյէթ՝ փաքլէնմէքտէ օլտըղը միտիլիւ միւ-մինին 'էօմրիւնտէ տէրհալ իճրա օլընաճագ պիր քէյֆիյէթ տիր:

3. Սահիպլիյին ժեհադը

Վագֆիյէթտէ քէնտիմիզի ախէր պիր սահիպէ թէրք էտէրիզ: Ելեէվմ նիշէ Բրիտ-թիանլար կէօյա քէնտիլէր քէնտիլէրին ի-միշ կիպի եաշամագտա տըրլար, ֆագաթ վագֆ օլան պիր եիւրէք Քէլամ Ուլլահն շու իֆատէսինի իմզալար. «Սիզ տախի քէնտիլիլին տէյիլիլիլի. զիրա պահա իլէ

սաթուն ալընտընըզ, պու սէպէպտէն Ալ-լահա միւթէ՛ալլըզ օլան ճէսէտիլիլ վէրունըղլէ Ալլահն թա՛ղիզ էյլէյիլիլի» (1 Կոր. 6. 19, 20): Վագֆ օլընան քիմնէ քէնտիլի սաթուն ալան Բապպըն մալը տըր տէյիւ կէօզէտիր վէ պիւթիւն 'էօմրիւ պու վագը՝անըն նուրընտա եաշանըլըր:

4. Գրիստուրն քա՛ղիզ օրունմասը

Վագֆիյէթտէ Գրիստուր գալպէն վէ 'էօմրէն թաճլամագ, թա՛ղիզ էթմէք տա-խի վար տըր: Տր. Հուտսըն Խէյլըր տէր. «Ալէմին Բապպընը թա՛ղիզ էյլէյիլի, զիրա էյէր Անը ճիւմիլէնիլ Բապպը տէյիւ թա՛ղիզ էթմէզսէնիլ, Անը Բապպ տէյիւ տա-լա թա՛ղիզ էթմիշ օլմազսընըզ:

Պու նէվ՝ վագֆիյէթ՝ ըէֆագաթընտա օլան 'ալա նէթիճէլէրիլէ պէրապէր Յուվ. 7. 38. 39տա կիւզէլէճէ վասֆ օլունմըշ տըր «Հէր քիմ քի պանա իման էտէրսէ Գի-թապըն պույուրտըղը վէճէլէ պաթնընտան տիրի սու ըրմագլարը ճէրէյան էտէճէք աիր տէտի. պունը տախի քէնտիլնէ իման էտէնլէրին ալաճագլարը Բունըն հագգընտա սէօյլէտի. զիրա Յիսուս թա՛ղիզ օլունմա-

տրղը իչիւն Բուհ իւլ Գուտս տահա վերիւ-
միշ տէյիլ իտի:» Ըրմագլարըն ճէրէյանը,
իչէրտէ օլան րուհուն ճօշմասը Յիսուսըն
«Թա՛ղիղ օլունմասընա», ալագատար իտի:
Յիսուս հալա սէմատա Թախթընա եէթիշ-
մէմիշ օլտըղընտան րուհ տահա վերիւմէմիշ
իտի: Անլէրին Պէնտէկոստէյէ կէլմէտիքլէ-
րինին սէպէպի հալա ուրուճըն օլմամասը
տըր: Պուրուճ՝ Պէնտէկոստէտէն էվլէլ տիր:
Շունը գալպէն էօյրէնէլմ քի, իպթիտա-
տէն պէրու հէր Պէնտէկոստէ այնի վէճհլէ
Պուրուճտան սօնրա կէլիր: Պիզզաթ քէնտի-
միղ իչիւն Պէնտէկոստէյի պա Թէճըրպէ
պիլի՞ր մի իզ: Էյէր տէյիլ իսէ սէպէպի ա-
շիքեար տըր: Յիսուս պիզլիմ վասիթամըղէ
Թա՛ղիղ օլունմամըշ վէ գաշպէրիմիզճէ
ճալիս օլմամըշ տըր: Օ՝ գալպտէ օլապիլիր,
հաթթա իրատէթին եանընտա օլապիլիր,
ամմա եինէ տէ օնա հիւքմ էթմէյէ միւ-
սաատէ օլմամըշ օլապիլիր: Թէքմիլ պիր
Թէպիլմիյէթլէ Յիսուսը ՚էօմրիւմիւզիւն հէր
շէյինէ սահիպ նասպ էթմէտիքճէ Անը իզ-
գէթլէմիշ օլմաղըղ:

«Վէ պանա պիլուր կիպի պէրրագ օ-

լարագ Ալահըն վէ Գուզուրն Թախթըն-
տան ագար Հայաթ սուլընըն փաբ ըրմա-
ղընը կէօսթէրտի:» (Յայտ. 22. 1):

Քրիստոս՝ Փէտէրին սաղընտա ճալիս
օլտըղընտա մէքեանընըն ալթընտան ըրմագ-
ազմաղա պաշլատը, Բուհ իւլ Գուտս վէրիլտի
վէ Քրիստէսի Պէնտէկոստէյէ նա՛իլ օլտը:
«Ալահըն սաղ էլիյլէ Թէրֆի օլունըպ . . . պու
կէօրիւպ իչիթալիյնիզի իհսան էթտի», (Սմալ.
2. 33): Պէօյլէ տախի հէր նէ զէման Քրիստոս
միւ՛մինին գալպինտէ «Թէրֆի» վէ «Թա՛ղիղ»
օլունըր իսէ օլ զէման վատ միւճիպինճէ
ըրմագլար ճէրէյան էտէր. ֆագաթ Պու-
րուճ օլմատըղճա Պէնտէկոստէ օլմաղ, վէ
ագտէմճէ պէյան օլունտըղը իւզրէ տէր-
խաթր էտէլիմ քի կէրլի հայաթ Խաշտա
պաշլար իսէ տէ խըտմէթ Պէնտէկոստէյէ
գատար պաշլամաղ: Պէնտէկոստէ օլմա-
տըղճա իսմինէ լայըգ խըտմէթ էտիլմէզ:

Ըրմագլար պիզտէն նասըլ ագտըղընա
վէ հա՞նլը գանալլարա ճէրէյան էթտիյինէ
մէրագլը օլմայալմ: Պետրոստան պիր
Թարղտա, Պօղոստան պաշլա պիր Թարղ-
տա, վէ Պարնապաստան տահա պաշլա

պիր թարգմտա ճերէյան էյլէտի . հիսապ-
սըզ «միւխթէլիֆ» թարգլար վար տըր :
Ըրմագլար վէ անլէրին սուրէթ ի ճերէյանը
հազգընտա միւղթարիպ օլմագա լիւղում
եօգ տըր , արզումըզ՝ «Յիսուսը թա՛ղիզ
էյլէմէք» վէ Անը Սահիպի մութլագ թա-
թանըմագ տըր . պագի ըրմագլարըն ճէ-
րէյանը մէսէլէսի Օնա մախսուս , վէ օլ
ճերեանա էն ուֆագ պիր մանի՝ պիլէ
պրագմազ :

Իճամ ը իլահիտէ պաշգա նէլ՝ վագ-
ֆիյէթ տախի վար իսէտէ , թա՛րիֆինէ
թէշէպպիւս էյլէմէտիք . ֆագաթ անըն նէ
իտիյի վէ նէ միւպարէք նէթիճէլէր հասըլ
էտէճէլինի կէօսթէրմէքլէ մագսէտիմիզէ
վասըլ օլտըզ :

Դօմր վէ խըտմէթիմիզ՝ գալպտէ ճալիս
օլան Բրիստոս վասիթասըյլէ թա՛րիֆի նա-
գապիլ զանիմէթլէ միւղէյյէն օլաճագ տըր :
Պիլա չիւպհէ պուսըն իչինտէ ճիւմլէ փութ-
լարըմըզըն գըրըլմասը տախի վար տըր ,
զիրա Օ՝ գալպէ ախէր պիր վարըզ իլէ
շէրէք օլմագ իսթէմէզ . Հինտիսթան Փա-
թիհի Մահմուտ՝ կիւճէյրէթ շէհրինի զապլթ

էթտիյինտէ ատէթի իւզրէ փութլարը գըր-
մագա պաշատը : Պուսլարըն արասընտա ԿՅ
այագ իսթիֆա՛ընտա պիր փութ վար ի-
տիքի անըն գըրըլմամասը իչին լիւհանլիլէրի
վէ փէրէսթարլարը ըէճա էյլէտիլէր : Փա-
թիհ՝ անլէրին ըէճալարընա սէմ ի ի՛թիպար
էթմէյէրէք , էլինտէրի շէքիճ իլէ պիր տար-
պէ վէրտիյինտէ , նէ՞ կէօրիւրսին , գըրըլ-
մըլ սանէմտէն այագլարը եանընա վաֆիր
ինճու վէ միւճէվէրաթ եըզըլտը — զիրա
իչինէ պի պէհա խազինէ սագլամըլար իտի :
Էյլէր օլ փութը էսէրկէսէ իտի պու ճիւմլէ
միւճէվէրաթը զայպ էտէճէք իտի : Փոք-
շարըմըզը էսիրկէմէյէլիմ : Մագսէտիմիզ՝
անլէրին մահվը օլտուն : Էյլէր անլէրի փա-
րէլէր իսէք , օլ զէման գալպլէրիմիզէ սէ-
մանըն խազինէլէրի , Բուհ իւլ Գուստըն ի-
նայէթ վէ աթիյէլէրի եաղաճագ տըր , լա-
քին էյլէր փութլարըմըզը էսիրկէր իսէք
պիպէհա ըուհանի սէրվէթտէն մահրում
օլտըրը : Վագֆ օլընան Դօմր՝ մէրքէզի
Բրիստոս օլան վէ անճագ Բրիստոս օլան
պիր Դօմր տիր . ախէր հէր հանկը պիր
Դօմր չարփըզ տըր , եինէ տէ նէ չօգ քէրրէ

տիւնեցւի Գրիսթիյանլար թարափընտան՝
տիւնտար վէ ըուհլէ մէմլու էրքէք վէ գա-
տընլարա «չարփըգ» իսմի վէրիւմիշ տիր .
սէպէպի ոլ մուգատտէսլէրին Գրիստոսա սա-
տըգ պուլունմալարը օլմուշ տըր . պինսէն
'ալէյհ գրիթիգաճըլար չարփըգ եա'նի հա-
գիգի մէրքէզտէն սափմըշ տըրլար : Հա-
գիգաթէն իւք ըուհլէ մէմլու շակիրտլէր ոլ
գատար չարփըգ կէօրիւնտիւլէր քի «տի-
կէրլէրի իսթիհլա էտէրէք եէնի շէրապլէ
տօլու տըրլար՝ տէրլէր իտի», էվվէթ , ան-
լէր «եէնի շէրապլէ» սէմալի մէլէքիւթիւն ,
«եէնի շէրապլէ» մէմլու իսիլէր :

Օլ աղիմ գալապալըգ իշինտէ պու չար-
փըգ վէ սէրիսօշ 'ատտ օլլնան քիմսէլէր-
տէն մա'տա Ալլահըն նազարընտա հագիգի
մէրքէզտէ վէ ըուհլէ մէրքէզլէնմիշ քիմսէ
էօգ իտի :

Պ Ա Պ 13.

ԹԱԼԷՊ ԷԹՄԷՐ

ԲՈՒՀԱԼԷ մէմլու օլմագ իշին լազըմ՝
կէլէն իքի չարթլարը — գալպին փաք-
լէնմէսի վէ փաքլէնմիշ գալպին վագֆ օլլն-
մասընր — իճրա էթտիլքտէն սօնրա դայէթ
'ամէլի պիր սիւալա կէլիրիզ , թաթհիր վէ
վագֆ օլլունմըշ միւմին պու Տօլուլըղը նա-
սըլ ալապիլիր : Սիւալըմըզա «թալէպ էլլէ»
ճէվապընը վէրմէզտէն էվվէլ իլհամըն 1.
տու'ա վէ 2. էլլէր գօմասը հագգընտա նէ
տէտիլինի վէ պունլարըն ըուհլ Քուտտա
նա'իլ օլմագլըգ իլէ նէ 'ալագատա իտիք-
լէրինի միւթէլա'ա էտէլիմ :

1. Տուա

«Սէմալի Փէտէր Բէնտինտէն տիլէյէն-
լէրէ նէ գատար զիյատէ ըուհլ Քուտտը
վէրէճէր տիր» (Ղուկ. 11. 13.) Պու վա'տ
Ալլահ էվլատլարընա վէրիւմիշ տիր : Սէմալի

Փէտէրին կէնիշ գալալինին էն գուլվէթի աղղուսը՝ Բէնտի էվլատարընըն ըուհէ մէմ-լու օլմալարը տըր։ «Նէ գատար զիյատէ» քէլամընըն տէրինիյինի ըլմ էօլէպիլիր։ Սէն «Թալէպ» էտէրսին. Փէտէր «վէրիր» պուըն էթմէքլէ պիլա շիւպհէ «նաիլ» օլուրսըն. Եօգ իսէ Փէտէրին «վէրմէսինին» մա'նասը գալմազ իտի։

«Անլէր տու'ա էթտիքտէ... ճիւմէսի Բուհ իւլ Գուտսլէ մէմլու օլտըլար։» ('Ամալ. 4. 3։)

«Անլէր տախի էնիպ Բուհ իւլ Գուտսա նաիլ օլալար տէյիւ անլէր իշիւն տու'ա էթտիլէր։» ('Ամալ. 8. 15։)

«Իգամէթ էտինիլ» (Զուկ. 24. 49։)

«Մուհթազըր օլուընզ» ('Ամալ. 1. 4։) Պի-գայթ տուրմագ տէյիլ իլլա վա'տ իշիւն տու'ա վէ բէճա էթմէք։ «Պուընլարըն ճիւմէսի պիլիթթիֆագ տու'ա վէ նիյազա տէ-վամ էտէրլէր իտի։» ('Ամալ. 1. 14։)

«Ճիւմէսի պիլիթթիֆագ պիր Եէրտէ հազըր օլտըզլարը հալտէ» ճէվապա նաիլ օլտըլար ('Ամալ. 2. 1։)

Պէօլլէճէ ըուհէ տօլու օլմագ աթիյէ-

«ինտէ տու'անըն միւհիմմ Եէրի վար տըր։

2. Էղէր գօմազ

«Օլ զէման իւզէրլէրինէ էլլէրինի գօմալարըլլէ Բուհ իւլ Գուտսա նաիլ օլտըլար։» (Սամարիա միւմիւնլէրի) ('Ամալ. 8. 17։)

«Օլ զէման 'օրուճ թութուպ վէ տու'ա էտիպ, էլլէրինի անլէր իւզէրլինէ գօտըգ-տան ոօնրա կէօնտէրտիլէր։» ('Ամալ. 13. 3։)

Պարնապաս վէ Սօղոս էվլէլէճէ Բուհ իւլ Գուտսլէ մէմլու ըիմսէլէր իտի. ֆագաթ էլլէր գօմասըլլէ Բուհ իւլ Գուտսըն թագէ պիր մէսինէ, խրամէթէ տահա միւհսսիր պիր հալէ նաիլ օլտըլար վէ Բուհ իւլ Գուտսըն տա'վէթ էթտիլի իշ իշիւն թախսիս օլունտըլար։

«Վէ Պօղոս իւզէրլէրինէ էլլէրինի գօտըգտա (Եփեսոսլուլարա) Բուհ իւլ Գուտս անլէր իւզէրլինէ կէլտի։» ('Ամալ. 19. 6։)

«Անլէրի (չէմմալարը) Բէսուլլարըն հու-զուընա կէթիրտիլէր. անլէր տախի տու'ա էտիպ էլլէրինի իւզէրլէրինէ գօտուլար։» ('Ամալ. 6. 6։)

«Սէնին իւզէրլինէ իսթիյարլարըն էլ գօմասըլլէ պէրապէր իլհամ վասիթասըլլէ

վերելմիշ վէ սէնտէ պուլընան մէվհիպէյի իհմալ էթմէ» (1 Տիմ. 4. 14.)

«Պու սէպէպտէն սանա իսթար էտէրիմ» քի իւզէրինէ էլէրիմին գօնուլմասըյէ սէնտէ օլան Ալլահըն մէվհիպէսինի թէշվիգէտէսին» (2. Տիմ. 1. 6.)

Շու աշիքեար տըր քի էլլէր գօմասը՝ իւք Քիլիսէտէ մա՛նասըղ պիր՝ային տէյիլ իտի : Պիղիմ կիւնիւմիւզաէ իճրա օլընան պու շէյին գուրու օլմասընա աճէպա նէ՞ սէպէպ վար տըր :

Շիմտի օլ սիւալա վերտիյիմիզ ճէվապա կէլիրիզ : Բուհըն տօլուլըղընա նասըլ նա՛իլ օլուրըզ : «Թալէպ էյլէ» : Փաքէնմիշ վէ վազֆ օլունմըլ պիր քիմսէ հագգընտա սէօյլէտիյիմիզ ունուտըլմամալը տըր : Էյէր «փաքէնմէմիշ» իսէն էվիլէ էմրտէ փաքլէնմէյէ սայ էյլէ : Էյէր վազֆ օլունմամըլ իսէն տէրհալ քէնտինի վազֆ էյլէ , վէ աւսէն սօնրա պահս օլընան պէրէքէթին թալէպի հագգընտա տէնիլէճէք շէյլէրտէն իսթիֆատէ էտէպիլէճէքսին (անտէն էվիլէ տէյիլ) :

«Բէճա» վէ «քալէպ» արասընտաքի կէ-

նիշ ֆարգը ֆէհմ էտիյօր մը իզ : Պէն՝ պէնիմ օլան պիր շէյի «թալէպ» էտէրիմ, վէ պէնիմ օլմայան պիր շէյին պանա պախշ օլընմասը իչին «րէճա» էտէրիմ : Պիլֆարզ , էյէր պիր քիմսէնին պանգատա 50 լիրասը վար իսէ , 10 լիրալըգ պիր չէք ալմագ իսթէտիյինտէ , րէճա էթմէլ իլլա հագգընը «թալէպ» էյլէր , զիրա անլէր պիզգաթ քէնտինին տիր . ֆագաթ ֆարզ էտէրիմ քի՛ այնի տտէմին 100 լիրայա ինթիյաճը վար տըր , պու-տէֆա՛ պանգայա կիթտիյինտէ 50 լիրայը «թալէպ» . ֆագաթ տիկէր 50 լիրա իչին էտիրնճ վէրիլմէսի խուսուսընտա «րէճա» էտէր :

Քրիսթիյան վէ Ալլահ արասընտաքի ալապա նիշէ քէրրէ պէօյլէ տիր : Հէր նէ զէման մա՛լիմ պիր քէյֆիյէթի Ալլահ վատ էտէրտէ անը իմանլէ «թալէպ» էթմէք վէ անա նա՛իլ օլմագ Քրիսթիյանըն իմթիյաղը տըր : Էյէր Ալլահ քէնտի Օղլու վասիթասըյէ պիր մու՛այյէն պէրէքէթ պէյան էտիյօր իսէ , օլ ինայէթտէն վա՛տ օլընանը տախի «թալէպ» էտիպ «ալմագ» միւմինէ ա՛խտ տիր : Պուրատա՝ «Են Բապպ էյէր

պու սէնին իրատէթին խէ պանա իհոան էյլէ» տէյիւ ըէճա էթմէյէ հաճէթ եօգ տըր : «էյէր»ին պուրատա մա'նատը եօգ տըր : Զաթէն իրատէթի օլտըլընը Ալլահ սէօյլէմէյօր մը — վա'տ էթմէյօր մը — վէրմէյօր մը : էօյլէ իսէ «էյէր իրատէթին իսէ» տէյէրէք նի՞չիւն Բապպը իսթիհզա էտէլիմ :

Փագաթ տիկէր թարափտան ֆարզ է-տէլիմ քի, պիր քիմսէ էօյլէ պիր շէյէ միւհթաճ աըր քի, օ խուսուստա պիր շէյ վէրէճէյինէ տա'իր իրատէթինի պէյան էթմէմիշ տիր : Պու սըրատա «թալէպ» տէյիւ «ըէճա» օլընմալը տըր : Թալէպ էթմէյէ հագգը եօգ տըր : «ըէճա օլընարընտա օլուր քի Ալլահ վէրիր : Փագաթ օլապիլիր տախի քի Ալլահ միւնաօիպ սայմայարագ էվլատընըն ըէճատընը ըէտա էյլէր : 50 լիւրայա իհթիյաճը օլան պիր Բրիսթիյան օլ իհթիյաճընը Փէտէրինտէն ըէճա էյլէտի-յինտէ օլապիլիր քի վէրիր, օլապիլիր քի ալըգօր : Փագաթ էյէր պիր Բրիսթիյան ըուհլէ մէմլու օլմագ իսթէյօր խէ «թալէպ» էտէպիլիր : զիրա օ քէնտինէ վա'տ

օլունմըշ տըր : Ալլահըն վա'տ էթտիյի պու պէրէքէթ քէնտինին մալը տէյիլ մի տիր : Եէնի տօղուշա նա'իլ օլմասըյլէ տօղուշ հագգը տէյիլ մի տիր : Իմօի էօյրէնիրիզ քի «թալէպ» իլհամտա սէրահէթէն պէյան օլընան պիր վա'տ իւզէրինէ պինա օլընան պիր իման 'ամէլի տիր : Վէ «ըէճա» իսէ տու'ատա իհոան իչիւն էտիլէն թալէպ տիր : Բուհ իւլ Գուտսլէ մէմլու օլմագ պէրէքէթինի սաֆի իմանլէ «թալէպ» էտիպ «նա'իլ» օլմագ պիլիմ իմթիյազըմըզ իտիյինի Ալլահըն քէլամընտա պէրրագ պիր թարզտա օգուրըզ : «Բրիստոս պիլիմ իչիւն մէլուն օլուպ պիլի շէրիաթըն լանէթիտէն խէլաս էյլէտի (զիրա Աղաճ իւզէրինտէ հէր աըլլան մէլուն տըր տէյիւ եազըլմըշ տըր) Թաքի Աբրահամա վա'տ օլընան պէրէքէթ Յիսուս Բրիստոստա թա'իֆէլէրէ վասըլ օլուպ իման վասիքասըյլէ Բուհըն վա'տընա նա'իլ օլալըմ :» (Գաղ. 3. 13. 14) : Բրիստոսըն պիլիմ իչիւն մէլուն օլմասըյլէ խէլաս իչինտէ օլան իքի գաթ մագսէտի պուրատա պէրրագճա պէյան օլընմըշ տըր : Օ՝ մէլուն օլոու քի պիլ իքի գաթ պէրէքէթլէ

միւսպարէքլէնէլիմ՝ (1) «Արրահամըն պէրէ-
քէթի» օլան սալահ վէ թէպրիր վէ (2)
«Բուհըն վա'տը»։ Նէ՛ գատար Ալլահ էվ-
լատը պու իքինճի պէրէքէթի ունուտըրլար։
Էպէտի հէլաքտէն գուրթուլըպ թէպրիր
օլընմալարըլէ կըթիֆա էտէրլէր։ Պագաթ
պու եարըմ խէլաս տըր։ Քեամիլ խէլաս
թէպրիրէ նա'իլ օլմաղլէ պէրապէր Բուհըն
վա'տընտա տախի նա'իլ օլմագ տըր։ Պու
վագը՛ա հագգընտա հիշ տիւրիւնի՛ն ղ
իզ։ Եարըմ խէլաստա մը տուրմագտա իզ։
«Բուհլէ մէմլու» օլան 'էօմրիւ եաշամայան-
լար օլ հալտէ գալտըգճա Քրիստոսըն ա-
ղաճ իւզէրինտէ իճրա էթտիյի խըտմէթի
պօշա չըգարմագտա տըրլար։ Քրիստոս էօլ-
տիւ քի պիզ Ալլահ թարաֆընտան օլան
սալահա մալիք օլալըմ վէ Ալլահ իլէ տօ-
լալըմ։

Պէօլլէ 'ազիմ խէլասը իհմալ վէ թագ-
տիմ օլընան սալահը ըէտտ էտէն պիր կիւ-
նահքեարը Ալլահ գապահաթլը 'ատտ էթ-
տիյի միսիլիւ քէզալիք Քրիստոսըն քէնտի
գանըլլէ սաթուն ալաղըր օլ իքինճի պէ-
րէքէթի, եա'նի թագաթիմ օլընան «Բուհըն

վա'տընը» իհմալ էտէն թէպրիր օլմը վա-
մինի տախի Ալլահ գապահաթլը 'ատտ է-
տէճէք տիր։

Պագաթ պու սօնրաքի պէրէքէթին պիզ
իհսան օլընմասը խուսուպընտա Պօղոսըն
սէօլլէտիյինէ տիգգաթ էտէլիմ, անա «ի-
ման վառիքաւըլլէ» մալիք օլուրըլ։

Արրահամըն պէրէքէթի օլան սալահ վէ
թէպրիրէ նա'նըլ նա'իլ օլաղըմըր հէր քէս
պիլիւ, ճիւմէմիզ պիլիլիզ քի «իման վա-
սըթասըլլէ» նա'իլ օլտըգ։ «իմանլէ թէպ-
րիր օլունմըլ օլմաղլէ» (Բօմ. 5. 1.) «Բուհըն
վա'տը» տախի պի'այնիհի իմանլէ ալընըր
իտիյինի Քիթապը Մուգատտէստէ պէր-
րագ պիր սուրէթտէ կէօրիւր իքէն, անլա-
մագ վէ ֆէհմ էթմէքտէ նէ գատար աղըր
վէ գափանըգ իզ։ Բուհ իւլ Գուտա՝ Փէտէր
վէ Օղուլըն աթիյէսի տիր։ (Դուհ. 11. 13։
'Ամալ. 2. 33։ Յայտ. 22. 1.) Իշպու «ա-
թիյէ» «իմանլէ» ալընըր, Պիւթիւն մատտէ
պիր ճէվիզ գապուղընըն իչինտէ տիր։ Իւ-
համը իլահինին ճէլիլ մատտէլէրի արա-
սընտա փաքէնմիլ վէ վագֆ օլունմըլ միւ-
մինին սաֆի իմանլէ շիմճի Բուհըն Տօլու-

լըղընա նա՛իլ օլապիլմէսի գատար ճէլիլ
պիր պէրէքէթ զանն էտէրիմ Եօգ տըր:
Օլ 'աղիմ աթիյէյի իճլալ օլընան Քրիս-
տոս քէնտի գուարէթիյլէ գալմընա պախշ
էտէր: Բուհ իւլ Գուտս շէօյլէ պույուրտը
«Բուհ իլէ մէմլու օլունըզ»: Տօլուլըգ սանա
զօր էթմէքտէ տիր, անճագ անա միւ-
սա՛ատէ էյլէ: Գապուլ էյլէ, իշթէ սէնին
տիր նա՛իլ օյսքն մը: Օլմատըն իսէ պու
խոստուտա տէրհալ Բապպա գօշ վէ տէ
«Եւ՛ Բապպ Յիսուս», բուհլէ մէմլու օլմագ-
լըղըմը պանա էմր էտէյօրսըն. օլ էմրինի
ալըր վէ տու՛ամա մատտէ էտէրիմ. Եա
Բապպ պէնի Բուհընլէ մէմլու գըլ. Սէն
պանա պույուրտըն քի տու՛ա իլէ տիլէտի-
յինիզ հէր շէյի ալաճաղընըզա իթի՛գատ
էտինիզ, վէ սիզի ալաճագ տըր. (Մարկ.
11. 24.) Սէնին արզուն տօլտուրմագ պէ-
նիմքի տախի տօլմագ տըր: «Եւ՛ Բապպ,
պէնի մէմլու գըլ» տու՛աքընը գալպտէն սէօյ-
լէրիմ: Օլ տօլուլըղը թալէպ էտէրիմ: Անա
իման էտէրիմ, անա շիմաի իմանլէ նա՛իլ
օլուրըմ: Նա՛իլ օյսքն: Մալիք օլտըմ: Պէ-
նիմ տիր. Եւ՛ Բապպ, պէնիմ կիպի պի-

րինի Բուհ իւլ Գուտսընլէ մէմլու գըլտըղըն
իչիւն սանա համո էտէրիմ:»

Օլ զէման օլ միւպարէք խըտմէթ պիթ-
միշ օլուր: Իման էթմէք վէ նա՛իլ օլմագ
տանա մախտուս տըր: Տօլտուրմագ իսէ
Օնա: Շիմաի մէմլու օլտըղընա իման էտէ-
րէք իշինէ տէվամ էյլէ, վէ Ալլահ օլ ի՛-
թիգատընը էյի եափաճագ տըր: Տա՛իւնա
իւնան էքմէֆ սէնին տա՛իւնա մէմլու գըշ-
մագ իսէ Ալլահըն իշի տիր: Իմանաղըղ-
տան նաշի Ալլահըն վա՛տընա շիւպհէ էթ-
մէ, իլլա Ալլահա համո էտէրէք իմանտա
սապիթ օլ: Պա՛ղըլար՝ իշպու Ահտը ճէտիտ
պէրէքէթլէրինին էն պէօյիւյինին գօլայ
պիր թարիգլէ վէ սէրի՛էն սանքի տէր հալ
ալընմասընա ի՛թիրազ էտէրլէր: Լաքին
Բուհըն տօլուլըղընա նա՛իլ օլմագլըղա գարշը
էտիլէն հէր պիր ի՛թիրազ՝ հէման 'այնի
գուվլէթլէ պէլքի տահա զիյատէ շիտտէթ-
լէ, կիւնահլարընըն 'աֆվըղընա նա՛իլ օլ-
մագ իշիւն Ալլահա կէլէն պիր կիւնահլեա-
րա տախի էտիլմիշ օլուր: Յիսուս կիւնահ-
լեալա տա՛իմա ինայէթլէ մու՛ամէլէ էտէր
վէ իման էթտիյի անտէ անը թէպրիր էտէր:

Ալլահ թէպէր որքա՞ն պիտի ֆէրտէ տախի ինայէթիյէ մու'ամէլէ էտէր, վէ իմանլէ մէմլու օլտըղը անտէ անը Բուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու գըլար: Հայաթը էպէտիյէ՝ ինայէթի իլահիյէ տիր. վէ հէր պիր կիւ- նահրեարըն եափաճաղը շէյ անը ալմագ տըր: Բուհ իւլ Գուտս տախի պիր աթիյէ տիր վէ հէր էվլատ Ուլլահըն եափաճաղը շէյ անը ալմագ տըր: Կիւնահրեարա «Քրիստոսը ալ» վէ միւ'միւնէ «Բուհ իւլ Գուտսը ալ» տէյիւ միւթտէ վէրիլիր: Պէլքի պիրի տօրլըղա նա'իլ օլմագտան Ալլահա միւն- թաղըր օլմագ իշիւն պիրազ վագթ սարֆ օլունմալը իթիրազընտա պուլունուր:

Պիւթիւն կէճէ եախօտ եարը կէճէյէ գատար պիր վագթթ վէրիլմէլի քի արզու օլընան պէրէքէթի ալապիլիր իտիյիմիզէ իւմիտիմիզ օլտուն տէրլէր: Էլպէթթէ Ալլահա միւնթաղըր օլմագ իշիւն կէճէ կիւն- տիւզ արզ օլընան տու'ալարա գարշը պիր շէյ տէյէմէզիլ: Պու խուսուստա Շօլ Տու'ա- քեար Ատէմին էօմրիւ պիզէ էօրնէք տիր. ֆագաթ շունը տախի տէյէպիլիրիլ քի նի- շէլէր կէճէ կիւնտիւզ, հաֆթալարէ, Բուհ

իւլ Գուտստան տօլմագ իշիւն հէրարէթլէ Ալլահա տու'ա էտէրլէր, ամմա ճիւմէտի նաֆիլէյէ կիտէր: Նաֆիլէ: Նի'շիւն: Նա'սը: Ինմանըզըղդ սէպէպիւնէն: Աղղը թափա իլէ գափաղը պիր շիշէյի տօլտուրմագ իշիւն մուսլուղըն էօնիւնէ թութուպ նէ՞ գատար վագթ պէքլէմէլիսին: Թափայը գալտըր, շիշէ պիր գաշ սանիյէտէն տօլար: Չօգ քիմէլէր եարվարըրլար, պէքլէլլէր, լէճա էտէրլէր քի լուհլէ մէմլու օլտունլար, լա- քին գալպլէրինտէ իմանսըղըղ թափասը օլտըղընտան արզու էթտիքլէրի շէյէ նա'իլ օլմագլար: Էյէր տտէմ «Ալմազ» խէ, Ալլահըն վէրմէտի նէյէ եարար: Ալլահ զօր իլէ վէրմէք իսթէմէլ: Պէքլէմէք լաղըմ տըր տէյէնլէր շայիրտլէրին օն կիւն Փէտէ- րին վատընա տու'ա իլէ միւնթաղըր օլտըղ- լարընը իթիրազ հալինտէ կէթիրիրլէր: Սա- հիհ տիր քի «պէքլէտիլլէր» լաքին օլ տու'ա թէճէմիւլինին Պէնտէկոստէ վագթ'ասընտան էվվէլ իտիյինի խաթրտա թութալըմ: Ան- շէր սէմատան կէլէճէք օլան Բուհա միւն- թաղըր իտիլէր: Պիզ խէ Պէնտէկոստէտէն սօնրա օլան պիր զէմանտէ եաշայօրըլ: Օլ

զէման «Բուհ իւլ Գուտս տահա վերելմիչ տէյիլ իտի»։ Պիզ օլ վէճն իլէ պէքլէմէյէ մէճպուր տէյիլ իզ։ Բուհ իւլ Գուտս կէրլիչ վէ վերիլիչ տիր։ պիզիմ եափաճաղըմըլ հալթ Անա նա'իլ օլմագտան իսլարէթ տիր։ Բրիստոսըն տիւնեայա կէլիպ կիթտիյինի օգուրըլ։ Բուհ իւլ Գուտսըն տախի կէլտիյինի օգուրըլ։ Փագաթ սէմայա կիթսիյինի օգուրըլ։ Վագթըլլէ պիր Բրիսթիան պանա կէլիպ պէնտէն ճէսարէթ պախիչ սէօղլէր իշիթմէք մէ'մուլիյլէ «Պէն պու պէրէքէթի թագրիպէն օթուղ սէնէտէն պէրու արամագտա իմ» տէտի։ Պէն-իսէ անա «Պիրատէր, էօյլէ իսէ վագթը կէլմիչ ալ» տէտիմ։ Պու ուզուն սէնէլէր զարֆրնտա օլ քիմնէ «Եա Բապպ, վէր, վէր, վէր» տէյիլ նիտա էյլէմէքտէ, Ալլահ իսէ «Ալ, ալ, ալ նա'իլ օլ զիրա վերիյօրըլ» տէմէքտէ իտի։ էյէր պէնիմ իւչ եաշընտաքի քիւչիւք զըզըմ աճըզմըլ օլուպ պիր փարչա էքմէք իշիւն պանա եալլարտա եանըմտա էթմէք տուրուր քէն «Պիր սա- 'աթ տահա ըէճա էթտէ սօնրա վերէյիմ» տէրմի իմ։ Ահ, «Սէմալի Փէտէր քէնտին-

տէն տիլէյէնլէրէ նէ գատար զիյատէ Բուհ իւլ Գուտսը վերէճէր տիր»։ Լաքին պէն չօճուղա էքմէյի վերիլքէն անը ալմայըպ «Փէտէր, աճըմ Ահ, Փէտէր, ըէճա էտէրիմ, պանա պիր փարչա էքմէք վէր» տէյիլ ֆէր-եատ էյլէրսէ նէ՞ օլուր։ Ահմագ չօճուգ։ Սէմալի Փէտէրին էվինտէ նէ գատար շաշ-գըն չօճուգլար «վէր վէր» տէյիլ պաղըր-մագտա տըրլար։ Փէտէր իսէ տա'իմա «Ալ, ալ, էվլատըմ» տէյիլ աճընմագտա տըր։

Արթըգ ֆէրեատը պրաղըպ «նա'իլ օլ-մաղա» պագալըմ։ Ալ վէ համտ իլէ, նա-իլ օլ վէ շիւքը էյլէքի «իման վասիթա-սըյլէ Բուհըն վա'տընա նա'իլ օլալըմ»։

Պ Ա. Պ 14.

ԲՈՒՀԷՆ ՏՕԼՈՒԼԸՂԸ ՆԱ՝ՍԸԼ ԿԵԼԻՐ

ՎԱԳՐԵՅԼԻ Բուհըն վաթիցինե նա՛իլ օլմագ իսթէյէն պիր կէնճ պանա չէյլէ սիւ՛ալ էթաի «Բուհըն տօլուլըը նա՛ սըլ կէլիր, ճիւմէսի պիրտէն մի կէլիր, եօգ իսէ պէր տէվամ կէլմէքտե՞ մի օլուր»։ Բուհլէ մէմլու օլմագլըղըն թա՛րիգի հագ- գընտա պահս էթտիք։ Շիմտի տախի բու- հըն նա՛սըլ կէլիր իտիյի հագգընտա միւ- թէլա՛ա էտէճէյիզ։

Բուհլէ մէմլու օլմագ պէրէքէթի հագ- գընտա սէյլէր իրէն եէնի ՝Ահա մուհար- րիւրէրի Եունանիճէտէ իւչ սըյլէ իսթի՛ մալ էտէրլէր — (Aorist) քի Մագի ի շու- հուտի, Հիքեայէ ի միւզարի, վէ հալ տէ- մէք տիր։ Պու սըյլէլէրին հէր պիրինին պիրէր նէվ՛ մա՛նասը վար տըր. Բուհ իւլ

Գուտս պու ֆարգլը սըյլէլէրի պիրէր մագսէտէ մէպնի իսթի՛մալ էթմիչ տիր. օլ սէպէպտէն մէգքիւր ֆարգլարը պէյանլէ մա՛նալարընը էյրէնմէք վէ օլ մագսէտէ վասըլ օլմագ պիղէ դայէթ ֆա՛իտէլի օլա- ճագ տրր։

(1) (Aorist) թիւրքճէմիզին մագի ի շու- հուտի տէմէք տիր. պու սըյլէ կէլմիչտէ ափանսըզ վուգու պուլան պիր վագը՛ա կէօսթէրիր եախօտ կէլմիչտէ իճրա օլմըլ վէ պիթմիչ պիր վագա՛ա իշար էյլէց — պիրֆարզ «մէմլու օլտուլար» (Սմալ. 2. 4)։

(2) Հիքեայէ ի միւզարի — Սմալ. 13. 52տէ օլտըղը կիպի «Մէմլու օլուրլար իտի»։

(3) Հալ Սմալ. 11. 24տէ օլտըղը կիպի Հալը թապի՛իյի կէօսթէրիր պիրֆարզ «մէմլու»։

Աթիտէքի այէթլէր Սմալը Բուսուլտա ֆարգլը սըյլէլէրի շամիլ օլան այէթլէր տիրլէր։

Մագի ի շուհուտի

Սմալ. 2. 2։ «Պիւթիւն խանէյի տօլ- տուրաու» Սմալ. 2. 4տէ «Ճիւմէսի մէմլու օլտըլար» Սմալ. 4. 8տէ «Պետրոս Բուհ իւլ

Գուտայէ մէմլու օլուպ»։ Պետրոս ագտէմճէ մէմլու օլմըլ իտի . Պապ 2. 4 :

Սմալ. 4. 31. «Ճիւմէսի Բուհ իւլ Գուտայէ մէմլու օլտըլար»։ Պետրոս եինէ անլէրին արասընտա իտի , շէօյլէ քի պու սըյղէ միւճիպինճէ Բէսուլ տէֆ'աթլէ մէմլու օլար : Շէօյլէ քի պու մա'նատա թէքրար պէ թէքրար մէմլու օլմագ միւմիին տիր : Պապ 4. 8 վէ 31տէ պու իքի միւնասիպէթտէ խուսուսի ինթիյաճ վար իտի . պու ինթիյաճ իչիւն Պետրոս Բուհ իւլ Գուտայէ թագէ , խուսուսի վէ մու'այյէն տօլուլըղընա նա'իլ օլտը : Պունտան էօյրէնիլիզ քի հէր նէ զէման մուհիմմ վէ միւշքիլ պիր խըտմէթէ տավէթ օլունուր իսէք , Բապպ Յիսուս՝ Բուհ իւլ Գուտայէն եէնի վէ թէքրար տօլուլըղընը պիղիմ իչիւն հազըրլամըլ օլույօր , վէ պու «թէքրար մէմլու» օլմագլըդ հալի ինթիյաճ հասըլ օլարդտա վագը՝ օլույօր : Պետրոսըն թէքրարէն «մէմլու» օլարըղընը 'այնի պապտա իքի տէֆ'ա օգույօրըլ :

Սմալ. 9. 17 : (Սօղոս) «Բուհ իւլ Գուտայէ մէմլու օլասըն»։ Սօղոս՝ «վաֆթիլիզ» օլընընճայատէք իչինէ պալլամատը եա'նի

Բուհ իւլ Գուտայէ մէմլու օլանա գատար :

Տիկէր րէսուլլէրին Պէնտէկոստէտէ նա'իլ օլարգլարը թամմ 'այնի պէրէքէթէ նա'իլ օլմասը լազըմ իտի վէ օլտու : Սօղոսըն Պէնտէկոստէսի պու իտի վէ ախէրլէր իչիւն օլտըղը կիպի . քէնտիսի իչիւն տախի խըտմէթ իճրասը Պէնտէկոստէտէ պալլատը : Սմալ. 13. 9 : «Պօղոս Բուհ իւլ Գուտայէ մէմլու օլուպ»։ Տօգուլընճը պապտա մէմլու օլան . քիմսէ՝ սիհրպազ էլիմասը թա'ղիլ էթմէք իչիւն խուսուսի ինթիյաճ աչըլտըղընտա թէքրարէն մէմլու օլտու : Պու այէթլէրտէ զէքը օլընան պէրէքէթին թէտրիճէն տէյիլ իլլա պիրտէն պիրէ իճրա օլընտըղընը կէօրիւրիլզ :

(2) Հիֆեայէ ի միլզարի

Սմալ. 13. 52 «Շայիրտլէր իսէ մէսէրլէթ վէ Բուհ իւլ Գուտա իլէ մէմլու օլուրլար իճի»։ Հիքեայէ ի միւլարինին (խաթիմալ օլընտըղը Սմալը բուսուլտա) պիր թէքայէթի պու տըր : Շէօյլէ քի պունուլէ Բուհըն վաֆթիլիլինին եախօտ տօլուլըղընըն վուգու պուլուպ կէչտիլինի տէյիլ , իլլա պագի գալտըղընը , տէվամ էթտիլինի կէօ

ընդհանուր յԱյնի թէսավորութիւն, Եփես. 3. 18 տէ «Բունէ մէմու օլունըզ» քէլամընտա տախի պուլունուր: Փրինսիփէլ Մուլըն տէսիյինէ կէօրէ Եունանիճէտէ «մէմու օլունըզ» քէլամը «մէմու օլունըզ» մասնաւոր տախի հա՛իլ տիր: Իշպու նառիհաթը միւթէզամմին ֆի՛իլ պիր մէսէք եա պիր թապի՛աթ եա տէվամ տախի իշար էյէր: Պու սըյոլէտէ իսթի՛մալ օլընան «մէմու օլմաղլըզ» տա՛իմա տէվամ էտէն պիր հալ պէյան էտիյօր:

3. Հալ

Մամալ. 6. 3. «Էյ պիրատէրլէր, սիզտէն հաղլարընտա հիւննի շէհատէթ օլընան վէ Բուն իւլ Գուտս վէ հիքմէթլէ մէմու պուլընան եէտի առէմ ինթիսապ էտինիլ, պիլ տախի անլէրի պու իշէ թա՛յին էտէլիմ»: Եա՛նի հալը հաղրտա Բուն իւլ Գուտս վէ մէմու առէմլէր տէմէք իսթէր: Պու շէմմալարըն թա՛յին օլընտըզլարը խըտմէթէ տիգգաթ էթմէք ֆա՛իտէլի տիր: Անլէր տիւնեքլի պիր իշէ պագաճագլար, Եունանի տուլ գարըլարա իա՛նէ թէվլի էտէճէք իտիլէր: Փագաթ պու խըտմէթ իշիւն

պիլէ «Բուն իւլ Գուտս վէ մէմու» քիմսէլէր թա՛յին օլունտը: Պաշգա քիմսէլէրի թա՛յին էթմէտիլէր: Պու կիւնքի քիլիսէ Բէսուլի քիլիսէտէն նէ գատար ուզաղա սափուլը տըր: Քիլիսէնին ումուրը ճիսմանիյէսինին իտարէսի իշիւն պիր թագըմ քիմսէլէրին ինթիսապընա իւլիւմ կէօրիլէ, անլէրին «Բուն իւլ Գուտս վէ մէմու» օլուպ օլմատըզլարընը քիմ տիւլիւնէճէք տիր: Հալ Սլահըն Քիլիսէսինտէ մէ՛մուրիյէթտէ պուլընմագ իւլըրէ նէ՛ շօգ քիմսէլէր ինթիսապ օլունույօրլար քի Քրիստոսըն Բունընա ապա մալիք տէյիլ տիրլէր: «Բուն իւլ Գուտս վէ մէմու» օլմատըզտան մա՛տա Սլահա օղուլ պիլէ գապուլ օլընամըշտըրլար: «Էյէր պիր քիմսէ Բուն իւլ մէմու տէյիլ իսէ պիլա շիւպհէ տիւնեքլի շէյլէր իլէ մէմու տըր, վէ պէօյլէ պիր քիմսէ տիւնեքլի ումուրա մէ՛մուր օլապիլիւր: հալ պու քի նիշէ տէֆա քիլիսէնին մէ՛մուրը օլմագ իւլըրէ պէօյլէլէր գօնուլըշ տըրլար»: Մհալը ճէտիտ Քիլիսէսի էօյլէ պիր մէ՛մուրա միւլթաճ տէյիլ տիր: Յիսուս Քրիստոս վէ րէսուլլէրինին Քիլիսէսի շէյթան օղուլլարընըն տէսթէկիլէ տուրա-

մազ : Էճնէպի եա'նի Քրիստոսսըզ , իւմիտ-
սիզ վէ տիւնեալի պիր քիմնէյի փէտէր
էվինին իշէրի իտարէսի իշիւն տա'վէթ էթ-
մէյէ նէ՞ հազգըմըզ վար տըր : Բէսուլլէրին
զէմանը պէօյլէ՞ մի իտի : «Միւմին օլմայան
իլէ միւնասիպէթսիզ պիր պօյունտուրուզա
կիրմէյինիզ» . (2 Կորն. 6. 14) :

Էլեէվմ Բապպըն գաթիէն նէհի էյլէտիյի
նէ՞ չօգ միւնասիպէթսիզ պօյունտուրուզա
հաթթա Քիլիսէէր պիլէ կիրմիշէր տիր :
«Մէրքէպ իլէ էօքիւղիւ պիրիքտէ գօշտու-
րարագ չիֆթ սիւրմէյէսին» : (Թէս. 22. 10) :

Պու միւնասիպէթսիզ պօյունտուրուզըն
մէսուլլ քիմ տիր . Քիլիսէ 'ազալարը տէ-
յիլ մի քի պէօյլէ ֆէրտէրի ինթիսապլէ
Ալլահըն Քիլիսէսինտէ մէմուրիյէթէ գօր-
լար : Է՞յ Քիլիսէ 'ազալարը պունտան պէօյլէ
սագընըն . Քիլիսէնիզին կէրէք Բուհանի վէ
կէրէք ճիւմանի ումուրընըն իտարէսի իշիւն
ինթիսապ էտէճէյինիզ ատէմիէր հազգըն-
տա բէսուլլարըն չու նասիհաթընը տէրիսաթր
էյլէյին «Սիզտէն Բուհ իւլ Գուտպէ մէմու
ատէմ ինթիսապ էտինիզ» :

'Ամալ. 6. 3 տէ «Իման վէ Բուհ իւլ

Գուտպէ մէմու օլան Ստեփաննոս նամ պիր
ատէմ» : Էզմինէ ի գատիմէտէ պու պիր
նէվ՝ հասըլ վէ մարքուպ իտի : Բուհ իլէ
մէմու եէտի քիմսէ մաթլուպ իտի — լա-
զըմ իտի : Վէ տէրհալ հասըլ օլտուլար :
Ջէմանըմըզտա կիւճիւք հանկըսընտա տըր ,
հասըլտա մը , մաթլուպտա մը : Հէր իքի-
սինտէ տէ : Բուհ իլէ մէմու քիմսէլէր փէք
ազ թալէպ օլունուրլար . լարին էյէր եարըն
մաթլուպաթ զուհր էյլէսէ էօյլէ զաթլարըն
նասիրէն պիր գաշ քիլիսէլէրտէ պուլընաճա-
ղընը մա'էթթէսիւֆ պէյան էտէրիզ : Լա-
քին հաճէթ տէյիլ , նէ հասըլ նէ տէ մաթ-
լուպ իշիւն պիր հարէքէթ եօգ տըր : Ստեփան-
նոսըն արգատաշլարը Բուհ իւլ Գուտպէ մէմ-
ու քիմսէլէր օլուպ արալարընտա Ստեփան-
նոս խուսուսի սուրէթտէ զիքր օլունմըլ տըր :

Պու քիմսէ մէգքիւր եէտինին իշինտէ
էն մէշհուրը վէ Բուհըն մէվհիպէլէրինին
իւզէրինտէ աճա'իւպ թարզտա փարլամագ-
տա օլտըզը պիր քիմսէ իտի : Իմանը օլգա-
տար գուվլէթլի իտի քի խատէթէն զիքր
օյընմազա շայան իտի : Մէրգումը սալթ
Բուհլէ մէմու տէյիւ զիքր էթմէք քիֆա-

յէթ էթմէզ , զիրա «Բուհ իւլ Գուտայ վէ իմանլէ» տախի մէմլու պիրի իտի : Իման տախիլէն մալիք օլտըղը պիր 'ինայէթ իտի :

'Ամալ. 7. 55 «0 իսէ Բուհ իւլ Գուտայէ մէմլու օլարագ» : Ստեփաննոսըն թա 'էօմ-րինինն նիհայէթինէտէք հալը թապի'իսի պու իտի : 'էօմրիւ հագգընտա իւք իշիթ-տիյիմիզ զէման հալը պու օլտըղը միսիլլիւ թա'րիֆի նագապիլ ճէլալէ նա'իլ օլտըղը զէմանտա տախի պէօյլէ իտի :

'Ամալ. 11. 24տէ Պարնապաս «էյի , Բուհ իւլ Գուտայէ վէ իմանլէ մէմլու պիր առէմ իտի» : Սահիհէն էյի պիր առէմ իտի վէ Ալլահըն Բուհըլլէ տախի օլ գատար մէմլու իտի քի նէֆսէ մահալ եօգ իտի , զիրա օգուտըղըմըզա նագարէն , մէրգուլմ Անթաքիատա պաշանմըլ օլան պիր ինթի-պահը բուհանի տախիլինէ կէլտիյինտէ , պու ինթիպահ քէնտի վասիթասըլլէ մէյ-տանա կէլմէմիշ իքէն , հասէտ էտիպ տէ մէյտանտաքի իշին գուվլէթինի նագըս կէօթէրիպ պէյէնմէյէճէք եէրտէ «Վա-սըլ օլուպ Ալլահըն լութֆընը կէօրտիւքտէ մէսրուր օլսու» (Այէթ 23) : Թա'րիֆէ հա-

ճէթ եօգ սըրքի 0 «Բուհ իւլ Գուտայէ մէմ-լու իտի» : Պու կիւն Պարնապաս կիպի օլ-մայան նէ չօգ քիմսէլէր վար սըր :

Փարգը սըյղէլէրին իսթի'մալ օլընտըղը այէթէրի միւթէլա'ա էթտիքտէն սօնրա պու պէրէքէթ նա'սըլ կէլիր . պիր տէֆ'ա տա'մը , եօգ իսէ տա'իմա մը կէլիր» : սիւ-ալլարընա ճէվապ վէրէպիլիրիլ : Պա'զէն պէլլի սուրէթտէ նակեահ տօլմագըլըգ օլու-յօր վէ միւ'մին օլ հալինտէ միւթթալի' օլարագ «Բուհլէ տօլու իմ» տէյէպիլիյօր : Միւ'մինին իշպու հալը իլէ Բուհլէ տա'ի-մա տօլու օլան հալը թապի'իսի արա-սընտա պէօյիւք պիր արալըգ վար իտիյի մալիւմ տիր : Լաքին Ալլահ պու արալըղը պիպիմ իշին գըսալթմըլ տըր : Մէնրա օլ-սըրար (մազի'ի շուհուտի) վէ Մէնրա սըր-րար (Հալ) զէմանլէրի արասընտա օլան հալգա' «Մէնրա օրուրար իսի» (Հիքեայէ ի միւզարի) զէմանը սըր . պէօյլէճէ մէզքիւր պէրէքէթին տա'իմա կէլմէքտէ իտիյինի կէօրիւյօրըլ : Անճագ պիր տէֆ'ատա'մը կէ-լիր : Էյէր Պունընլէ տէմէք իսթէնիլիրսէքի պիզ խազինէ կիպի օլուպ տէրունիմիլէ

ղանիմէթլէ պիր տէֆ'ատա տօլտուրուլըր , պա'տէհու միւնասիպէթ տիւշտիւքճէ պիղ սարֆէտէրիզ , պունաս պին քէրրէ «խալըր» ճէվապընը վէրիւրիզ : Եյէր էօյլէ օլսա իտի Օ պիղէ պէրէքէթ օլաճագ Էէրտէ լա'նէթ օլուր իտի : Հա'նկը մախզէն վտր տըր քի թէքրար տօլտուրուլմասըն , Պա'զը Բրիս- թիանլար պիրաղ խըտմէթ 'ազապինտէ պօշալլապ , գուրու վէ սուսըզ պիր հալէ կէլաիքլէրինի պէյան էտէրլէր : Պէօյլէ օլ մաղա լիւզում եօգ տըր : Բուհլէ մէմլու իշէիլէրտէ վազա'ա պէօյլէ օլմայօր . ան- լէր իշէտիքճէ քէսպի գուվլէթ էտիյօրլար վէ տա'իմա «տօլմագտա» օլույօրլար :

Մէլպուրնտան էվիմիզէ կէլիրքէն չօգ քէրրէ Էօլըն քէնարընտա պիր թէքնէ եա- նընտա տուրուպ աթա սու վէրիւրիմ : Թէք- նէ սու իլէ տօլու օլուպ պէօյիւք սանտըզ կիպի պիր մախզէնէ մէրպուլթ տըր : Աթ իշտիքճէ սու էնմէքտէ իքէն թէքնէյէ ա- գան պիր սու սէսի իշիտիւրիմ : Էվլէթ սէս մախզէնտէն կէլիյօր : Մախզէնտէ էօյլէ մաքինավի պիր հալ վար տըր քի թէքնէ- տէքի սու էնտիքճէ մախզէնին իշինտէքի

սույըն իւզէրինտէ եիւզմէքտէ օլան պիր թօփ տախի էնմէքտէ օլույօր : Պու սօն- ռաքի էնտիյի կիպի գափաթմագտա օլտըղը տէլիք ալըլույօր , պէօյլէճէ ախէր պիր մա- հալտէն օլ գատար թազէ սու կէլիյօր , պէօյլէճէ թէքնէ տա'իմա սու իլէ տօլու գալըյօր : Միւմինին հալի տախի թամմ պէօյլէ տիր : Էթրաֆտա օլան սուսըզ մա- հալէրէ սարֆիյաթ նէ գատար օլուրսա օլսուն ֆարգ էթմէզ . աճ ճանլարա նէ գատար վէրիւրտէ վէրիւրին , ալէտ տէվամ իշէրիյէ ագմագ օլտըզճա տէվամի «տօլու- լըզ» տախի օլաճագ տըր : Մահիհէն տի- շարը վէրմէքլիք իշէրի ալմագլըզ իլէ էօլ- չիւլիւր . պիր քիմնէ ալտըղը գատար վէ- ռէպլիւր : Միւմինլէր Ալլահըն տաղընտա պուլընան էպէտի հայաթ սույընըն մախ- զէնինէ մէրպուլթ տըրլար վէ արատաքի ալագա իման , տու'ա վէ թէքէքքիւր իլէ գա'իմ օլուպ էթրաֆըմըտաքի ճանլարա նէ գատար տա սարֆ օլընսա ֆարգ էթ- մէզ . պու վասիթալար իլէ գալպ տա'իմա տօլու վէ «Ալլահըն ճիւմլէ քէմալիյէթիլլէ մէմլու» պիր հալտէ տէվամ իւզրէ գալըր :

Ձերա մէսէլէ պիզիմ գապիլիյէթիմիզ-
տէ տէյիլ, իլլա պիզիմ հէր նէվ՝ ինթիյա-
ճըմըղըն Ալլահըն պիհուտուտ ինայէթ մախ-
զէնինտէն իքմալ օլընմասընտա տըր : Պու
տախի Յովհ. 7. 38 տէ.քի «ըրմագլար ճէր-
եանընըն», պիր իզահաթը տըր : Ճօշմագ վէ
ճէրեան էթմէք անճագ պէրէքէթ սաչա-
պիլիր : Պիր քիմսէ ճօշմատըգճա սուսըզ
ճանլարա պիր տամլա պիլէ իչիքէմէզ : Կի-
րակի մէքթէպիլնտէ մինպէրտէ վէ հէր հանկը
րուհանի պիր իշտէ ճօշմագլըգ տըր քի պէ-
րէքէթ կէթիլիր վէ պու ճօշմագլըգ րուհըն
տախի գալպէ ճօշմասըյլէ տօղրու նիսպէթ-
տէ տիր : Իչէրի գալպէ «ըրմագլար» ճօշմա-
տըգճա, ճէրէյան էյլէմէտիքճէ խարիճէ
տախի «ըրմագլար» անտէն ճէրէյան էտէմէզ :

Սու մախզէնինտէն պիզիմ էվէ ազան
սու իլէ ֆիքրիմի իզահ էտէ պիլիրիմ : Պա-
զէն սու ալմագ իչիւն էվտէ մուսլուղա պիր
գօղա եանաչտըրըրըզ, պագարըզ քի սու
եօգ : Պունըն պիր գաչ սէպէպի օլապիլիր,
եա օ տըր քի պիզ նիզամա մուղայիր հա-
րէքէթտէ պուլունմըշ օլտըղմըզ իչիւն սու
մէմուրլարը սույըմըզ քէսմիշ օլուրլար,

եախօտ սու պօրուսընտա պիր մանի օլա-
պիլիր, եախօտ պիր տամլա սու վէրէմէզ
տէրէճէտէ թաղեիգ ազալմըշ օլապիլիր
եախօտ մախզէնտէ սու օլ գատար սզ
գալապիլիր քի պաչգա տահա մուհիմմ
պիր եէրէ կէօնտէրիլէր :

Էյ վահ, պազէն միւմինլէրտէն «Հա-
յաթ սույը ճէրեան էթմէզ», ֆագաթ կի-
րակի մէքթէպի եա մինպէրտէքի ինթիյաճ
տուրմազ, տախիմի պիր սէօզ ըրմաղը ճէր-
եան էտէր իսէ տէ իչինտէ «Հայաթ սույը»
ասլա օլմազ : Նիշիւն : Տէյիլ քի րուհանի
վէ սէմալի խաղինէնին թաղեիգի ազալմըշ
եախօտ մախզէնտէ հայաթ սույը ազալմըշ
օլտըղընտան ինթիյաճըմըզ իքմալ էտէմէ-
յօր, պիզ ալա պիլիր մէվզըտէ պուլըն-
տըգճա Ալլահըն մախզէնինտէքի առ ասլա
տիւքէնմէզ : Էյէր ճէրեան տուրմուշ իսէ
պիր եա իքի սէպէպտէն նաչի տիր, եա Ալ-
լահ 'ամէլիմիզի հիւքմ էտէրէք սույը քէսմիշ
տիր, եա տա պիր մա'նի վար տըր քի պու
իքի սէպէպլէրին ալթընտա տախի կիլունաի
պուլընմագտա օլուր : «Եւս Ալլահ, պէնի
թէճըրպէ էտիպ գալպիմի պիլ ... վէ պագ,

պէնտէ պիր ֆէսատ թարիգի վաճար մը տըր» (Մէզ. 139. 23. 24)։ Հէր եանյըչըղըն թէս-վիյէ օլընմասը իչին Ալլահըն կէօսթէր-տիյի թարիգ «իգըար վէ փաքլիք» տիր։

Պա՛ղէն մուսուլմա կիթտիյիմիզտէ սու պուլուրուզ, լաքին ղայէթ ազ, պէլքի պիր դաշ տամյա. սէպէպի իսէ եա թազեիգին ղայրի քեաֆի օլտըղը, եախօտ պուրատա պիր մա՛նի օլմասը, եախօտ պէլքի մուս-լըղը թէքմիլ աշմատըղըմըղ տըր։ Յովհ. 7. 38 տէ ղիքը օլընան «ըրմագլար» ճէր-եանընը նէ չօգ Գրիթիյանլար պու կիւն 'էօմը վէ 'ամէլ իլէ թագլիտ էթմէքտէ տիրլէր։ «Հայաթ սուլընըն» պիր աղը պիլա շիւպհէ անլէրտէն կէլիյօր, լաքին անճագ սըղարագ վէ տամլայարագ կէլիյօր։ Նի՛չին, պիլա շիւպհէ ագտէմճէ պէյան օլընտըղը կիպի թազեիգին 'ատէմի քիֆայէթինտէն տէյիլ տիր, գուսուր վէ եանըչ Ալլահըն թարաֆընտա տէյիլ տիր, իլա գալպի-միզտէ խուսուսի պիր մա՛նի եախօտ նիչէ շէյլէրի հիսապ էթտիյիմիզտէ սայրի պիւ-թիւն պիր մա՛նի՝ վէ քիւչիւք պիր փու-թըն օլմասը տըր։ Վէլէվ «կիւնահ» տէյիլ

իսէ պիլէ եինէ տէ պիր «աղըրլըզ» (Իպր. 12. 1) օլտըղընտան ճէրեանա մա՛նի տիր-էլան իգըար վէ թէհարէթ Ալլահըն չարէ-սի տիր։ Քէզալիք «իսրայէլին գուտուսը-նըն գուվլէթինի իմանսըղըզլէ թահտա էթմէք» մուսուլը թէքմիլ աշաճագ եէրտէ պիր աղ աշմագ, իմթիյաղըմըղ չօգ իքէն աղ տէյիլ տիւչիւնմէք, վէ Մէզ. 81. 10 տաքի «աղըրըն էյիճէ աշտա տօլտուրայըմ» էմրինէ իթա'աթ էթմէմէքլիյիմիզ տախի մանի՝ օլապիլիւր։ Իմանսըղըզլէ մէմլու պիր գալպտէն «Ըրմագլար» ճէրէյան էտէմէզ։

Պա՛ղէն տէ մուսուլմա կիթտիյիմիզտէ պիր աղ սու վէ պիր խայլը հաւա պուլու-րուզ։ Նէ՛ շամաթալար չըգար։ Հաւա քէն-տի մէվգը'ի մախսուսընտա փէք էյի պիր շէյ տիր, ֆագաթ սու պօրուսը իչինտէ տէյիլ, եա՛նի սու պօրուս իչինտէն՝ սուհու-լէթլէ ճէրեան էտէպիլմէսի իչին հէր շէյ-տէն հաթթա հաւատան պիլէ պօշալըպ թէմիզլէնմէսի լաղըմ կէլիւր։ Քիթապը Մու-գատտէսին պույուրտըղը վէճիլէ պա՛ղը շէյ-լէր «թէքէպպիւր» հասըլ էտէր վէ հայաթ սուլը անտէն ագմագտա տէյիլ զանն օլըն-

տըղը պաղը գալպէրտէ խայլը թէքէպպիւր
օլա պիլիր: Պու խոստուտա Բապպ պիլէ
եարտըմ էյլէյէ: Պու կիպի գալպէր պի-
զիմ սու պօրուսուղա միւշապի՛ն տիրէր,-
քի անլէրտէն փաքլէնմէլէրի իճապ էտէր:

Թէքրար մուսուղա կիթտիյիմիզտէ,
պէրրադ սույա րասթ կէլիրիզ, զիրա պօրու
թէմիզ վէ թազէիզ էյի տիր: Մուսուղը
աշմազտան պօրու սու իլէ տօլու օլուպ ա-
շըլըղը զէման գօղա տօլար իքէն պիլէ պօ-
րու հալա տօլու տըր, զիրա կէրչի սու մուս-
լուգտան ֆըչգըրըյօր իսէ տէ մուսուղա տա-
խի մախգէնտէն կէլմէքտէ իտիլինտէն, ա-
գար իքէն պիլէ, պօրու տօլու գալըյօր, Մուս-
լուգ գափանտըղընտա պօրու հագգընտա պիր
չէյ տէյէմէզսին, զիրա եինէ սու իլէ տօլու
տըր: Բուհանի սուրէթտէ Ալլահա րապթ
օլունմըշ միւ՛մին իչիւն տախի մէս'էլէ թամմ
պէօյլէ օլա պիլիր: Բապպըն այազլարը եա-
նընտա րահաթլանըր իքէն տօլու, բուհանի
իչտէ հէրարէթլէ իչլէր իքէն մէմլու վէ թա-
պի'ի հալտէ «Բուհ իւլ Գուտսլէ մէմլու» տըր,
զիրա «Բուհլէ մէմլու օլունըղ» էմրինէ նա-
սըլ իթա'աթ էթմէյի էօյրէնմիշ տիր:

Պ Ա Պ 15.

ԹԷ՛ԷՍԻՐ Ի ՊԱՊԸՆՏԱ

ՊՈՒՐ Էժմրտէ Բուհ իւլ Գուտսլէ մէմ-
լու օլմագ իլէ պէրապէր կիտէն վէ
անտէն գայնայան թէ՛էսիր վէ փա'իտէլէր-
տէն պազըլարը պէր վէճհ ի աթի զիքր օ-
լունուր:

1. Ճէսարէթ

Պա'ղը Բրիսթիանլարա Բապպ իչիւն պիր
իշ իչլէմէլէրինի թէքլիֆ էթտիլինտէ, չօգ
տէֆա «եափամամ, զիրա ճէսարէթիմ եօգ»
ճէվապընը ալըրսըն: Թա'յին օլընաճագ իլք
նօգթա «Բապպըն օլ իչի պէնտէն թալէպ
էթմէսի» մէս'էլէսի տիր: Էյէր էօյլէ իսէ
ճէսարէթ նօգսանիյէթի «Բուհ իւլ Գուտսըն
տօլուլըղընըն» նօգսանիյէթի տէմէք տիր:
Բուհ իլէ մէմլու պիր ատէմ Բապպ գօր-
գուսընտան մա'տա պիր գօրգու թանըմազ:

Սմալ. 2. 14-տէ «Պետրոս օն պիւրէրէ աշադտա տուրուպ երւքսէք սէպէ անլէրէ խիթապէն տէտի քի» . . : Արթըգ ճարի-
յէտէն գօրգմազ :

Լաքին պու՝ Նազարէթլիսին տէյերէք քէնտինէ եագլաշան ճարիյէտէն գօրգան քիմսէ՞ մի տիր : Պու՝ «Տէտիյինիզ ատէմի թանըմամ» տէյերէք պէտ տու՝ա վէ եէ-
մին էթմէյէ պաշլայան «քիմսէ՞» մի տիր : Էվլէթ, թամմ օլ քիմսէ տիր, լաքին թէպ-
տիլ օլմուշ արը . զիրա Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզի գօրգազ երւէքլի Պետրոսը արս-
լան երւէքլի Պետրոսա թէպտիլ էթմիշ տիր : Շէօյէ քի էլլէրի Րապպըն գանըյէ գըզարմըշ ազղըն գալապալըղըն էօնիւնտէ տուրուպ՝ պիլա խավֆ «Անը խաչա մըխլա-
յարագ գաթլ էթտինիզ» տէհէթլի գա-
պահաթընը անլէրէ ի՛լան էյէտի :

Պապ 4. 13. «Անլէր Պետրոս իլէ Յով-
հաննէսին ճէսարէթինի կէօրտիւլէր : »

Պապ 4. 31-տէ «Ալլահըն քէլամընը ճէ-
սարէթլէ սէօյլէրէր իտի : »

Պապ 5. 20-տէ «Կիտինիզ, վէ հէքէլ-
տէ տուրուպ գավմա պու հայաթըն ճիւմէ

սէօղլէրինի սէօյլէյինիզ» տէտի : Զընտան-
տանտան չըգարըլըպ անըն իչիւն զընտա-
նա աթըրըղլարը այնը քէլամը թէքրար սէօյլէմէլէրի էմր օլունույօր : Լաքին անլիւր
Րուհլէ մէմլու քիմսէլէր օլտըղլարընտան ,
օլ պիր այէթտէ «Հէյքէլէ կիրիպ թա՛լիմ
էթտիլլէրինի» օգույօրըզ : »

Պապ 5. 29, «Ատէմլէրտէն զիյատէ
Ալլահա իթա՛աթ էթմէք կէրէք տիր : »

Պապ 5. 40—42. «Տէօյտիւքտէն սօնկ-
րա . . . մէսրուր օլարագ . . . չըգտըլար . . .
թէպչիր էթմէքտէն ֆերաղաթ էթմէզլէր
իտի : »

Պապ 21. 13. «Եալընըզ պաղլանմաղա
տէյիլ ամմա Րապպ Յիսուսըն իտի իչիւն
էօլմէյէ տախի հազըրըմ : » Ճէսարէթլէ
մէմլու իտի , չիւնքի Րուհ իւլ Գուտսլէ մէմ-
լու իտի .

2. Բռնորն մէյլէսի

Բռնորն մէյլէսի՝ Եօմրսէ , մուհապպէթ,
մէսէրրէթ . սէլամէթ վէ զայրի սուրէթ-
լէրտէ զահիհ օլուր (Գազ. 5. 22, 23) : Պիր
քիմսէնին գալպի էվլէլա Րուհ իւլ Գուտսլէ
մէմլու օլմատըգճա , Եօմրիւ Րուհըն մէյ-

վէլերիյէ նաւըլ տօլու օլապիլիր : Իւք քի-
լիսէտէ էրքէրէր վէ գարըլար Բուհիւլ
Գուտսլէ տօլու իտիլէր . 'ալէլ 'ումում պէօյ-
լէ իտի — չիմտի իտէ միւսթէսնա սայըլ-
մագտա տըր — վէ նէթիճէ հալինտէ ան-
լէրին 'եօմրլէրինին Բուսիւլ Գուտս մէյվէ-
լէրիյէ նաւըլ տօլու իտիլինի կէօրիւրիւզ :

Մուհապպէք , 'Ամալ . 4. 32. « Եէք տիւ
վէ եէք ճան ճիւմլէ շէյլէրի արալարընտա
միւշթէրէք իտի : » Պու 'իւմ' ի ուսուլը սէր-
վէթ նոգթա ի նազարընտան միւնասիպ օլ-
մայան պիր հալ . լաքին բուհանիյէթ նոգ-
թա ի նազարընտան զայէթ միւնասիպ պիր
հալ օլուպ , « Բէնտինիզ իչիւն սէմատա խա-
զինէլէր ճէմ' , էտինիզ » (Մատթ . 6. 20) ,
քէլամընըն տախի 'ամէլի պիր պէյանաթը
տըր : Էյէր պու կիւն հէր թարաֆտա գա-
րընտաշ մուհապպէթի լւմիւմիլէշմիշ օլա-
իտի հալը հազըր սէֆալէթի նէ գատար
չափուգ տէֆ' օլուր իտի : Իչպու Սէմա քէ-
լիմէսի օլտն «մուհապպէթի» էյիճէ անլա-
մագ իչիւն Ա. Կորն . 13 պապը տիզ իւզէ-
րինտէ միւթէլա'ա էյլէ :

Մէսէրրէք . Ամալ . 2. 46 տա «Մէսէր-

րէթլէ վէ խուլուսը գալպլէ թա'ամ էտիպ
Ալլահա համտ էթմէքտէ իտիլէր : » Հէր
թա'ամլարը պիր Աչաի Բապպանի իտի :
Պու կիւն տախի 'այնի սէպէպ 'այնի նէ-
թիճէյի հասըլ էտէպիլիր :

Պապ 3. 41. «Անըն իսմի իչիւն հագա-
րէթ կէօրմէյէ լայըգ սայըլարգլարընտան
տօլայը մէսրուր օլուրլար իտի : » Հալ պու
քի պիզ անտէն տօլայը ահ ու ֆիզան վէ
թէշէքքի էտէրիզ :

Պապ 13. 30-32 «Եէհուտիլէր թէ'ատ-
տի չըգարտըլար . . . Շայիրտլէր իտէ մէ-
սէրրէթլէ մէմուր օլուրլար իտի : »

Պապ 16. 23. «Պօղոս իլէ Շիղա տու'ա
էտիպ Ալլահա համտ էթմէքտէ իտիլէր» :
Մուղայագա շիտտէթ քէսպ էթտիքճէ մէ-
սէրրէթ տախի ճօշմագտա իտի (2 Կորն .
7. 4) վէ էլպէթթէ աղըր մուղայագայը ճօշ-
ղուն մէսէրրէթ թախֆիֆ էտէպիլիր իտի :
«Զիրա Բապպտա պուլարղընըզ մէսէրրէթ
սիղին գուվլէթինիզ տիր : » (Նէէմ . 8. 10) :

Սէրաւէք . «Անըն (Ստեփաննոսըն) եիւ-
զիւնիւ մէլէք եիւզիւ կիպի կէօրտիլէր : »

Պապ 7. 38. 39. «Վէ Ստեփաննոս Եմ

Րապպ Յիսուս ըստնմը գապուլ էյլէ տէ-
յերէք տու'ա էթմէքտէ օլարղը հալոտ անը
թաշլատըլար . . . վէ ույգուլա վարտը : »

2 Կորն. 4. 8. 9. « Հէր շէյաէ մուզա-
յադատա իղ լաքին պիհուզուր տէյիլ իղ .
միւզթարիպ իղ , լաքին մէյուս տէյիլ իղ .
թէ'ատտի կէօրիւրիւզ ամմա մէթրուք տէ-
յիլ իղ . . . եէրէ վուրուլուր իղ , ամմա հէ-
լաք օլմը տէյիլ իղ : »

Պէօյլէլիքլէ օլ բուհանի մէյվէլէր ֆիհ-
րիսթինի տէվամ էտէրէք , թէէննի , լութֆ
վէ խայրխահլըդ սըտդ , հիւր վէ զապթը
նէֆս վէ զայրիյէ թէսատիւֆ էտէրիլ : Վէ
օլ զէմանտէ Բուհլէ մէմլու քիմնէլէրին
'էօմրլէրինտէ մէյվէլէրին նաւըլ հուսուլէ
կէլտիյինի միւշահէտէ էտէրիլ : Պու մէյ-
վէլէրտէն չօղու պիր քէլիմէ իլէ պէյան
օլունապիլիր — հիլմիյէր : Բուհլէ մէմլու
ատէմին պաշ խատտիյէթլէրինտէն պիրի
պու տըր : Թա'պիր ի ախէրլէ , հիլմիյէթ օլ
թօփրագ տըր քի անտէ ըստնմ մէյվէսի
շիլէքլէնիր , պու թօփրագ նէ գատար տէ-
րին օլուր իտէ մէյվէ օլ գատար զանի վէ
քէսիր օլուր : Պունը կէլմէզտէն մէսէրրէթին

նէրէտէ պէօյիւր իտիյինէ պագալըմ : Մէ-
սէրրէթ՝ Մուհապպէթ վէ Սէլամէթ արա-
սընտա պէօյիւր : Պիրինին տէտիյի կիպի ,
օ՝ մահֆուլ պիր մէյվէ տիր : Էյէր Մու-
հապպէթ զա'իլ օլուրսա , Մէսէրրէթին պիր
թարաֆը աչըգտա գալտըղընտան օ տախի
զա'իլ օլաճագ տըր : Էյէր Սէլամէթ պօ-
զուլուրսա , Մուհապպէթ գալի իքէն պիլէ ,
շիմտի տէ Մէսէրրէթին տիկէր թարաֆը
աչըգտա գալտըղընտան , սօլուպ մահվ օլա-
ճագ տըր : Մէսէրրէթի պագի սագլամա-
նըն եէկեանէ թարիգի՝ անըն մուհաֆըզ-
լարը օլան Մուհապպէթ վէ Սէլամէթի լէ-
քէ վէ թէհլիքէտէն հըֆզ էթմէք տիր :

Պօղոսըն Եփեսոսըլարա եազաղըր մէք-
թուպընտա «Բուհլէ մէմլու օլունըլ» էմ-
րինի վէրէրէք , տօլուլըգտան հասըլ օլա-
ճագ նէթիճէլէրի պէրրագ պիր թարզաա
իշ'ար էյէր :

(1) Թէրէննիւմ վէ թէզմիր էտէն պիր
գալպ (Եփես. 5. 19) : Պու պիղի վէ 'էօմ-
րիւմիւզի պիր ահէնկէ կէթիրիր : Արթըգ
ահէնկի պօզմայաճաղըլ : Վէ պունընլէ օլ
պօզուլըգ տէֆ՝ օլունաճագ տըր :

(2) Շաքիր պիր գալա (Այէթ 20): Պէօյլէ պիր գալա Բրիստոսըն խտարէսինտէ գուսուր պուլմազ վէ «Անըն հագգընտա սիւրչմէզ» (Մատթ. 11. 6): Անըն թարաֆընտան նէ գատար տա թէճրիպէ վէ իմ թիհան օլունտա մըրըլտանմազ: Պէօյլէ պիր գալպէ մալիբ օլան «նէ՛ միւպարէք տիր:»

(3) Միւթի՛ պիր գալա (Այէթ 21) «Թէվազու իլէ պիրիպիրինիզի քէնտի նէֆսինիզտէն էֆղալ թուլթարազ» (Փիլիպ. 2. 3): Ախէր վէճնլէ պու զայրի միւմըին տիր:

(4) Բուհլէ մէմլու գարըլար քէնտի գոճալարընտ միւթի՛ օլուրլար (Եփես. 5. 22):

(5) Բուհլէ մէմլու գոճալար քէնտի գարըլարընը՝ Բրիստոս Բիլիսէյի սէվտիյի կիպի սէվէրլէր (Այէթ 25):

(6) Բուհլէ մէմլու չոճուզլար քէնտի վալիտէյնինէ միւթի՛ օլուրլար (Եփես. 6. 1):

(7) Բուհլէ մէմլու փէտէրլէր՝ ագիլ օլուպ՝ էվլատընը զազապա կէթիրմէզլէր (Պապ 6, Այէթ 4):

(8) Բուհլէ մէմլու գուլար քէնտի էֆէնտիլէրինէ միւթի՛ օլուրլար (Պապ 6, Այէթ 5):

(9) Բուհլէ մէմլու էֆէնտիլէր քէնտի գուլարընտ ֆենճի Սէմալի էֆէնտիլէրի թարաֆընտան իսթէնիլէն մուամէլէյի իճրա էտէրլէր: (Այէթ 9):

(10) Բուհլէ մէմլու քիմսէլէր խասթա, գանպուր վէ ճիւճէ քիմսէլէր օլմայըպ Բապարտա գուվլէթլի բուհանի գահրիմանլար օլաճազլար տըր: (Այէթ 10):

(11) Բուհլէ իլէ մէմլու քիմսէլէր ճիւմլէ բուհանի գուվլէթլէ գուշանըպ շէյթանըմազլուպ գըլարլար, էյէր Բուհլէ մէմլու օլմազ իսէլէր պուներ եափամազլար: (Այէթ 11):

(12) Բուհլէ մէմլու քիմսէլէր թէն վէ գան իլէ ուղրաշմազլար, տէրունլէրինտէ օլան քեաֆֆէի տիւշմէնիլէր զապթ օլընմըշ օլմաղլէ, արթըգ տիւշմէն՝ խարիճտէ օլան շէյթան տըր վէ քէնտի պիւթին գուվլէթլէրիլլէ շէյթանա մուգալլէմէթ էտէրլէր: Անըն տիւշմէնի սէմատա օլան շէրիբ բուհլար տըր: (Այէթ 12):

(13) Բուհլէ մէմլու քիմսէլէր տա՛իմա բուհտա տու՛ա էտէրլէր (Այէթ 18): Պու պասիրէթէ կէօրէ տա՛իմա ույանըգ օլմագ լազըմ՝ տըր, օլմայա քի շէյթան կիւնահա տիւշիւրէ:

Բուհէ մէմու օլմանըն սըպու թի թա-
րափընտաքի նէթիճէլէր պունլար տըր :
Մէնֆի թարափընտաքիլէր խսէ Գաղ. 5,
16, 17 տէ զիքը օլընմըլ տըր. «Բուհէ եիւ-
րիւյինսիւզ, վէ քեն շենկէքի իմրաւընսա
պուրընսայաճագսընըզ: Զիրա թէն բուհա
գարչը բուհ տախի թէնէ գարչը արզու
էտէր, պունլար տախի պիրպիրինէ մուխա-
լիֆ տիր, շէյլէքի սիւ հէման իսթէտիյի-
նիւ շէյլէքի ետփամազսընըզ:» Էյէր թէն-
ճէ սիւլը.քէտէրսէն պագ Գաղ. 5, 19 — 21 է.:

3. Ասեմլերէ եագրաշմագ

Բուհէ վաֆթիւլ օլընմըլ Գիլիսէնին
ախէր պիր թէ՛հսիրի տախի ասեմլերէ
եագրաշմասը սըր: Պագ իւք քիլիսէ տտէմ-
լէրէ նաւըլ եագլաշտը վէ նէ՞ միւպարէք
սէմէրէլէր հասըլ էյլէտի: Օլ գալապալըգ
էյլէնիւ պէյֆլէնմէտիլէր, իլլա թէպտիլ
օլտըլար, խէլաս օլտըլար վէ Բապպա տէօն-
տիւլէր: «Օլ կիւն թագրիպէն իւշ պիւն նու-
ժուս զաւմ օշունսր»։ Ամալ. 2. 41:

«Օլ առէմլէրին միգտարը թագրիպէն
պէշ պիւն օշսր»։ Ամալ. 4. 4:

«Բապպա իման էտէն էրքէքլէրին վէ

գարըլարը 'ասէսի կիթտիքճէ չօղալմագտա
խտի:» Ամալ. 5. 14:

«Շայիրալէրին 'ատէտի Երուսաղէմաէ
ղայէթլէ չօղաշարագ, քեահնիլէրտէն պիր
ջօգ խալգ տախի իմանա իթա'աթ էտէր-
լէր իտի:» Ամալ. 6. 7.:

«Իւլգ (Սամարիատա) Պիլ իթթիֆագ
անըն սէյլէտիքլէրինէ տիգգաթ էտէրլէր
իտի:» Ամալ. 8. 6:

«Վէ Լիւզգեատա վէ Սարօնտա սաքին
օլանլարըն ճիւղլէսի անը կէօրիւպ՝ Բապպա
տէօնտիւլէր:» Ամալ. 9. 35:

«Վէ պու վագա'ա պիւթիւն Եաֆատա
մալիւմ օլուպ նիյէ ֆիւնէլէր Բապպա իման
էթտիլէր:» Ամալ. 9. 42:

«Պեարոս պու շէյլէքի սէյլէմէքտէ իքէն,
քէլամը իշիտէնլէրին ճիւղլէսի իւզէրինէ
Բուհ իւլ Գուտա նաղիլ օլտու:» 'Ամալ.
10. 44:

«Վէ Բապպըն էլի անլէր իլէ օլմաղլէ
խալլը ֆիւնէ իման էտիպ՝ Բապպա տէօն-
տիւ:» 'Ամալ. 11. 21:

«Վէ Էրթէսի սէպթ կիւնիւնտէ թագ-
րիպէն պիւրիւն շէհր Էհալիսի Ալլահըն

քելամբը տինլեմէյէ ճէմ՝ օլտը:» Ամալ. 13. 44:

«Շէօյլէ սէօյլէտիլէրքի կերէք Ե՛հուտիլէրտէն վէ կերէք Ե՛ռնանիլէրտէն պիտ յօգ խաղց իմանանա կէլտի:» Ամալ. 14. 1:

«Օլ շէհրաէ տախի պէշարէթի թէպչիր էտիպ նիյէ քիմնէլէրի շախիրտ էթտիքտէն սօնրա . . . :» Ամալ. 14. 21:

«Քիլիսէլէր . . . կիւնտէն կիւնէ՝ ատէտի առքմագսա իտի:» Ամալ. 16. 5:

«Տիւնեայր ֆէռատա վերէն օլ ատէմէր պուրայա տախի կէլտիլէր:» Ամալ. 17. 6:

«Կրիսպոս իման էթտի . . . Կորնթոսլուլարտան տախի չօգ քիմնէլէր իշիտիպ իման էթտիլէր:» Ամալ. 18. 8:

«Րապպըն քէլամը գիյասէսիյէ թէլադգի էտիպ գուվլէթլէնիր իտի:» Ամալ. 19. 18 - 20:

Չօգ տէֆա՝ Քիլիսէտէն այրըրըշ քիմնէլէր հադգընտա իշիտիլիզ: Նիշիւն չօգլար Քիլիսէտէն այրըրըշ, սափմըշտըրլար: Եախօտ շէօյլէ տէրսէք տահա էյի օլուր Քիլիսէ նիշիւն անլէրտէն ուղադլանըշ: Ճէվապընը պաշգա պիր Ե՛հրաէ արամաղա լիւ

ղում Ե՛օգ, չիւնքի Քիլիսէյի ատէմլէրլէ պիրլէշտիրէն օլ մուհարրիք գուվլէթի, Րուհիւլ Գուտսըն վաֆիթիզիւնի զայպ էթմիշ տիրլէր: Հալ ու քէյֆիյէթլէր 20 ինճի՝ ապրտա նէ իսէ պիրինճի՝ ապրտա տախի՝ ախի իքէն Ե՛հնէտէ «Րապպըն Քէլամը զիյատէսիյլէ թէլադգըր էտիպ գուվլէթլէնիր իտի:»

Րուհիւլ Գուտսըն գուվլէթլինէ նա՛իլ օլմագ իշիւն էլէէվմ իսթի՛մալ օլընան չարէլէրի կէօրմէք փէք էսէֆլի պիր հալ տըր: Անլէրին ճիւմլէսի տախի լիւղամաըղ չարէլէր տիրլէր: Պիր Քիլիսէ պիր ուսուլ, տիկերի պաշգա պիր ուսուլ իլթիլիաղ էտիյօր, ֆապաթ հիշ պիրի տէ մուվաֆֆագ օլաճագ պիր ուսուլ պուլամայօրլար: Ե՛օյլէճէ չօգլարըն չապալայըպ պօշ Ե՛հրէ տօլալմալարը՝ աճայիպ տէլիլ տիր: Էյէր Րուհիւլ Գուտսըր րէտտ էյլէյէն Քիլիսէլէր զայպ օլալար Ալլահըն մէլէքիլթիւ պիր շէյ զայպ էթմիշ օլմաղ: Պէնտէկոստէտէ իսթի՛մալ օլընան չարէ վէ ուսուլլարա տէօնէլիմ: Ասըլ Ե՛անլըշըգ շուրատա տըր քի, Քիլիսէլէր «Ֆէվլանի օտանըն», Ե՛օլընը զայպ էթտիլէր: Էօյլէ իսէ հէր քիլիսէ քէնտի իլք

հօլլերն պուլարադ Պէնտէկոստէսինէ մազհար
օլտուն, մինպէր վէ նստարանլար Բուհ իւլ
Գուտս վէ արեշ իշէ վաֆթիզ օլունսըն,
օլ զէման էհարի պու հէրարէթի կէօրմէք
իշին գօշուշաճագլար: Օլ զէման Բիլիսէ
ատէմլէրի ճէլպ էտէպիլմէք իշին քէյֆլի,
էյլէնճէլի շէյլէրի տուլագ հէմի կիպի իս-
թի՛մալէ վուզում կէօրմէյէճէք տիր. զիրա
էհարի Յիսուսը կէօրմէք իշին Զաքէոսըն
ճիւմմէզ աղաճընա թըրմանտէզը միսիլիւ
Բիլիսէնին նստարանլարընը տօլտուրաճագ-
լար վէ կէշմէքտէ օլան Բրիստոսը կէօրէ-
ճէքլէր տիր, զիրա էհարի «Յիսուսը կէօր-
մէք իսթէր:» Ճէմա՛ւթ ճէլպ էթմէք
իշին Պէնտէկոստէ ուսուլընը թէպտիլ էթ-
մէյէլիմ:

4. Թէ՛ասսի

Բուհ իւլ Գուտսըն տօլուլըզըն ախէր
պիր նէթիճէսի տախի քէ՛ասսի տիր:

«Տիկէրլէր խոքիհզա էսէրէֆ՝ հէնի շէ-
րապլէ տօլու տըրլար՝ տէրլէր իտի:» Մալ. 2. 13:

«Անլէրէ էլ սալըպ . . . հապսա գօտու-
լար:» Մալ. 4. 3:

«Անլէրի չիտտէթլէ թէհտիտ էտէլիմ՝
տէտիլէր:» Մալ. 4. 17:

«Բէսուլլէրին իւզէրինէ էլ ուզատըպ ան-
լէրի՝ ումումի հապսխանէյէ աթտըլար:
Մալ. 5. 18:

«Անլէրին գաթլի իշին մէշլէրէթ էտէր
իքէն:» Մալ. 5. 33:

«Բէսուլլէրի չաղըրըպ տէօյտիւքտէն սօն-
րա Յիսուսըն իսմիլլէ սէօյլէմէմէյի թէնպիհ
էտիպ՝ անլէրի սալը վէրտիլէր:» Մալ. 5. 40:

«Անը թութըպ միլլէթ մէճլիսինէ կէօ-
թիւրտիլէր:» Մալ. 6. 12:

«Անը (Ստեփաննոսը) թաչլատըլար:»
Մալ. 7. 59:

«Վէ օլ վագթ յագիմ թէ՛ատտի վու-
դու՝ պուլմաղլէ:» Մալ. 8. 1:

«Էրքէք վէ գարըլարը սիւրիւքլէյէրէք
հապսխանէյէ աթտըլար:» Մալ. 8. 3:

«Սօղոս Բապըլըն շալիրտլէրի իւզէրինէ
տահա թէհտիտ վէ գաթլտան տէմ վու-
րարագ:» Մալ. 9. 1:

«Անըն գաթլի իշին միւշալլէրէ էթտի-
լէր:» Մալ. 9. 23:

«Անլէր իսէ անըն գաթլինէ ճէհտ էտէր-
լէր իտի:» Մամալ. 9. 29:

«Յովհաննէսին գարնտաչը Յակոբոսը դը-
լըճլէ գաթլ էթտի:» Մամալ. 12. 2:

«Անը (Պետրոսը) հապսխանէյէ աթար:»
Մամալ. 12. 4:

«Պօղոս իլէ Պարնապաս 'ալէյհինէ թէ'-
աատի չըգարտըլար:» Մամալ. 13. 50:

«Գալպլերինի պիրատէրլէր 'ալէյհինէ
թահրիք էտիպ իֆսատ էթտիլէր:» Մամալ.
14. 2:

«Անլէրի թահգիր էտիպ թաշամագ
իչիւն հիւճմ էթմէք իւզրէ իքէն:» Մամալ.
14. 5:

«Պօղոսը թաշատըլար:» Մամալ. 14. 19:

«Անլէրի տէօյմէլէրինի էմր էթտիլէր:»
(Պօղոս վէ Շիզանըն) Մամալ. 16. 22:

«Անլէրի հապսխանէյէ աթըպ . . . այագ-
լարընը թօմրուղա վուրտու:» Մամալ. 16.
23. 24:

«Շէհրի վէլվէլէյէ վէրտիլէր:» Մամալ.
17. 5:

«Խալգը թահրիք վէ թէշլիդ էթտի-
լէր:» Մամալ. 17. 13:

«Անլէր մուգալէմէթլէ քիւֆը էթմէլէ-
րիլէ:» Մամալ. 18. 6:

«Պօղոսըն 'ալէյհինէ գալգըպ' անը մահ-
քէմէյէ ճէլպ էթտիլէր:» Մամալ. 18. 12:

«Պու թարիգ 'ալէյհինտէ քէօթիւ սէօյ-
լէտիքլէրինտէ:» Մամալ. 19. 9:

«Վէ օլ էմնատէ պու թարիգ խուսու-
սընտա խայլը վէլվէլէ օլտու:» Մամալ. 19. 23:

«Փիւր զաղապ օլարագ:» Մամալ. 19. 28:

«Նէհուտիլէր անըն 'ալէյհինտէ պիր
հիլէ թէրթիպ էթմէլէրիլէ:» Մամալ. 20. 3:

«Պու գուշաղըն սահիպի օլան ատէմի
Նէհուտիլէր Երուսաղէմտէ պէօյլէ պաղլա-
յըպ թա'իֆէլէր էլինէ թէսիմ էտէճէք-
լէր:» Մամալ. 21. 11:

«Իւզէրինէ էլուղաթտըլար:» (Պօղոս պուն-
տան սօնրա սալը վէրիլմէտի) Մամալ. 21. 27:

«Անլէր տախի գաթլինէ գաստ էթմէք-
տէ իքէն:» Մամալ. 21. 31:

«Պօղոսը տէօյիւպ . . . իքի զինճիրլէ
պաղլայըպ . . . գալայա կէօթիւրտիլէր:»
Մամալ. 21. 32. 33. 34:

«Յաշամասը ճա'իզ տէյիլ տիր տէտի-
լէր:» Մամալ. 22. 22:

«Պօղոսը էօլտիւրմէ յինճէ պիր չէյ եէ-
յիպ իչմէյէ ճէյիզ՝ տէյիւ քէնտիւէրինի
լա՛նէթ ալթընա դօտուլար:» Ամալ. 23. 12:

«Պօղոսը պիր . . . եիւզ պաշըյա թէս-
լիմ էթտիւէր:» Ամալ. 27. 1:

«Պունտան պէօյլէ քիմսէ պանա զահ-
մէթ վէրմէսին զիրա պէն ճէսէտիմտէ Բապպ
Յիսուսըն պէրէլէրինի թաշըյօրում:» Գազ.
6. 17:

Պու այէթլէրին օգունմասը զէմանը-
մըզտա պիզէ թուհաֆ կէլիր: Ֆազաթ հա-
լա տիւնեա Ալլահա վէ Ալլահա ա՛խտ չէյ-
լէրտէ քէնտի մագսէտինի թէպտիլ էթմէ-
միշ տիր: Լաքին պէլլի պիր թէպէտտիւլաթ
մէյտանա կէլմիլ տիր: Թէ՛հսիւֆ էտէրիզ
քի օլ թէպտիլաթ պիզ Ալլահ էվլատընտա
տըր: Վէ էյի պիր թէպտիլաթ տէյիլ տիր:
Պու ատէմլէրի տիւնեա իլէ մուխասէմէյէ
գօյան Բուհըն տօլուլուղընը զայպ էթմիշիզ:
Էյէր պու կիւն պիր քիմսէ պու ատէմլէրի
ինտ Ուլլահ ճէսուր գըլան պէրէքէթի արար
վէ պուլուր իսէ կէօրէճէք տիր քի տիւնեա
թէպտիլ օլմամլը վէ «Ֆէրիսիլէր» հալա
՛այնի տիր: Բուհըն տօլուլըղը ատէմի Ալ-

լահա զայէթ սըգ տօսթ էտէր: Ֆազաթ
հէր հալտէ տիւնեայա տիւշմէն էտէր:
«Պու էճլտէն տիւնեա սիզէ պուղղ էտէր:»
(Յուլ՝. 15. 19): Բուհըն տօլուլըղընը թալէպ
էտէն քիմսէլէր իշպու վազա՛ալարը տէր
խաթր էտէրէք, մէ՛մուլ էթմէտիյի քիմ-
սէլէրտէն պիլէ թէ՛ատտի կէօրէճէյինի հի-
սապա ալմալը տըր: Թէ՛հիլքէտէն խապէր-
տար օլմագ Բուհըն գուլվէթիյլէ գուլվէթ-
լէնմէք տէմէք տիր:

«Տիւնեատա մուզայագանըզ օլաճագ,
լաքին ճէսարէթլէնիլիզ, պէն տիւնեայա
ղալիպ օլտըմ:» (Յուլ՝. 16. 33):

Պ Ա. Պ 16.

ՊԻՐ ՔԻՄՍԷ ԲՈՒՀԼԷ ՄԷՄԼՈՒ ՕԼՏԵՂԸՆԸ
ՊԻԼԻՐ ՄԻ

ՐՈՒՀ ԻՐԼ ԳՈՐՏՍ ԻԷ մէմլու ու-
տըղմը նէտէն պիլէյիմ՝ տէյիւ
չօդ տէֆա սիւալ ուլունմը տըր:

1. Իյհաւնը իյահիհին շէհասէրիւսէն
պիյիրսին:

“Տու՛ա իլէ տիլէտիյինիլ շէյի աշաճա-
ղընըզա ի՛րիզաս էսիւհիլ վէ սիլէ ուլաճագ
տըր: (Մարկ. 11. 24)

Պունտան պիլերիլ քի էյէր նա՛իլ ու-
տըղն նուրա կէօրէ Բուհլէ մէմլու ուլաճագ
իյիւն լաղըմ՝ ուան շարթլարը իճրա իլէ աու-
ման իյիւն տու՛ա իլէ թալէպ էյլէմիլ իսէն,
օլ պէրէքէթի ալաճաղընա ի՛թիգատ էթ-
մէք իմթիյաղըն տըր, վէ Քրիստոսըն սա-
րիհ էմրինէ կէօրէ ֆէրիլէ ի զիմէթին
տիր տախի: Էյէր Ալլահ վէրտիյինտէ սէն

տէ հագիլգաթէն ալտըն իսէ համա էտէ
պիլերսին վէ պու՛ նա՛իլ ուտըղընը իսպաթ
էտէր. զիրա ալմատըղըն շէյ իյիւն թէշէք-
քիւր էտէմէզսին: Պու ճէվապ՝ խէլա ու-
տըղմը նէտէն պիլէյիմ սիւալընա վէրիլէ-
ճէք ճէվապա միւշապիհ տիր: Քէլամըն շէ-
հատէթինէ սաֆի իմանլէ խէլասա նա՛իլ
օլուրուլ: Չօդ քիմնէլէր հիլ պիր հիսսի-
յաթ գապարմասը հիսս էթմէքսիլին խէ-
լասա նա՛իլ ուտըղլարը միսիլիւ, նիլէլէր
տախի տօլտըղլարընա տա՛իր հիլ պիր հիս-
սիյաթ շէհատէթի թաշըմայարագ իմանլէ
“Բուհ իւլ Գուտըն տօլուլըղընա” նա՛իլ
օլմըշտըրլար: Մէմլու ուլաճաղըզտա հիսսի-
յաթըն պուլունմասը շարթը մութլագ տէ-
յիլ տիր: Լաքին պու տէմէք տէյիլ տիր քի
էօյլէ պիր զէմանտէ հիսսիյաթ ասլա թահ-
րիք օլընմալ, զիրա հիսսիյաթ Ալլահըն
իրատէթինէ կէօրէ վաղթը մախսուսընտա
զահիր օլաճագ տըր:

2. Բուհըն շէհասէրի

Բուհ իլէ մէմլու ուտըղմըզա տէրունի-
միլի մէմլու գըլան Բուհ տախի շէհատէթ
էյլէր: Չօդ սըրալարտա օլ միւպարէք գան՝

Եհնի տօղուշա նա՛իլ օլանճանա իրհագ օլըն-
տըղընաաշէհատէթէյլէտիյլմիսիլլիւ, չօգլար
տախի օլ միւպարէք աթիյէնին քէնտիլէրէ
իհսան օլընտըղը տագիգէյիթթիլա՝ ը տէ-
րունէրէրէյլէ պիլիւրէր, չօգ քիմսէլէր Եհնի
տօղտըղլարընըն թարիխիի սէօյլէյէպիլտիք-
լէրի կիպի, անլէր տախի Բուհլէ վաֆթիզ
օլընտըղլարը թարիխի սէօյլէյէպիլտիլէր:

Թէքրար տէրիզ քի նիշէլէր Եհնի տօ-
ղուշարընըն թարիխիի վէրէմէյիպ, ամմա
վադը՝այը գալպէն պիլիպ միւթմէ՛ին օլ-
տըղլարը միսիլլիւ, նիշէլէր տախի Բուհլէ
մէմու օլտըղլարը թարիխի վէրէմէզսէլէր-
տէ օլ միւպարէք ՚էօմրէ տախիլ օլտըղլա-
րընա միւթմէ՛ին օլա պիլիւրէր: Էյէր Բու-
հլէն տօլուլըղընա նա՛իլ օլտըղըմըղ պէրլադ
պիլիւր իսէք թարիխիսնէ չօգ էհէմմիյէթ
վէրմէյէ լիւզում եօգ տըր:

3. Միւթէ՛ազգըպ ՚աշաւէթյէր

Քէզալիք պիր քիմսէ Բուհլէն տօլուլը-
ղընըն քէնտի գալպ վէ ՚էօմրիւնէ կէլտի-
յիսի Շիմալի Սգօշիտա պա՛ղը քիմսէլէ-
րին թէսմիյէ էթտիյի միսիլլիւ օլ միւպա-
րէք հալ իլէ պէրապէր զահիր օլան ՚ալա

մէթլէրտէն պիլիւր: Քրիստոսըն ախէր պիր
միւնասիպէթլէ պույուրտըղը շու քէլամ՝
պիլա շիւպհէ պունա տախի թաթպիգ էտի-
լէպիլիւր. «Անլէրի մէյվէլէրինտէն թանըյա-
ճագսընըզ:» (Մատթ. 7. 20) «Բուհլէն մէյ-
վէսի մուհապէթ վէ մէսէրրէթ վէ սէլա-
մէթ վէ թէ՛հննի վէ լութֆ վէ խալլիսահ-
լըզ վէ սըտգ վէ հիւմ՝ վէ զապլթը նէֆա
տիր:» (Գալ. 5. 22): Նէրէտէքի Բուհլէն
տօլուլըղը վար իսէ, օրատա մէյվէնին տա-
խի չօգ օլմասը թապի՛ի տիր: Քէմմիյէթ
վէ քէյֆիյէթ տախի օրատա օլաճագ տըր:

Ագտէմճէ թէ՛հսիլլէրի հագգընտա
պահս օլունուր իքէն պու խուսուստա միգ-
տարը քեաֆի սէօյլէնմիշ օլտըղընտան պու-
րատա թէքէրրիւրինէ լիւզում կէօրմէյիլ:

Լաքին շու ֆիքրտէ թութուլմալը տըր քի
Բուհլէն տօլուլըղը կէրչի պիր աթիյէ իսէտէ
Բուհլէն մէյվէսի մահսուլ տըր: Հալ ու քէյ-
ֆիյէթլէր միւսա՛իտ իսէ մէյվէ պէօյիւր, վէ
պէօյիւրէնճէֆ ճիւր տախի: Լազըմ՝ օլան շարթ-
լարը իճրա էթմէտիքճէ չօգ մէյվէ մէ՛մուլ
էթմէք՝ ազլը սէլիմ թէսափլուրը տէյիլ տիր:

Պ Ա. Պ 17.

ՊԻՐ ՔԻՄՍԷ ԲՈՒՀԷ ՄԷՄԼՈՒ ՕԼՏԸՄ՝
ՏԷՄԵԼԻՐ ՄԻ ՏԻՐ

ՊԻՐ քիմսէնին «Պէն Բուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օլտըմ» տէմէսի տօղըմը մը տըր տէյիւ շօգ քէրրէ սիւալ օլտնուրէ Պու խօտփէսէնտլիք տէյիլ մի տիր։ Յովհաննէս Յիսուս հազգընտա շէօյլէ տէտի» Իշթէ տիւնեանըն կիւնահընը ըէֆ՝ էտէն Ալլահըն գուզուսը . . . Բուհ իւլ Գուտսլէ վաֆթիլ էտէն օ տըր։» (Յովհ. 1. 29. 33) Պուրատա Քրիստոսըն իքի խըտմէթինի կէօրիւրիւզ. «կիւնահը ըէֆ՝ էթմէք» վէ «Բուհ իւլ Գուտսլէ վաֆթիլ էթմէք։» Քրիստոսըն կիւնահ ըէֆ՝ էտէր իտիյինի պիլէն հէր քէս Անըն վաֆթիլ տախի էտէր իտիյինի պա թէճըիպէ պիլէյի տիր։ Հազիգաթէն քեամիլ խէլաս անճագ պու տըր։ Սալթ

կիւնահտան խէլաս օլմագ եարը խէլաս տըր. «Բուհ իւլ Գուտսլէ վաֆթիլ օլմագ» իսէ քեամիլ խէլաս տըր։ Էյէր Քրիստոս պիր քիմսէնին կիւնահընը ըէֆ՝ էյլէմիշ իսէ, օլ ատէմ օլ վագա՛այը պիլէմէզմի։ Պիլա չիւպհէ պիլիր։ Էյէր պիլիրսէ վագա՛այա շէհատէթ էտէմէզմի, եախօտ Քրիստոս անըն իգրար էթմէսինի մէմուլ էթմէզ մի։ Անըն իչիւն նէ՞ պէօյիւք պիր իշ եափտըղընը շէհատէթ էթմէսինի իսթմէզ մի։ Հիշ պիր ազլը սէլիմ սահիպի խէլաս պուլմըշ պիր քիմսէնին քէնտի Խէլասքեարընը իգրար էթմէսինի եանլըշ կէօրմէզ, եախօտ օլ իգրարը խօտփէսէնտլիք յատտ էթմէզ։

Պի յայնիհի, էյէր Քրիստոս մաղֆէրէթ պուլմըշ պիր քիմսէյի Բուհ իւլ Գուտսլէ վաֆթիլ էտէրսէ, օլ ատէմ օլ վագա՛այը պիլէմէզ մի։ Էլպէթթէ պիլիր։ Վէ էյէր պիլիր իսէ օլ վագա՛այա շէհատէթ էյլէմէզ մի։ Ալլահըն քէնտի իչիւն տահանէ յաճախ շէյլէր եափմըշ իտիյինի սէօյլէյէմէզ մի։ Պու եանլըշ մը տըր, եախօտ խօտփէսէնտլիք մի տիր։ Սյնի վագթտէ Բուհլէ մէմլու պիր քիմսէնին՝ սիւալ օլտնտըղընտա եա-

խօտ միւնասէպէթ տիւշտիւ յիւնտէ, Ալլա-
հըն իզգէթի իչիւն, Բուհլէ տօլտրղընը նագլ
էթմէսի հէր նէ գատար Քիթապը Մու-
գատտէսէ մութապըդ իսէ տէ, զայէթ տիգ-
գաթ լազըմ տըր օլմայա քի «Ինճուլէր խըն-
զիրլէրին էօնիւնէ աթըլա» (Մատթ. 7. 6.) :
Պիզտէ օլան Ալլահըն ինայէթինէ գարշը իշ-
լէմէմէյէ վէ Բուհ իւլ Գուտսըն պիզտէ օլան
իչինի ըէտտ էթմէքլէ անը մահգուլն էթմէ-
մէյէ տիգգաթ էթմէլիիզ : Պէօյլէ պիր սը-
րատա լիսանտան զիյատէ 'էօմրիւն սէօյլէ-
մէսի տահա էյի տիր : Սահիհէն տէ նիչէ
տէֆա Բուհլէ մէմլու ատէմէ պու մատտէ
հագգընտա ասլա սիւ'ալ օլընմազ. օլ զէ-
ման անըն սէօզիւ էօմրիւ վէ միւսմիր խըա-
մէթի քէնտինտէ օլանը իզհար էտէճէք տիր :

ՊԱՊ 18.

ՊՈՒ ՊԵՐԷՔԷԹ ՂԱՅՊ ՕԼՈՒՐ ՄԸ

ՆԻՉԷ տուտազլարտան շու սիւ'ալ
մէյտանա կէլիր. էյէր օլ պէրէ-
քէթէ նա'իլօլուր իսէմ, անը զայպ էտէր մի
իմ : էվլէթ : Լաքին համտ Ալլահա, զիրա Օ
զայպ էթմէյէլիմ տէյիւ ազիմ թէտարի-
քեաթ իճրա էյլէմիշ տիր : Ղայպ էթմէմիզէ
պիր սէպէպ եօգ տըր : Ալլահ պու խուսուստա
'ազիմ թէտարիքեաթ իճրա էյլէմիշ տիր,
զայպ էթմէյի ասլա տիւշիւնմէլի տէյիլ իզ,
լաքին օլ թէտարիքեաթ իճրա օլընմիշ իքէն
պիլէ զայպ էթմէք թէհլիքէսի վար տըր :
Ղայպ էթմէմիզէ էն պէօյիւք սէպէպ իթա-
աթսըզըդ տըր, եա Ալլահըն եազըլը էմր-
լէրինէ, եատա Բուհ իւլ Գուտսըն տալիլի
թահրիքեաթընա իթա'աթսըզըդ : «Ալլահըն
քէնտինէ իթա'աթ էտէնլէրէ վէրտիյի Բուհ
իւլ Գուտս :» ('Ամալ. 32).

Պու ճէլիլ պէրէքէթ տէյիլ սալթ թաճ-սիլ օլունըր, իլլա իթա'աթ վասիթասըյէ իպգա տախի օլունըր: Պու խուսուստա քեամիլ վագֆիյէթին տա'իմա իճրասը հէր հալտէ լաղըմ տըր: Զիրա պիղիմ իրատէթիմիղի Անըն իրատէթինէ գարշը գօմագլէ մէյտանա կէլէն էն խագֆիֆ պիր իթա'աթ սըղըդ՝ պիլֆարզ, Ալլահ պիղէ էմր էթմիշ իքէն պիր քիմսէյէ խէլասը հագգընտա. սէօյլէմէմէք, եախօտ պիր պաշգասընա պիր բիսալէ վէրմէքտէն իմթինա էթմէք՝ օլ պէրէքէթին ղայպընա միւճիպ օլա պիլիր: Բուհըն թէշլիգաթընա իթա'աթ էթմէյի էօյրէնմէլի իզ: «Կօղէրիմ տա'իմա Բապպա միւնթաղըր տըր» (Մէզ. 25. 15): Ալլահա տա'իմա պու վագիյէթտէ պուլունմալը իզ:

Էյէր պու պէրէքէթ նա'իլ օլմուշըդտա անըն պիղտէ պագի գալմասընը արզու էտիյօր իսէք, ղայէթ մուհիմմ օլան ախէր պիր շէյ տահա վար տըր քի օ տախի իճրա օլունմալը տըր պիլֆարզ, «Քրիստոսըն քէլլամը սիղտէ ղանիլիք իւղրէ հէր հիքմէթ իլէ սաքին օլսուն»: (Կող. 3. 16): Բուհըն

մէմու քիմսէ քէլամլէ տախի մէմու քիմսէ տիր: Քիթապը Մուգատտէսի թէրք էթմէքլէ չօգ պէրէքէթտէն մահրում գալըրըզ, քի պու եիւզտէն նիլէ Էվլատ Ուլլահ ղիյան չէքմէքտէ տիրլէր: Էյէր օլ պէրէքէթին տօլու վէ թագլէ գալմասընը իսթէր իսէք, անըն Քիթապը Մուգատտէսալէ իզհար օլընարընա կէրրէ հէր կիլն Քրիստոստան ղանիմէթլէ եէմէլի իզ: Քրիստոսըն օլան շէյլէրի ալըպ պիղէ կէօսթէրմէք պիղտէ թէմէքքիւն էտէն Բուհըն իշի տիր. (Յովհ. 16. 14): Օ՝ քէնսիլիյինտէն վէ քէնտի հագգընտա տէյիլ, իլլա Յիսուս հագգընտա սէօյլէր վէ պէօյլէճէ պիղի ալէտտէվամ քէլամա ճէլպ էյլէր, թաքի տիգգաթըմըզը Էմմանուէլտէ օլան թագլէ մէնղարէլէրէ ճէլպ էթմէյէ Ֆուրսաթ պուլսուն: Զօգ քիմսէլէր Քիթապը Մուգատտէսի գրա'աթ էյլէրլէր, ֆագաթ «Քիթապլարը արաշտըրմաղլէ» տէյիլ (Յովհ. 3. 39), «Մէսէրրէթի Բապպըն շէրի'աթընտան», տէյիլ վէ «Կէճէ կիւնտիւղ միւթէլա'ա' էթմէղլէր», (Մէզ. 1. 2), վէ «Քրիստոսըն քէլամընըն ղանիլիլէ սաֆին օլմասընա», միւսա'ատէ էթ-

մէզէլը: Բիթապը Մուգատտէս իլէ գուրու վէ ետվան պիր 'ալազատա օլարազ, Բուհլէ մէմլու պիր 'էօմր եաշայամազսըն: Բուհլէ մէմլու քիմսէ ճիւմլէ օգուտըղը շէյլէրատ իլք մահալը մախսուսը Ալլահըն Քէլամընա վէրիր: Բուհլէ վէ Բիւլամլէ մէմլու օլմանըն նէթիճէլէրինի մուգայէսէ էթմէք զայէթ ֆահիտէլի տիր:

«Բուհլէ մէմլու օլարազ, պիրիպիրինիզ իլէ մեզմուր վէ իրանի վէ ռուհանի քէս-պիրիքերլէ քեֆէլլիւս վէ գաշպերինիզսէ Բապպա քերէննիւս վէ քեզմիր էսինիզ» (Եփես. 3. 18. 19):

«Քրիստոսըն քէլամը սիլտէ զանիլք իւզրէ հէր հիքմէթ իլէ սաքին օլտուն, վէ պիրիպիրինիզէ թա'լիմ վէ նասիհաթ էտիպ' մեզմուր վէ իրանի վէ ռուհանի աղնիլէ-լերլէ Ալլահա գաշպերիլիզսէ յաքժլէ քէ-դաննի էյլէլինիզ» (Կող. 3. 16):

Վազթըլլէ մալիք օլտըղըն պու պերէ-քէթի իթա'աթ-ըղըղըլէ զս'յպ մը էթտին: Էյէր Յոբ կիպի «Քեաշքի էվլէլքի ալլարտա օլտըղըմ կիպի օլա իտիմ» (Յոբ. 29. 2). տէյօր իսէն մէսէրրէթին թէքրար իատէ

օլընա պիլիր. զիրա էյէր օլ պերէքէթի զայպ էյլէտին իսէ կէրի կիթ վէ անը արա վէ զայպ էթտիլին եէրտէ պուլաճագսըն: Պաշգա եէրտէ տէյիլ, թամմ օրատա պու-լաճագսըն: Իթա'աթ-ըղըղըլ էթտիլին նօգ-թալը պուլտըն մը: Թամմ օրատա թէսիլմ օլ վէ իթա'աթ էյլէ, պրագմըշ օլտըղըն եէրտէն իթա'աթընը ալ, վէ օրատա ագ-տէմճէ օլտըղը միսիլլիւ եինէ օլ պերէքէթէ նա'իլ օլտըսըն. ֆագաթ պաշգա եէրտէ ճէ-յիլ քամը օրատա: 4 Միւլ. ճաա պու խու-սուստա կիւզէլ պիր իզահաթ պուլունուր: Զէմանը գատիմտէ փէյլամպէր օղուլարը իրտանըն գըյըսընտա պիր փէյլամպէր մէքթէպի պինա էթմէք իսթէտիքլէրինտէ Ալլահ ատէմի եղիսէնին տախի կիթմէսինի րէճա էթտիլէր վէ կէօթիւրտիլէր: Վու-գու'աթ պիլլէ շէյլէ պիր շէյ նագլ էտէր: «Նայիրտլէրտէն պիրի պիր աղաճ քէսէրքէն պալթանըն տէմիրի սուլա տիւշտիւ. օ տա-խի, «էյ վահ էֆէնտիմ, օ էմանէթ իտի» տէյիւ ֆէրեատ էյլէտի: Վէ Ալլահ ատէմի «Նէրէյէ տիւշտիւ» տէտիքտէ օ տախի անա մահալի կէօթէրտի, օ տախի պիր աղաճ

քէսիպ օրայա աթաղը կիպի տէմիր սույըն եիւղիւնէ չըգտը. վէ «Անը գալուը», տէ-տիքտէ, օլ առէմ էլինի ուղատըպ անը ալտը.», վէ տէմիրի եինէ սափընա թագա-րագ քէսմէքտէ իտիյի աղաճըն եանընա կիթաի: Օլ շայիրա զայպ օլան պալթասընը նէրէտէ պուլտու: Այայ էթտիյի եէրտէ, իրտանըն սույընա տիւշտիւյիւ եէրտէ, թամմ օրասա պուլտու: Պէօյլէ տէ էյէր սէն օլ պէրէքէթի զայպ էթտին իսէ վէ էյէր թէքրար անա նա'իլ օլմագ իսթէյօր իսէն, քառն զայպ էքսիյին եէրսէ անը արամալաըն: Օլ թալէպէնին նէ եափմա-տըղընա տիգգաթ էտէլիմ: Պալթանըն տէ-միրի սույա ֆըրլատըգտան սօնրա, եալը-նըղ սափ իլէ եինէ աղաճ քէսմէյէ տէվամ էթմէտի: Իլլա տէմիրի զայպ էտէր էթ-մէզ, անը պէ քեֆրար եյէ կեյիրինէ գա-սար տուրսա: Քեաշքի նիչէ Քրիսթիյան իշճիլէր պու հագիգաթը օգույուպ, տիգ-գաթ էտիպ, էօյրէնիպ հագմ էտէ իտիլէր: Օլ զէման նիչէ կիրակի կիւնլէրի մինպէր-լէր վա'իղսիլ, Կիրակի մէքթէպի սընֆլարը խօճասըղ վէ նիչէ բուհանի թարլալար իշ-

ճիսիզ գալըր իտիլէր: Նի'չիւն, նէրէյէ կիտէրլէր. պալթալարընըն տէմիրինի պու-մաղա կիտէրլէր:

Իթա'աթսըղըղ քննարընտա, անըն պուլանըղ սույը իշինտէ զայպ էթ-տիքլէրի տէմիրի արամաղա կիտէրլէր: Էյ վա'ն, եաղըղ քի նիչէ Քրիսթիյան իշճիլէր պու կիւն Ալլահըն էվինէ լաղըմ օլան աղաճ-լարը տէմիրսիզ պալթա սափը իլէ քէսմէյէ չալըչըյօրլար: Այայ էթտիքլէրի պէրէքէթի պուլմագտան իչէյօրլար: Պու միւշքիլ պիր իշ օլուպ անտէ զայրէթտէն մա'տա պիր իշ կէօրիւնմէզ: «Այրէթլի օլմագ էյի պիր շէյ տէյի'լ մի տիր:» Էվիլէթ, օլ պէրէքէթէ նա'իլ օլարագ չալըչմագ տահա կիւզէլ տիր: Եալընըղ սափ իլէ եօնմաղա չալըչան քիմսէ հիշ պիր քիմսէյէ պիր թէ'հսիր իչէտէմէզ:

Էյէր պիզ տախի Բուհըն տօլուլըղընը կէօնէնմիշ վէ զայպ էթմիշ իսէք, իգրար էտէլիմ, աչըմըշ փունարա կիտէլիմ, վէ իթա'աթ էտէլիմ: Օլ զէման Օ' կիւնահլա-րըմըղը տէֆ' էտէճէք. պատէհու էվիլէլճէ եափտըղըմըղ միսիլիւ գալըզպ թէքրար Անա կիտէլիմ. կէօրիւրիւզ քի «Օ սատըղ

գալլըր, քէնտի քէնտինի ինքեար էտէմէզ»
(2 Տիմ. 2. 13):

Իմտի ու իլահի գալլ խաթըրը իչիւն,
խամինին ՚իզզէթի իչիւն, ճանլարըն խաթըրը
իչիւն վէ պիղիմ խաթըրմըզ իչիւն, Անսըզ
եաշամաղա սայ ու զայրէթ էթմէյէլիմ վէ
էթմէլի տէյիլ իզ, թա քի օլալըմ

«ԲՈՒՀԼԷ ՄԷՄԼՈՒ»

Տ Ո Ւ Ա

Եւ Ռադդ Յեւոս, պէն ղէթըյէթ զանընդոս
Եայգոսն: Պէն պէնն էմ: «Րոհլէ Վեյլ - օլաւըզ»
Էթթին պէլլէթ: Րոհլէ Վեյլ - օլաւըզըմ Սէնն էլ
ղէթին իչիւն էրէյինն Կոթի պէլլէթ:

Կեօթերպէյին լաթէթ էլէ Կոլմաթ իչիւն շեթի
Սանս կէլլէթ: Գալլէթ լեթիլլէթէ Կեանլարըմ
Խեւսս Կոլմաթ վէ պէնն Կոլմաթին Էլթըլ էթթին
Իչիւն Սանս կէլլէթին: Թէլլէթը Էթթինն + Կոլմա-
լարը Սէն իճրա Էթթինն: Քէթթինն Սանս լեթիլ-
Էթթինն. Սէնն զալլէթ Րադդ Կոլմաթ զալլէթ Էթթին-
ն. Սէնն զալլէթին Էթթին շէյէ սահիլ օլմաթ էլլէթ
Լաւըլլըմ: Րոհլէ Կոլմաթը Սէննն իմանլէ ալլ-
ըմ: Անն իչիւն Սանս Կոլմաթ Էթթինն. Լաւըլլ շեթի
Օ պէնն Կոլմաթ: Ինանլարըմ + Էլլէթինն էլլէթ Կոլմաթ
Կալլըմաթ Կոլմաթ սոս ըրմաթլարը ճէթեան Էթթինն + Կոլմաթ:

ԱՐԹՂԳ ՊԱՆԱ ԵԱՇԱՄԱԳ ՔՐԻՍՏՈՍ ՏՂՐ

ՖԻԶՐԻՍԹ

	Սահիժէ
Մուգատեմէլէր	3, 7, 9
Պապ 1	
Իլը Խուսուս	13
Պապ 2	
Հէր պիր միւժինին հագգը վէլատէժի	16
Պապ 3	
Իժա'ամ Թալէպ էտէն պիր էմր	19
Պապ 4	
Եէնի տօղուշտան ֆարգը	22
(1) Բէսուլար	23
(2) Սամարիալըլար	24
(3) Թարսուսը Սօղոս	25
(4) Եփեսուսլուլար	26
Պապ 5	
Հէր պիր ֆէրտին ինձիյանը	32
Պապ 6	
Իրժիտատ էմմէքտէն հըֆզ էտէր	35
Պապ 7	
Արատա օլան վագթ	39
Պապ 8	
Եէնի Անտուա Բուհլէ տօլմագլըլա վերիլէն իամէր	42
(1) Բուհ իւլ Գուսուլէ վաֆթիզ օլմագ	42
(2) Տիրի սու ըրմագլարը	47
(3) Փէտէրին վա'տը	53
(4) Տէօքմէր	54
(5) 'Աթիլէ	54
(6) Նա'իլ օլմագ	55
(7) Նագիլ օլմագ	55
(8) Կէլմէր	56
(9) Միւհրլէնմէր	56
Պապ 9	
Նանըլ մալիք օլմալը	59
(1) Թաթհիր օլ	60
(2) Թէպիմ օլ	60
(3) Թալէպ էլլէ	60

Սահիժէ

Պապ 10

Եանըշ միւճիպէր	61
--------------------------	----

Պապ 11

Թէհարէթ	63
Եէնի եիւրէք փաքէնմէք տէյիլ տիր	65
Փաք եիւրէք նանըլ օլուր	70
Փաքէնմէք տէրհալ օլուր	89

Պապ 12

Վազֆիյէթ նէ տիր	94
(1) Թագտիս	94
(2) Թէսլիմիյէթ	97
(3) Սահիպլիյին ֆէրաղը	100
(4) Քրիստոսըն Թա՛ղիզ օլընմասը	101

Պապ 13

Թալէպ էթմէք	107
(1) Տու՛ա	107
(2) Էլլէր զօմազ	109
Րէճա վէ Թալէպ	110
Իմանլէ մալիք օլուրըզ	115

Պապ 14

Րուհըն տօլուլըղը նանըլ կէլիր	122
Մագի ի շուհուտի	123
Հիքեայէ ի միւզալի	125
Հալ	126

Պապ 15

Թէ՛սիրի պապընտա	139
(1) Ճէսարէթ	139
(2) Րուհըն մէյիլէսի	141
(3) Ատէմլէրէ եազլաշմազ	148
(4) Թէ՛ատտի	152

Պապ 16

Պիր քիմսէ Րուհլէ մէմլու օլտըղընը պիլիր մի	158
---	-----

Պապ 17

Պիր քիմսէ «Րուհլէ մէմլու օլտոււմ» տէմէլի մի տիր	162
---	-----

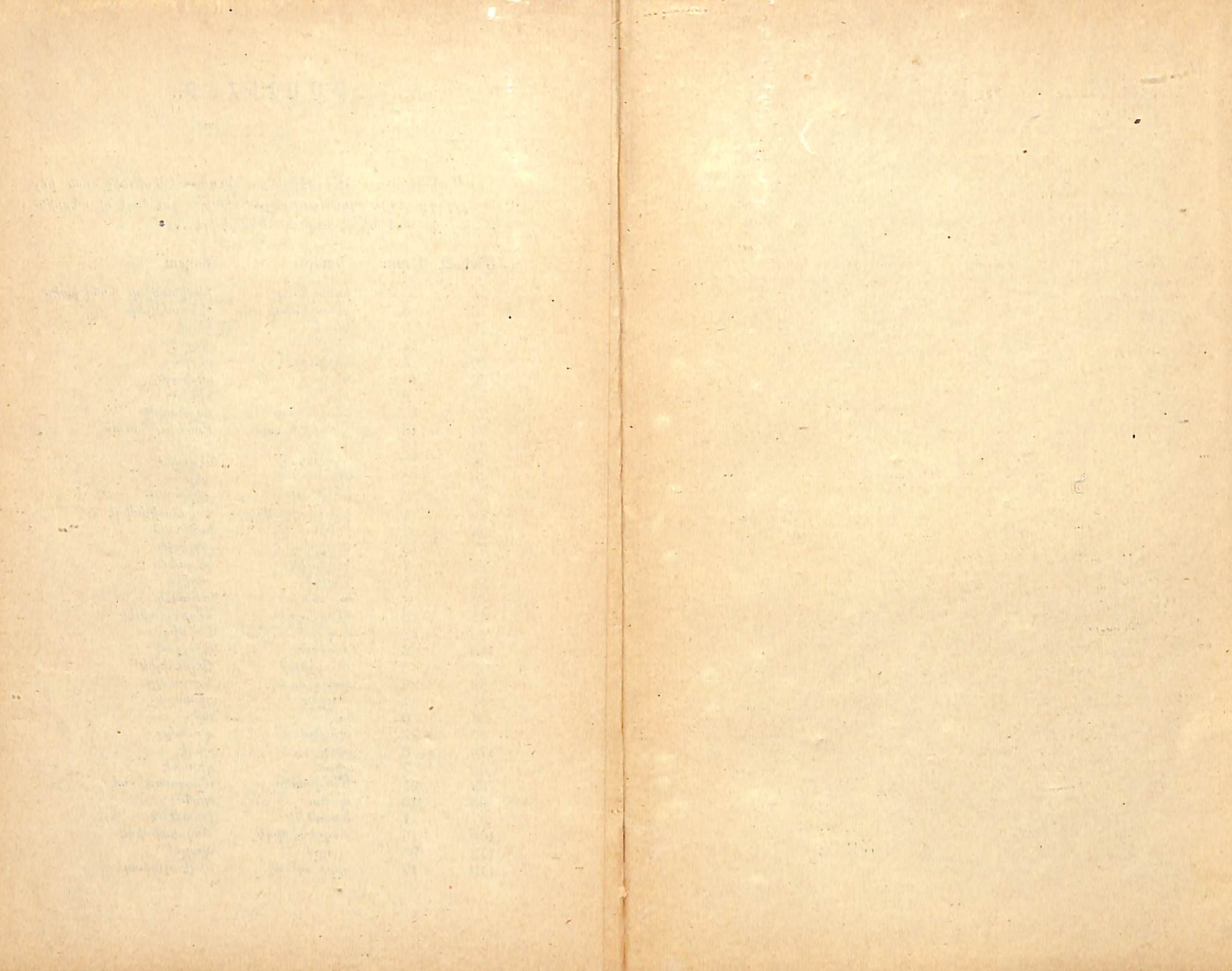
Պապ 18

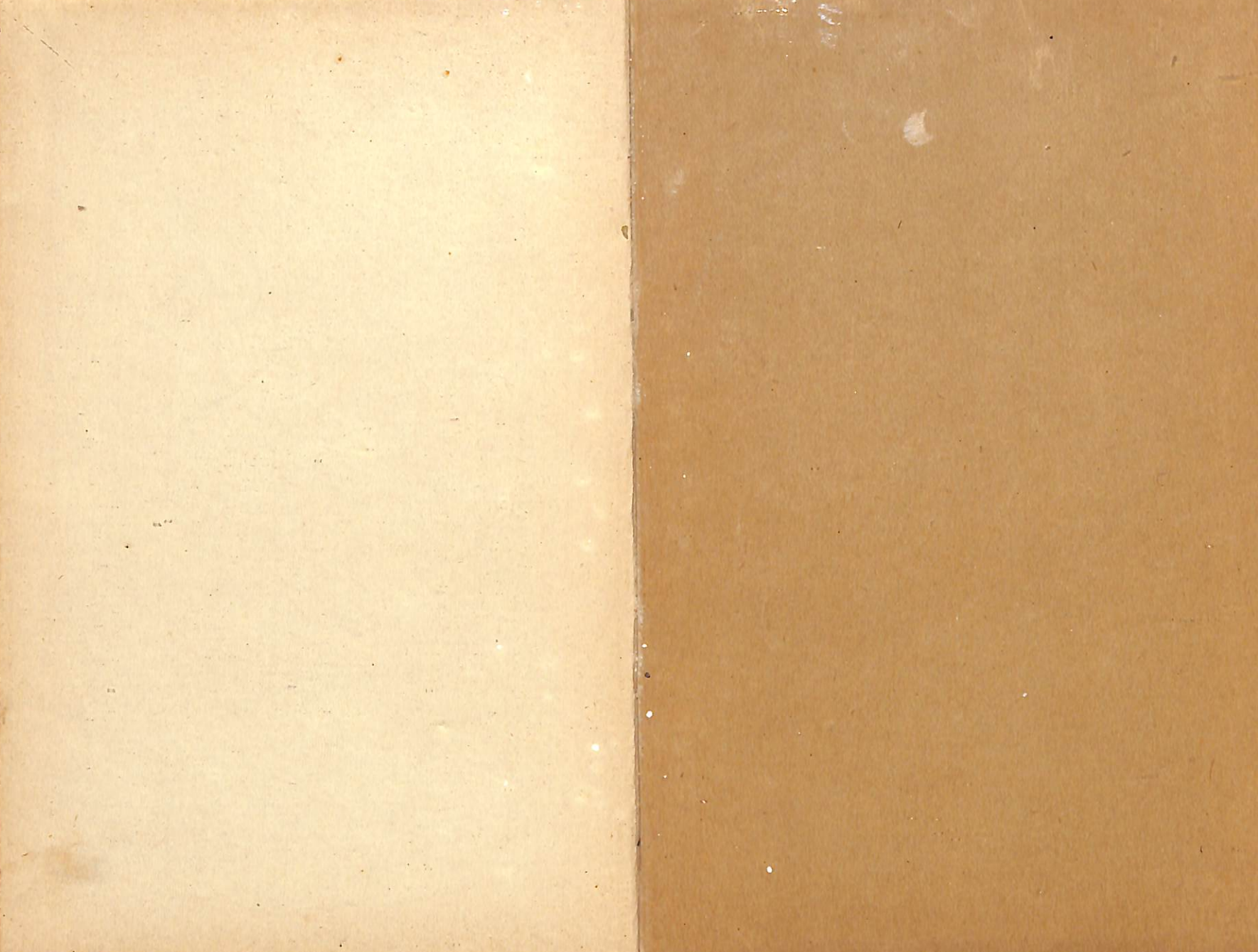
Պու պէրէքէթ զայպ օլհւր մը	165
Տու՛ա	173

Թ Ա Ս Շ Ի Շ Ա Թ

Սահիֆէ 9. — «Միւթէյիմիին մուզատտէմէսի»ն սօն իւշ սամըրլարը շէօյլէ օգուճմալը տըր. «Լաքին շու հալէ նէ տէրսին. ինթիպահը Րուհանի զէմանընտա Թէվպէ իլէ...»

Սահիժէ	Սաքըր	Եանըշ	Տօղրու
10	5	Իզնա իտէր	Իթմինանընը մանվ իտէր
10	5	շէհարէթինի	շէհատէթինի
10	9	Կեան	Կեան
19	11	միւլհէլմ	միւլհէմ
20	2	սերխօշ	սէրխօշ
20	11	սերխօշ	սէրխօշ
21	6	սիւ՛ա	սիւ՛ալ
22	14	ճօշմէսինի	ճօշմասընը
23	12	Րուհիլ ֆուտս	Րուհ իւլ ֆուտս
23	15	»	»
25	17	նէզտինտէ	նէզտինէ
30	12	պէր	պէր
31	5	տէրխամէ	տէրխամր
34	1	էօյլ էնտիյիմիլէ	էօյլէնտիյիմիլէ
34	3	խմինա	խմինա
35	13	անլէրիպ	անլէրին
36	2	կէօրսին	կէօրսին
36	5	անլէրի	անլէրի
40	4	տօլտուզ	տօլտուզ
40	8	սէօյլէպիլէն	սէօյլէյէպիլէն
43	22	էտինիմ	էտինիզ
48	2	պրազար	պրազան
43	8	ուլուհիյէթ	Ուլուհիյէթ
50	20	Թուլումը	Թուլումը
51	1	տազըպ	պրազըպ
54	6	տէր	տըր
69	22	օլումըշ	օլուճմըշ
74	8	պիզի	պիզէ
86	7	զիյատէ	զիյատէ
89	21	Մուզատէս	Մուզատտէստէ
96	22	պահա	պահա
97	1	խըտմէթի	խըտմէթէ
104	15	մազսէտրմիզէ	մազսէտրմիզէ
113	20	օլալըմ	օլալըմ
118	17	սիզի ալանզ	սիզէ օլանազ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0594505

